

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
ויחי
י"ב – י"ח טבת תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

רש"י

משכונית. לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: ח"ד אי במשיכה. שהכישה במקל ורצתה לפניו שכן דרך בהמה דקה: ליקני במשיכה. לימה לי מסירת משכונית: אי במסירה. קני להו שהרה רה"ר או חצר שאינה של שניהן משיכה קונה שם דאין משיכה אלא בסמטא או בחצר של שניהן בהמוכר את הספינה בבבא בתרא (דף עו:): קרקשתא. גרסינן זוג שמקרקש בה לפני העדר והולך כולו אחריו: עייא דאולא ברייש עדרא. יש לבעל העדר עז חריף ונדרך לפניו והעדר הולך אחריו והמושכת מנקר עיניה ונכשלת ונופלת בבורות והעדר אחריה כך כשהמקום נפרץ משונאי ישראל ממנה לקנן פרנסים שאינן מהונגין: מתני' כפהו הראשון. בשנשתמט בו: וכא השני. להשתמט בו: ומצאו מגולה. כגון שהתלינ ונשבר הכפוי: השני חייב. והראשון פטור ובגמרא מפרש עד מתי ראשון פטור אבל לא בפהו ראשון ובא שני ומצאו מגולה ולא בפהו שניהן חייבין ודקתני השני חייב הא אוקימנא שהשניהו ראשון לשני משתמש ושמך עליו שיכפנו: בפהו בראוי. ובעבר עליו השור או חמור ונפל ומת: פטור. ובגמרא פריך הואיל ובראוי הוא היכי נפל: נפל לפניו מקול הבריה. בור ברוייה ובכנס בורה שביר לתוכו לזהרזיב או להעמיק ושור הולף על שפת הבור ושמע קול הפטיש ונבעת ונפל על פניו בבור : חייב. בעל הבור ואפילו שור שהוא פקפק דאמר לקמן (דף נד.) במתניתא דבעל הבור פטור דאיבעי ליה ומיזל הכא חייב שקול הבריה ביעתתו ובגמרא פריך ניגח ברה חייב דאע"ג ליה. ל"א לפניו מקול הבריה בעל הבור חייב דאע"ג דאיבא למימר בורה גרם ליה ובורה גרמא בעלמא הוא דעבד דקר"ל המבעית את חבירו פטור מדיני אדם ותרוייהו ליפטרו אפ"ה בעל הבור חייב בר' נתן דתניא: לאחריו מקול הבריה פטור. בדמפקיה בגמרא ואידך דבקט ברישא מקול הבריה תנא סיפא לאחריו מקול הבריה: בכלי שור. שייכא שבירה להעול והמחרישה בכלי חמור שייכא קריעה חבילת בגדים ומרדעת שעל גביו: ופטור על הכלים. כדמפקיה בגמרא: שור חרש שוטה וקטן. כלומר אע"ג דקטנים הן מפרש בגמ': בן או בת. כלומר אע"ג דקטנים הן ולקמן אפ"ה פטור מגזירת הכתוב שור ולא אדם חמור ולא כלים: גמ' וראשון עד אימת מיפטר. היכא דבא השני ונשתמש בו ולא בפהו עד אימת רמיא בולה חיובא אשני וראשון פטור: בבדי שיודע. שיבא גם הראשון אחרי כן ויראנו מגולה הואיל ושניהן יודעין שהוא מגולה רמיא חיובא אתרוייהו: ושמואל אמר בבדי שיודיעוהו. אע"פ שלא בא וראהו חייב בחלקו ולא רמיא בולה אשני ליה לא גילהו דנתייביה משום פותח לשון מורי לשון אחר עד בדי שיודיעוהו אפי' בא וראהו פטור עד שיודיעוהו ולשון ראשון בשה: ויבירות ארזים בו. אבל לשני שבא ונשתמש בו לא יהבינן שיערא בולי האי דדהוה ליה לאותובי שומרים עילויה: ואעדיותי. קלקלוהו ועשאה רעועה: ואתו שוורים ונפלו ביה. דאי נפלו ביה גמלים לא מבעיא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שביחי גמלים פושע הוא. אף לגבי שוורים דאית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מרעי ליה:

תוספות

ולא

בין דמסר לו מפתח קנה ה"ד וא"ת בכספא כו'. רשב"ם מפרש בפ' חזקת הבתים (ב"ב ד' נב: ושם ד"ה נעל) גבי נעל ונגדר כל שהוא בנבסי הגר דנעל היינו שקבע מנעול בדלת לענעלו דהוי בנין אבל קטר הדלת בנבסי הגר אין חזקה דאין זה אלא כמבריח ארי מנבסי חבירו ואע"ג דגבי שכירות הבתים אמר מסכת פתחים (דף ד. ושם) דכשמסר לו מפתחות הוי בחזקת השוכר בבבא בתרא (דף עו:) ה"מ בשכירות אבל הכא לא דכיון דמסר לו מפתח קנה ה"ד וא"ת בכספא אי בחזקה ליקני בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וביון שמסר לו מפתחי כמאן דאמר ר' יאי המוכר עדר לחבירו ביון שמסר לו משכוכית קנה ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה ובעי למימר ליה לך משוך וקני וביון דמסר לו משכוכית כמאן דאמר ליה לך משוך וקני דמי מאי משכוכית הכא תרגמו קרקשתא ר' יעקב אומר עייא דאולא ברייש עדרא כדדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כד רגיז רעיא על ענא עביד לגנדא סמוכתא: מתני' כפהו הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כפהו השני חייב כפהו פטור בראוי ונפל או שור או חמור ומת פטור לא כפהו בראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב נפל לפניו מקול הבריה פטור נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקררעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב בן או בת עבד או אמה פטור: גמ' וראשון עד אימת מיפטר אמר רב כבדי שייד ושמואל אמר בכדי שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר בכדי שיודיעוהו וישכור פועלים ויברות ארזים ויכפנו: כפהו בראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור: ביון דכפהו בראוי היכי נפל אמר ר' יצחק בר בר חנה שהתלינ מתוכו איבעיא להו כפהו כפוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול לעמוד בפני גמלים ואתו גמלים ואריעוה ואתו שוורים ונפלי ביה מאי אמרי היכי דמי אי דישכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא לא צריכא דאתו לפרקים מי אמרינן ביון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אפסוקי אדעתיה או דלמא ביון דהשתא מיהם ליכא ואתו שוורים ונפלו ביה. דאי נפלו ביה גמלים לא מבעיא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שביחי גמלים פושע הוא. אף לגבי שוורים דאית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מרעי ליה:

ולא

תא שמע לא כשהו בראוי כו'. תימה דמתחילה רצה להוכיח מרישא דפשוט א"כ ע"כ סיפא איידי דתנא רישא כשהו בראוי תנא סיפא לא כשהו בראוי ולא אתא לאשמועינן מידי א"כ היכי בעי להוכיח מידי מסיפא וי"ל דמעיקרא ודאי שלא היה יכול לומר טעם אחר צריך לומר איידי אבל השתא שיכול למצוא חידוש שברא הוא דלית לן למימר איידי:

ושבחי גמלים והתלינ מתוכו מזה. בלומר אם מתחילה עברו גמלים ואח"כ באו שורים ונפלו גמלים בחייב דפושטא דפושע הוא בין דשבחי גמלים או אפי' אתו לפרקים אינהי ליה לאסוקי אדעתיה וכי מינהי לן היכא דלא אתו גמלים אלא באו שורים ונפלו מחמת שהתחלינ מתוכו מאי אמרינן מגו או לא ומסיק דלא אמרינן מגו וא"ת כי לא אמרי' מגו נמי מתחייב

וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְאִי דְּשָׁבְחֵי גְּמַלִּים אַמַּאי פָּטוּר פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאִי דִּלְא שָׁבְחֵי פְּשִׁיטָא אָנוּס הוּא אֶלָּא לַאו דְּאָתְיָין לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ וְאָתוּ שְׁוָרִים וְנָפְלוּ בֵּיהּ וְקָתָנֵי חַיָּיב אִילְמָא כֵּיוָן דַּהֲשַׁתָּא לִיכָּא אָנוּס הוּא אַמַּרֵי לֹא לְעוֹלָם כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְכָרְאוּי לִגְמַלִּים וּדְקָא קָשְׁיָא לָךְ הֵיכִי נָפוֹל א"ר יִצְחָק בַּר בַּר חָנָה שֶׁהִתְעִלְּיָ מִתּוֹכוֹ ת"ש לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת חַיָּיב הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא לְעוֹלָם כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּשָׁבְחֵי גְּמַלִּים פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאִי דִּלְא שָׁבְחֵי אָנוּס הוּא אֶלָּא לַאו דְּאָתְיָין לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ וְאָתוּ שְׁוָרִים וְנָפְלוּ בֵּיהּ וְקָתָנֵי חַיָּיב אִלְמָא כֵּיוָן דַּהֲשַׁתָּא לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וּדְקָא קָשְׁיָא לָךְ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים הוּא דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן אֵימָא לָן כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא כִּפְהוּ כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְלֹא כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְאִי בָּעֵית אֵימָא בְּפֵנֵי שְׁוֹרִים וְאִינוֹ יָכוֹל לַעֲמוֹד בִּפְנֵי גְּמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ מַהוּ מִי אָמְרִינַן מִגּוֹ דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ אֲצֵל גְּמַלִּים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ נְמִי לְעִנְיַן הַתְלָעָה אוֹ דִלְמָא לֹא אָמְרִינַן מִגּוֹ ת"ש כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת פָּטוּר וְאִתְּמַר עָלָיהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר בַּר חָנָה שֶׁהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְכָרְאוּי לִגְמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ פְּשִׁיטָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַד אֶלָּא לַאו כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וּשְׁבָחֵי גְּמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ וְקָתָנֵי פָּטוּר אֶלְמָא לֹא אָמְרִינַן מִגּוֹ דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעִנְיַן גְּמַלִּים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעִנְיַן הַתְלָעָה לֹא לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְכָרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ פְּשִׁיטָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַד מַהוּ דְּתֵימָא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיזַל וּמִנְקַשׁ עֲלֵיהּ קָמ"ל ת"ש לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת חַיָּיב הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא לֹא כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים צְרִיכָא לְמֵימַר דְּחַיָּיב אֶלָּא לַאו כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְאִי דְּשָׁבְחֵי גְּמַלִּים פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאִי דִּלְא שָׁבְחֵי אָנוּס הוּא אֶלָּא לַאו דְּאָתְיָין לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ וְאָתוּ שְׁוָרִים וְנָפְלוּ בֵּיהּ וְקָתָנֵי חַיָּיב אִלְמָא כֵּיוָן דַּהֲשַׁתָּא לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וּדְקָא קָשְׁיָא לָךְ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים הוּא דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן אֵימָא לָן כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא כִּפְהוּ כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְלֹא כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְאִי בָּעֵית אֵימָא בְּפֵנֵי שְׁוֹרִים וְאִינוֹ יָכוֹל לַעֲמוֹד בִּפְנֵי גְּמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ מַהוּ מִי אָמְרִינַן מִגּוֹ דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ אֲצֵל גְּמַלִּים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ נְמִי לְעִנְיַן הַתְלָעָה אוֹ דִלְמָא לֹא אָמְרִינַן מִגּוֹ ת"ש כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת פָּטוּר וְאִתְּמַר עָלָיהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר בַּר חָנָה שֶׁהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְכָרְאוּי לִגְמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ פְּשִׁיטָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַד אֶלָּא לַאו כָּרְאוּי לְשׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וּשְׁבָחֵי גְּמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ וְקָתָנֵי פָּטוּר אֶלְמָא לֹא אָמְרִינַן מִגּוֹ דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעִנְיַן גְּמַלִּים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעִנְיַן הַתְלָעָה לֹא לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְכָרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ פְּשִׁיטָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַד מַהוּ דְּתֵימָא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיזַל וּמִנְקַשׁ עֲלֵיהּ קָמ"ל ת"ש לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת חַיָּיב הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא לֹא כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים צְרִיכָא לְמֵימַר דְּחַיָּיב אֶלָּא לַאו כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְאִי דְּשָׁבְחֵי גְּמַלִּים פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאִי דִּלְא שָׁבְחֵי אָנוּס הוּא אֶלָּא לַאו דְּאָתְיָין לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ וְאָתוּ שְׁוָרִים וְנָפְלוּ בֵּיהּ וְקָתָנֵי חַיָּיב אִלְמָא כֵּיוָן דַּהֲשַׁתָּא לְפָרָקִים וְאָתוּ גְּמַלִּים וְאַרְעוּהָ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וּדְקָא קָשְׁיָא לָךְ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים הוּא דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ אַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ לְעוֹלָם כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְלֹא כָּרְאוּי לִגְמַלִּים לֹא כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן אֵימָא לָן כִּפְהוּ כָּרְאוּי אֵינָא לָן דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא כִּפְהוּ כָּרְאוּי לִגְמַלִּים וְלֹא כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְאִי בָּעֵית אֵימָא בְּפֵנֵי שְׁוֹרִים וְאִינוֹ יָכוֹל לַעֲמוֹד בִּפְנֵי גְּמַלִּים וְשָׁבְחֵי גְּמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ מַהוּ מִי אָמְרִינַן מִגּוֹ דַּהֲוֵי פּוֹשֵׁעַ אֲצֵל גְּמַלִּים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ נְמִי לְעִנְיַן הַתְלָעָה אוֹ דִלְמָא לֹא אָמְרִינַן מִגּוֹ ת"ש כִּפְהוּ כָּרְאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וּמֵת פָּטוּר וְאִתְּמַר עָלָיהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר בַּר חָנָה שֶׁהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא כָּרְאוּי לִשְׁוֹרִים וְכָרְאוּי לִגְמַלִּים וְהִתְלִינ מִתּוֹכוֹ פְּשִׁיטָא מַאי הֲוָה לֵיהּ לְמֵיעְבַד אֶלָּא לַאו כָּרְאוּי לִשְ

רש"י

וְזֶה וְזֶה גַּבּוֹר. וְאֲפִילּוּ הָכֵי אִשְׁמוּעִינַן מְתִנִיתִין דְּפְּטוּר הוֹאִיל וְלֹא מֵהַבְלָא מִית אֶלָּא מֵחֲבָטָא וְקָרְקֵע עוֹלָם דְּבְנֵי רה"ר הוּזְקוּ: רַבָּה אָמַר הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן. דְּקָתָנֵי לְאַחֲרֵיהּ חַיָּב: בְּמִתְכַּוֵּין דָּנָפַל עַל אַפֵּיהּ. בְּרֵישָׁא וּמִמֵּילָּא דְּמָטָא לְקַרְקָעִית נִתְהַפֵּךְ וְנָפַל עַל גַּבֵּיהּ: דְּאַהֲנֵי בֵּיהּ. הַבְלָא שֶׁנִּבְנָס בּוֹ בְּתְחִילָּה וְנִפְלְטוּ וְהוֹעִילָה בּוֹ לְהָמִית הֵיא הֲמִיתָתוֹ: הָכָא בְּגִנְזֵי כּוֹר בְּשׂוֹר. שֶׁהַשּׁוֹר נִכְנָס לְחָצֵר בעה"ב שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְלֹא הַפְקִיר לֹא רְשׁוּתוֹ וְלֹא בּוֹרוֹ וְנָפַל לְבוֹר וְהִבְאִישׁ אֶת מֵימָיו. דְּהָוֵי לֵיהּ נְפִילָה. עַל פָּנָיו מְשֻׁמָּע דְּרוֹב בְּהֵמוֹת הַנּוֹפְלִין בְּעוֹמֶק עַל פְּנֵיהֶם נוֹפְלִים: נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּיה חַיָּב וְאַמַּאי נִיזָּק בּוֹרֵה עָרֵם לֵיהּ. וּבוֹרֵה פְּטוּר הוּא דְּגְרָמָא בְּעָלְמָא הוּא (וְאֲפִילּוּ הַכּוֹרֶה בְּעֵל הַבּוֹר אֵיכָא לְמִיפְטְרֵיהּ מִהָאי טַעְמָא דִּכְיוָן דְּמשום גְּרָמָא נָפַל אִסְתַּלַּק חִיּוּבָא דְּבוֹר מִינֵּיהּ וְרָמֵי אַפְּשִׁיעוּתָא דְּקוֹל הַכּוֹרֶה בְּעֵל הַבּוֹר הוּא גְּרָמָא בְּעָלְמָא דְּפְּטוּר ע"א) וּכְשֶׁאֵין הַכּוֹרֶה בְּעֵל הַבּוֹר עִסְקִינַן אֶלָּא שֶׁהוּא שִׁכֵּירוֹ וּכְגוֹן שֶׁהָיְתָה בּוֹר כְּרִיָּיה וְעוֹמֶדֶת סְתוּם לָכֶן דְּאִי הַאי כְּרִיָּיה הַוֵי בּוֹרָה חַיָּב דְּאֵין שָׁלִיחַ לְדָבָר עֲבֵירָה דְּאָסוּר לְקַלְקֵל רה"ר: בַּעַל הַבּוֹר הֵזִיקָא עֲבִיר. כְּלוֹמַר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ נִמְצָא הַזִּקּוֹ וְכָל הֵיכָא דְּלֹא אַפְשַׁר לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִכּוֹרֶה דְּקוֹל גְּרָמָא בְּעָלְמָא הוּא מִשְׁתַּלֵּם מִינֵּיהּ דְּבַעַל הַבּוֹר: בַּעַל הַבּוֹר פָּטוּר. בֵּין שֶׁהַשּׁוֹר הַנִּיזָּק שׁוֹטֶה בֵּין שֶׁהוּא פִּקֵּחַ דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבּוֹר אִי לָאו דְּתוֹרֵךְ לֹא נָפַל וְהַאי דְּחִפֵּיהּ מַעֲשֶׂה בְּיָדַיִם הָוֵי וְלֹא גְּרָמָא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר בַּעַל הַבּוֹר מְשַׁלֵּם מְחֲצָה. הַנִּיזָּק בֵּין שֶׁהוּא פִּקֵּחַ חַיָּב לְמִימַר אִבְּעִי לָךְ עִינּוּי וּמֵיתִיל דְּקָא חָבְרוּ דָּחֲפוּ: הָא בְּתַם. בְּעֵל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם רְבִיעַ וְטַעֲמָא מְפָרֵשׁ לְקַמָּיהּ: הָא בְּמוּעָד. דְּמַתְנִיתִין נ"ש דְּכָל חַד מְשַׁלֵּם מְחֲצָה מִמָּה נַפְשָׁךְ אִי תַּרְוַיְיהוּ כּוֹלְיָה הֵזִיקָא עֲבִיד דְּעַל יְדֵי חַד מִינַּיְיהוּ מִיתַּת הַשְּׁתָּא דְּעִבְדֵי תַּרְוַיְיהוּ מְשַׁלֵּם כָּל חַד פַּלְגָּא אִי כָּל חַד וְחַד פַּלְגָּא הֵזִיקָא עֲבִיד מַאי דְּעָבֵד מְשַׁלֵּם דִּקָּא מוּעָד הוּא: אִי קָסָבַר הַאי כּוֹלְיָה הֵזִיקָא עֲבִיד. הוֹאִיל דִּבְלֹאו בּוֹר נַמִּי מִיתַּת הַזִּי כְּאִילּוּ הֲמִיתוּ כּוּלּוֹ וְכֵן גַּבֵּי בּוֹר הוֹאִיל וּבְלֹאו מִכַּת נְגִיחוֹת הַשּׁוֹר הַוֵי מִיתַּת כְּאִילּוּ הֲמִיתוּ כּוּלּוֹ וּמְשׁוּם הָכֵי מְחַמֵּר ג' חֲלָקִים עַל בַּעַל הַבּוֹר: הַאי מְשַׁלֵּם פַּלְגָּא וְהַאי פַּלְגָּא. כֵּיוָן דְּבַעַל הַשּׁוֹר נַמִּי כּוֹלְיָה הֵזִיקָא עֲבִיד וְשׁוֹר תַּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק שֶׁהוּא עוֹשֶׂה: וְאִי קָסָבַר. הוֹאִיל וּשְׁנֵיהֶם עֲשָׂאוּהוּ יַחַד הַאי פַּלְגָּא עֲבִיד וְהַאי פַּלְגָּא עֲבִיד וּמְשׁוּם הָכֵי שׁוֹר דְּרִבְיָא הוּא דְּמִשְׁלֵם דְּקָא תַּם הוּא וּפַלְגָּא מַאי דְּעָבֵד מְשַׁלֵּם: וּבַעַל הַשּׁוֹר . דְּתַם הוּא לְשַׁלֵּם רְבִיעַ וּבַעַל הַבּוֹר דְּמוּעָד הוּא לְשַׁלֵּם פַּלְגָּא וְאִידָךְ מְפַסֵּיד נִיזָּק: רַבִּי נָתָן אַב בֵּית דִּין. בְּמַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת בְּסוֹפָהּ: שׁוֹתְפֵי תְּוֹרָאֵי מַאי אֲהָנֵיהּ לִי. בְּלֹאו שׁוּתָּפוּת נַמִּי פַּלְגָּא הוּא דְּמִשְׁלַמְנָא וְכֵיוָן דְּבַעַל הַבּוֹר נַמִּי כּוֹלְיָה הֵזִיקָא עֲבִיד מְשַׁלֵּם ג' חֲלָקִים: אֶת קְטַלְתֵּיהּ. בְּתוֹךְ שֶׁלְּךָ מְצָאתִי: מַאי דְּאִית לִי כּוּ'. אֲבָל רַבָּנָן בְּתַר מְעִיקְרָא אָזְלִי וְסָבְרִי דְּבַעַל הַשּׁוֹר כּוֹלְיָה הֵזִיקָא עֲבִיד וְהַכְלָךְ בְּמוּעָד בְּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם כּוֹלְיָה וּבְתַם בְּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם פַּלְגָּא וּפַלְגָּא וּמִשּׁוּם גְּרָמָא בְּגִנְזֵי כּוֹר בְּשׂוֹר. חַיָּב דְּהוּא גַּרְמָא בְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ וְהַנֵּי תַּרְוַיְיהוּ הוּא דְּרַבָּנָן בְּפ"ג (דף כח:) הָא מָה דְּמוּמָה לְזֶה אֵבְנוּ וְסַכִּינוּ כוּ' וּלְרַבִּי נָתָן בֵּין שְׁנֵיהֶם מְשַׁלֵּם:

(ה"ג)

תוספות

שְׁמוּאֵל לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר לְהַבְלוֹ וְכ"ש לְחָבְטוֹ. וא"ת לְמָה לִי בְּחָבְטוֹ הֵיינוּ כְּשֶׁנִּתְקַל בְּבוֹר אֲבָל הָכָא הַכְרִיָּיה גָּרַם לוֹ לִיפּוֹל וְגַם נֶחְבַּט בְּקַרְקַע עוֹלָם בְּהָא הָוֵה פָּטוּר וְיֵ"ל דְּשַׁפִּיר הָוֵי לְטַעְמֵיהּ דְּאִשְׁכְּחֵן דְּמַחֲזִיק בְּחָבְטוֹ כְּשֶׁנִּתְכַּוֵּן עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה:

בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּב. פֵּי' מְחֲצָה וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר לְגַמְרֵי גְּזִירַת הַכָּתוּב מִנָּפַל שָׁמַּה שׁוֹר או חֲמוֹר מֵעַצְמוֹ וְלֹא שֶׁיִּפְּיחוּ אֲחֵרִים כְּדִפְרִישית פָּרָק קַמָּא (דף יג. ושם):

וּבַעַל הַבּוֹר מִשְׁלֵם מְחֲצָה. בְּשׁוֹטֶה או מֵהֲלָךְ בְּלַיְלָה קָאָמַר דְּאִי בְּפִקֵּחַ בְּיוֹם הָא תְּנִינָא לְעֵיל דְּפָטוּר וְכִי תֵּימָא ה"מ כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵעַצְמוֹ אֲבָל הִפִּילוּהוּ אֲחֵרִים חַיָּב א"כ כְּשֶׁנּוֹפֵל נַמִּי מֵעַצְמוֹ לִיחַיֵּיב דְּהִתְחִילָתוֹ בְּפְשִׁיעָה פְּן יִפּוֹל ע"י שׁוֹרִים וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּב אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ שׁוֹר פִּקֵּחַ נִשְׁמַר יָפֶה וּמְרַחֵק כָּל כָּךְ מִן הַבּוֹר שֶׁאֵין שׁוֹרִים אֲחֵרִים יְכוֹלִין לְהַפִּילוֹ בְּתוֹכוֹ:

לְעוֹלָם הָכָא בְּפִקֵּחַ הַאי פַּלְגָּא נִזְקָא כו' אָגָא הוֹרֵאי בְּבֵירָךְ דְּפַלְגָּא נִזְקָא הוּא"ת בֵּינָן דְּפַלְגָּא נִזְקָא עֲבִיד בְּעַלְמָא בְּגִנְן בְּשֵׁנִי שׁוֹרִים שֶׁהִזִּיקוּ אֲבָל הָכָא בְּשׁוֹר שֶׁהִזִּיק חֲבֵירוֹ לְבוֹר כּוֹלְיָה עֲבִיד שֶׁהִזִּיק כְּמוֹ שֶׁהִזִּיק בּוֹר לְבוֹר כּוֹלְיָה וְכֵן בְּשׁוֹר שֶׁהִזִּיק נְזָקוֹ לְבוֹר שֶׁאֵין הַבּוֹר מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נְזָקוֹ כְּמוֹ כֵן יוֹעִיל שׁוּתָּפוּת הַבּוֹר לְשׁוֹר וְלֹא יְשַׁלֵּם הַשּׁוֹר מְחֲצָה וּבְתַם נַמִּי אֵיכָא לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי מְשַׁלֵּם רְבִיעַ ע"כ נִרְאֶה דְּבוֹר נַמִּי פַּלְגָּא נִזְקָא עֲבִיד וּמִשּׁוּם שֶׁגַּמַּד הַהִזָּיוֹק וְדוֹמֶה כְּמִי שֶׁעָשָׂאוּ בּוֹרוֹ אֲמוֹרִיִּין כִּי לֵיכָא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִבַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁתְּלִם מִבַּעַל הַבּוֹר:

שור

וְזֶה וְזֶה בְּבוֹר רַב לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר רַב בּוֹר שֶׁחִיְּבָה עָלָיו תּוֹרָה לְחָבְטוֹ וְלֹא לְחָבְטוֹ וּשְׁמוּאֵל אָמַר בְּבוֹר בֵּין מִלְּפָנָיו בֵּין מִלְּאַחֲרָיו חַיָּב שְׁמוּאֵל לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר לְחָבְטוֹ וְכָל שֶׁכֵּן לְחָבְטוֹ אֶלָּא הֵיכִי דָּמֵי לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּיה דְּפָטוּר פָּגוֹן דְּנָפַל בְּבוֹר וְנָפַל בֵּין לְאַחֲרָיו חַיָּב חוּץ לַבּוֹר אֵיתֵיבֵיהּ בְּבוֹר בֵּין לְפָנָיו בֵּין לְאַחֲרָיו חַיָּב תֵּיוּבְתָּא דְּרַב אָמַר רַב חִסְדָּא מוֹדֶה רַב בְּבוֹר שֶׁהוּא בְּרְשׁוּתוֹ דְּתַנְיָא מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ מָמָּה נַפְשָׁךְ אִי בַּהֲבָלָא מִית דְּהָבְלָא דְּאַהֲנֵי בֵּיהּ הוּא אִי בַּחֲבָטָא מִית חֲבָטָא דְּיָדָךְ הוּא רַבָּה אָמַר הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּמִתְכַּוֵּין דְּנָפַל אַגַּבֵּיהּ דְּהָבְלָא דְּאַהֲנֵי בֵּיהּ אַהֲנֵי בֵּיהּ רַב יוֹסֵף אָמַר הָכָא בְּנִזְקֵי בּוֹר בְּשׁוֹר עָסְקִינַן מַאי נִיהוּ שֶׁהֶבְאִישׁ אֶת מֵימָיו דְּלֹא שָׁנָא לְפָנָיו וְלֹא שָׁנָא לְאַחֲרָיו מִיחַיֵּיב תָּנֵי רַב חֲנַנְיָה לְמֵיעֵי לָרֶב וְנָפַל עַד שֶׁיִּפּוֹל דֶּרֶךְ נְפִילָה מִכָּאן אָמְרוּ נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּיה חַיָּב לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּיה פָּטוּר וְזֶה וְזֶה בְּבוֹר אָמַר מַר נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּיה חַיָּב וְאַמַּאי נִיזָּק הָכָא דְּמִתְכַּוֵּין הוּא וְלֹא שָׁנָא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהָאי וְלֹא שָׁנָא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהָאי דְּתַנְיָא שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵירוֹ לְבוֹר בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּב בַּעַל הַבּוֹר פָּטוּר רַבִּי נָתָן אוֹמֵר בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם

שור ושור פסולי המוקדשים שנגחו. פירש רב יהודאי גאון דהיינו שור בכור דלא פריק ליה ולפי שאין לו פדיון אעפ"י שדינו להיות נשחט במדינה ונאכל לכהנים במומו בצפני וכאיל אפי' הכי לא חשיב בחזיו ממון ליהודים ושור רעהו לשלם לאוקמי דשור רעהו אבל במוקדשין שנפדו ליכא לאוקמי דשור רעהו מקרו אע"פ שאשורים בגיזה ועבודה דהא לקמן בשמעתין מחייבינן לבעלים מתיר ר' עקיבא בבכורות (דף לב:) משום דאיתקש לצבי ואיל אפי' הכי לא חשיב בחזיו ממון ליהודים ושור רעהו וכן כל פסולי המוקדשים שלא נפדו אבל במוקדשין שנפדו ליכא לאוקמי דשור רעהו ושור שנגח את הפרה ומת פטור ראשון שאמרנו דאף לבכור בעל מום פטור הואיל ולא נפדה אבל פסולי המוקדשין שנפדו חייב לשלם אם נגנז דשור רעהו קרינא ביה מדאמרת לקמן בשמעתין דשור הדיוט שנגח לשור פסולי המוקדשין חייב דליה לאשתלומי מדהאי לשתלם מהאי חדי כמי שאין לו שותף ומשלם ת"כ כדיגו: **בר בקנן.** רבינו נזק הואיל ויש לו שותף ומשלם ת"כ כדיגו: **שור חדיוט שנגח שור פסולי המוקדשים שנגחו.** בין שניהם שור: **אביי אמר ת"כ משלם.** בעל השור והשאר מפסיד הניזק ובתם מוקמינן לה וכדרבי נתן דאמר מה דלית ליה לאשתלומי מהאי לשתלם מהאי חדי כמי שאין לו שותף ומשלם ת"כ כדיגו: **בר בקנן.** רבינא נזק הואיל ויש לו שותף ומועד חצי נזק והשאר יפסיד: **שור ואדם שדחפו.** דבר אחד לבור ונמצאו שלשתן: **שותפין בנזק השור והבור והאדם.** לענין נזקין. בגון אם דחפו שם אדם והזיק משלשתן בין בזולן פחת דמיו דכולן חייבין בנזקי אדם דהא דקיימא לן לגבי בור שור ולא אדם בקטקט קיימא לן בגון אם נפל לתוכו עבד ומת אבל בנזקין חייב וכרבי נתן היא דלא אזיל בתר דחיפה לחודיה: **ארבעה דברים.** שהן לבד מנזק: **אדם.** שדחפוהו חייב אבל השור והבור פטורים דקיימא לן (לעיל ד' כו.) אישׁ בעמיתו ולא שור בעמיתו וכן בדמי ולדות אנשים כתיב (גבי ולדות) ולא שוורים: **לענין בושת.** אם מת: **שור חייב.** כדינו ובמועד: **אדם וכור פטורין.** אדם דהא בר קטלא הוא ואי נמי לא אתרו ביה פטור מדתנא דבי חזקיה בהמה ניתנה את הבד (לעיל ל"ח.) ובור דכתיב שור ולא אדם: **ושור פסולי המוקדשין.** אם דחפו לתוכו שור פסולי המוקדשין שנפדה קדקינא ביה שור רעהו אחר שפדאה: **מאי טעמא.** בור פטור: **דכתיב ונחמת יהיה לו.** גבי בור: **מי שחמת שלו.** שיכול למכור הבהמה יצא זו שאף על פי שנפדה טענן קבורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו במקן בכורות בפ' שני (ד' טו.) תזבח ולא גזיזה בשר ולא חלב ואכלתן ולא לכלכוך מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים: **לבעלים מטפלין בנזקיה.** כדאמרינן בפ"ק (ד' י.) והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק כו': **ומאי חזית דהאי והמת יהיה לו דשור טפקת ליה לבעלים מטפלין בנבילה.** ומוקמינן ליה אנגיחת פסולי המוקדשין: **אי פדי אנא.** דאוקמינא חיובא דפסולי המוקדשין אבור: **שור ולא אדם.** מדלא כתיב ונפל שמה הנופל אלמא למעושי אתא ולקמיה פריך שאר בהמות מנא ליה דלמא בוקם מעלמינן:

שׁוֹר וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין שֶׁנִּגְּחוּ (מַאי נִיהוּ שׁוֹר בְּכוֹר דְּלָא פָּרִיק לֵיהּ) אֲבַיֵּי אָמַר מְשַׁלֵּם ח"נ רָבִינָא אָמַר מְשַׁלֵּם ח"נ אֲמַר רָבָא וְהָא מְשַׁלֵּם רְבִיעַ נָזָק הָא וְהָא בְּתַם הָא כְּרַבָּנַן וְהָא כְּרַבִּי נָתָן אִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא כְּרַבָּנַן הָא בְּתַם הָא בְּמוּעָד אִיבָּא דְּאָמְרֵי אֲבַיֵּי אָמַר ח"נ רָבִינָא אָמַר כּוּלֵּיהּ נָזָק הָא וְהָא בְּמוּעָד הָא כְּרַבָּנַן וְהָא כְּר' נָתָן אִיבָּעֵית אֵימָא הָא וְהָא כְּרַבִּי נָתָן הָא בְּמוּעָד וְהָא בְּתַם אָמַר רָבָא שׁוֹר וְאָדָם שֶׁדְּחָפוֹ לְבוֹר לְעִנְיַן נְזָקִין כּוּלָּן חַיְּבִין לְעִנְיַן נְזָקִין כּוּלָּן חַיְּבִין וְלָדוֹת אָדָם חַיָּב וְשׁוֹר וּבוֹר פָּטוּר לְעִנְיַן כּוֹפֶר וְשִׁלְשִׁים שֶׁל עֶבֶד שׁוֹר חַיָּב אָדָם וּבוֹר פְּטוּרִים לְעִנְיַן כְּלִים וְשׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין אָדָם וְשׁוֹר חַיְּבִין וּבוֹר מַאי טַעְמָא אָמַר קְרָא וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ בְּמִי שֶׁהָמַת שֶׁלּוֹ יָצָא זֶה שֶׁאֵין הָמַת שֶׁלּוֹ לְמִיטְרָא הִפְשִׁיטָהּ לִיהּ לְרַבָּהּ וְהָא מֵיצְיָא בְּעֵי לִיהּ לְרַבָּהּ דְּבָעֵי רָבָא שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין שֶׁנִּפְּלָה לְבוֹר מַהוּ הַאי שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין שֶׁנִּפְּלָה לְבוֹר מַהוּ הַאי וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ בְּמִי שֶׁהָמַת שֶׁלּוֹ יָצָא זֶה שֶׁאֵין הָמַת שֶׁלּוֹ אוֹ דִילְמָא וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ לְבַעֲלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵילָה הוּא דְּאָתָא מִשּׁוּם דְּבַעֲיָא הָדַר פְּשָׁטָהּ אֶלָּא בְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵילָה מִנָּא לֵיהּ נַפְקָא לֵיהּ מִן וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ דִּשְׁוֹר מַאי חָזֵית דְּהוֹרְמַת יִהְיֶה לוֹ דְּשׁוֹר מַפְקָת לֵיהּ לְבַעֲלִים בַּנְּבֵילָה וְהָמַת יִהְיֶה לוֹ דְּבוֹר מַפְקָת לֵיהּ לְמִי שֶׁהָמַת שֶׁלּוֹ אִיפּוֹךְ אָנָא מִסְּתַּבְּרָא פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין גַּבֵּי בּוֹר הוֹאִיל וּפָטַר בּוֹ אֶת הַכֵּלִים אִדַּרְבָּה פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין גַּבֵּי שׁוֹר שֶׁכֵּן פָּטַר בּוֹ חֲצִי נָזָק כּוֹלֵיהּ נָזָק מִיהַת לֹא אַשְׁכְּחַן: נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכָלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ כּוּ': מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַ' יְהוּדָה דְּתַנְיָא ר"י מְחַיֵּב עַל נְזָקֵי כֵלִים בְּבוֹר מַאי טַעְמָא דְּרַבָּנַן דְּאָמַר קְרָא וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר שׁוֹר וְלֹא אָדָם חֲמוֹר וְלֹא כֵלִים וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹ לִרְבּוֹת אֶת הַכֵּלִים וְנִתְּנָן אוֹ

אי פדי אנא. אגב דאוקמינא חיובא דפסולי המוקדשין בשמעתא דאוכל חמץ של הקדש במועד מעל ומסיק רב אשי לב"ע אין פודין כו' ודב"ע דבר הגורם לממון לאו כממון דמי ובפלוגתא דר' יוסי הגלילי ורבנן קמפלגי אלמא מדמעל פודין לכסיקו תחת תבשילו או לצורך הנאה אחרת וכן פי' שם הקונטי' ואין לתמוה מ"ש אבילת בלב משאר הנאות דדלקמן ביון דמיעטיה מוקמלחך ולא לכלכוך לית לן למעושי אלא ביוצא בה אבילה ומיהו אליבא דרב יוסף המפרש התם לעולם בפודין הקדשים להאכילן לכלבים קמפלגי ע"ל ודאי דאין חילוק בין אבילת בלב לשאר הנאות ושמא רבא כרב יוסף ס"ל: **נפלה** ליה מותחמת היתה לו דשור. ואע"ג דלא ילפינן שור מבור לפטור הניבא שאין המיתה שלו מ"מ ילפינן בור משור לבעלים מטפלים בנבילה דג' קראי כתיבי כדאמרינן בפ"ק (דף י:): **אי פדי אנא.** וא"ת אם כן רעהו דכתב רחמנא למה לי לאפוקי הקדש ויל דאצטריך להקדש שנגח הדיוט אך קשה דמשום איש נפקא:

או

לְחַלֵּק. דְּלֹא תֵּימָא אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּפוֹשׁ שָׁם שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּיַחַד: וְנָפַל. לְשׁוֹן יְחִידָה: וְנָפַל מוּטָב מֻשְׁמָט. וְכֵמוֹ וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב) (שמות לו) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת (דברים יג) וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדּוֹב (שמואל א יז:) מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא. וְשֹׁאֵר מִילֵּי מְנָלָן: אִם כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. לְרַבּוֹתָן קְמַתֵּרֵץ לֵיהּ וְלֹא, יְהוּדָה אָתָא אוֹ וְרַבִּי אַף שָׁאַר מִילֵּי מִטַּלְטְלִין: עיקר תוספות

אוֹ מִבָּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק. הַאי סוּגְיָא בַּר' יאשיה דְּמַצְרַיִן אוֹ לְחַלֵּק בְּבַל הוֹכִּיחַ אֲבָל לְרַבִּי יוֹנָתָן אֵין צָרִיךְ אוֹ לְחַלֵּק וְתֵימָא דְּלֹא כְּהִלְכְתָא דִּבְפ' הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צה:) מוֹקֵי אַבַּיֵי לְרַבִּי יאשיה וְרָבָא לְרַבִּי יוֹנָתָן וְקָ"ל כְּרָבָא לְגַבֵּי דְּאַבַּיֵי וּבְפ' אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ (חולין דף עז:) גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּרַשְׁשִׁין לְזָרָע הָאֵב מִשְׁמַע דְּחִלֵּיא אִתָּא אוֹ וְרַבִּי אַף שְׁאָר מִילֵּי מִטַּלְטְלִין: עיקר תוספות

אוֹ מִבָּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק בֵּין יְהוּדָה לְחַלֵּק מִנְּפָל נְפַקָּא לַן וְרַבָּנָן וְנָפַל מִשְׁמַע לֵיהּ וְנָפַל. לְשׁוֹן יְחִידָה: וְנָפַל מוּטָב מֻשְׁמָט. וְכֵמוֹ וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב) (שמות לו) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת (דברים יג) וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדּוֹב (שמואל א יז:) מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא. וְשֹׁאֵר מִילֵּי מְנָלָן: אִם כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. לְרַבּוֹתָן קְמַתֵּרֵץ לֵיהּ וְלֹא, יְהוּדָה אָתָא אוֹ וְרַבִּי אַף שְׁאָר מִילֵּי מִטַּלְטְלִין: עיקר תוספות

אוֹ מִבָּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק בֵּין יְהוּדָה לְחַלֵּק מִנְּפָל נְפַקָּא לַן וְרַבָּנָן וְנָפַל מִשְׁמַע לֵיהּ וְנָפַל. לְשׁוֹן יְחִידָה: וְנָפַל מוּטָב מֻשְׁמָט. וְכֵמוֹ וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב) (שמות לו) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת (דברים יג) וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדּוֹב (שמואל א יז:) מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא. וְשֹׁאֵר מִילֵּי מְנָלָן: אִם כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. לְרַבּוֹתָן קְמַתֵּרֵץ לֵיהּ וְלֹא, יְהוּדָה אָתָא אוֹ וְרַבִּי אַף שְׁאָר מִילֵּי מִטַּלְטְלִין: עיקר תוספות

שׁוֹר שֶׁנִּגַּח אֶת הַפָּרָה – פרק חמישי דף נד עמוד א

אוֹ מִבָּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק. דְּלֹא תֵּימָא אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּפוֹשׁ שָׁם שׁוֹר וַחֲמוֹר בְּיַחַד: וְנָפַל. לְשׁוֹן יְחִידָה: וְנָפַל מוּטָב מֻשְׁמָט. וְכֵמוֹ וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב) (שמות לו) וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת (דברים יג) וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדּוֹב (שמואל א יז:) מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא. וְשֹׁאֵר מִילֵּי מְנָלָן: אִם כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. לְרַבּוֹתָן קְמַתֵּרֵץ לֵיהּ וְלֹא, יְהוּדָה אָתָא אוֹ וְרַבִּי אַף שְׁאָר מִילֵּי מִטַּלְטְלִין: עיקר תוספות

אוֹ מִבָּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק בֵּין יְהוּדָה לְחַלֵּק מִנְּפָל נְפַקָּא לַן וְרַבָּנָן וְנָפַל מִשְׁמַע לֵיהּ

בְּהֶמְתָּךְ דִּדְּבָרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת בְּכֹל. לֹא חָשִׁיב בְּכֹל לֵיהּ כְּלָל וּפָרָט הַמְּרוּחָקִים זֶה מִזֶּה דְּאַחֲרוֹנוֹת וְרִאשׁוֹנוֹת חָדָא מִילְּתָא הִיא דִּכְתִיב וְשָׁמוֹת בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ ר"ה כו. שבועות כ:.

וְאִימָא מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ דָּבָר שֶׁנִּבְלְעוּ מִמֶּנּוּ, תימה וא"כ פֶּרֶט ל"ל דִּבְכְלַל בְּהֶמְתְּךָ נָמֵי כְּתִיב וְעוֹד בְּשֶׁאוֹמֵר מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ

בְּעֲלֵי חַיִּים אַף כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים וְעוֹפוֹת בִּכְלַל הֵיכִי ס"ד דְּאִתְרְבִּי עוֹפוֹת לֵימָא קְרָא מִמַּעֲט לְהוּ:

פְּרִי מִפְּרֵי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע. הָכָא מִשְּׁמַע דְּכָתַב וְצִוָּאן אַקְרֵי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע. וְתִימְהַ דְּבַפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף יז.) גַּבֵּי הַעֲנָקָה אָמַר דְּאִי כְּתִב רַחְמָנָא גּוֹרֶן ה"א וְגִידּוּלֵי קַרְקַע אֵין בַּעֲלֵי חַיִּים לֹא כְּתִב רַחְמָנָא צְאוֹן וי"ל דִּלְעִנְיַן דָּבָר הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ מִן הָאָרֶץ לֹא חָשִׁיב בְּהֶמָה וְגִידּוּלֵי קַרְקַע וְאֵין לְהַאֲרִיךְ כָּאן יוֹתֵר:

אמר

1 **הָא** שׁוֹר שֶׁהוּא פְּקֹחַ פְּטוּר אָמַר ר' יְרְמְיָה לֹא מִבָּעְיָא
2 קָאָמַר לֹא מִבָּעְיָא שׁוֹר שֶׁהוּא פְּקֹחַ דְּחַיָּיב אֶלָּא שׁוֹר
3 חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן אֵימָא חֵרְשׁוּתוֹ גָּרְמָה לוֹ קַטְנוּתוֹ
4 גָּרְמָה לוֹ וְלִיפְטַר קָמַ"ל א"ל רַב אַחָא לְרָבִינָא וְהָתַנְיָא
5 נָפַל לְתוֹכוֹ בַּר דַּעַת פָּטוּר מַאי לָאו שׁוֹר בַּר דַּעַת
6 א"ל לֹא אָדָם אֶלָּא מַעֲלָה אָדָם בֶּן דַּעַת הוּא דְּפָטוּר
7 הָא לָאו בֶּן דַּעַת הוּא דְּחַיָּיב שׁוֹר וְלֹא אָדָם כְּתִיב
8 אֶלָּא מַאי בֶּן דַּעַת מִין בֶּן דַּעַת א"ל וְהָתְנְיָא נָפַל
9 לְתוֹכוֹ שׁוֹר בֶּן דַּעַת פָּטוּר אֶלָּא אָמַר רָבָא שׁוֹר וְהוּא

10 חֵרֵשׁ שׁוֹר וְהוּא שׁוֹטֶה שׁוֹר וְהוּא קָטָן הָוְיָא אֶבֶל שׁוֹר וְהוּא פִּקֵּחַ פְּטוּר מַאי מַעְמָא דְּבֵי
11 לֵיהּ עִיּוּטֵי וּמְיוֹזַל תַּגְיָא נָמֵי הָכֵי נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן וְסוּמָא וּמְהֻלָּךְ בַּלַּיְלָה
12 חַיָּיב פִּקֵּחַ וּמְהֻלָּךְ בַּיּוֹם פָּטוּר: **מתני'** אֶחָד שׁוֹר וְאֶחָד כָּל בְּהֶמָה לְנְפִילַת חֲבוֹר וּלְהַבְרָשַׁת
13 הַר סִינַי וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְלַהֲשָׁבַת אֲבֵידָה לְפָרִיקָה לַחֲסִימָה לְכִלְאַיִם וּלְשַׁבָּת וְכֵן חַיָּה וְעוֹף
14 כַּיּוֹצֵא בָּהֶן א"כ לָמָּה נֶאֱמַר שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר אֶלָּא שֶׁהִבִּר הַכָּתוּב בְּרֹאשׁוֹ: **גמ'** לִנְפִילַת הַבּוֹר
15 כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו כְּתִיב כָּל דְּאִית לֵיהּ בְּעָלִים כְּדַאֲמָרַן לַהַבְרָשַׁת הַר סִינַי אִם בְּהֵמָה אִם
16 אִישׁ לֹא יִחְיֶה וְחַיָּה בִּכְלַל בְּהֵמָה הָוְיָא אִם לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹפוֹת לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כְּדַאֲמְרִינַן
17 עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע בְּכָלַל כָּל דָּבָר פְּשִׁיעָה לְהַשְׁבַּת אֲבֵידָה לְכָל אֲבֵדָה אֲחִיךְ לְפָרִיקָה יָלִיף
18 חֲמוֹר חֲמוֹר מִשַּׁבָּת לַחֲסִימָה יָלִיף שׁוֹר שׁוֹר מִשַּׁבָּת לְכִלְאַיִם אִי כִּלְאַיִם דַּחֲרִישָׁה יָלִיף שׁוֹר
19 שׁוֹר מִשַּׁבָּת אִי כִּלְאַיִם דְּהַרְבָּעָה יָלִיף בְּהֶמְתְּךָ בְּהֶמְתְּךָ מִשַּׁבָּת וְגַבֵּי שַׁבָּת מִנְּלָן דְּתַנְיָא ר'
20 יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם ר' יִשְׁמָעֵאל בַּדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נֶאֱמַר עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וּבַדִּבְּרוֹת
21 הָאַחֲרוֹנוֹת נֶאֱמַר וְשׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ וַהֲלֹא שׁוֹר וַחֲמוֹר בִּכְלָל כָּל בְּהֵמָה הָיוּ וְלָמָּה
22 יָצְאוּ לוֹמַר לְךָ מָה שׁוֹר וַחֲמוֹר הָאָמוּר כָּאן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן אַף כָּל חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן
23 אֵימָא בְּהֵמָה דִּדְּבָרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כְּלָל שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ דִּדְּבָרוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת פְּרָט כְּלָל
24 וּפְרָט אֵין בְּכְלָל אֶלָּא מַה שֶּׁבְּפְרָט שׁוֹר וַחֲמוֹר אֵין מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא אֲמָרִי וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ
25 דִּדְּבָרוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת חֲזֵר וְכָלַל כְּלָל וּפְרָט וְכְלָל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט מָה הַפְּרָט
26 מְסֻיָּג בַּעֲלֵי חַיִּים אַף כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים וְאֵימָא מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ דָּבָר שֶׁנִּבְלְעוּ מִמֶּנּוּ
27 בִּבְהֵמָה וּבְחַיָּה אַף כָּל דָּבָר שֶׁנִּבְלְעוּ בִּבְהֵמָה וּבְחַיָּה לֹא אֲמָרִי א"כ
28 נִכְתּוֹב רַחְמָנָא חַד פְּרָט וּמֵה הֵי נִכְתּוֹב רַחְמָנָא אִי כָּתַב רַחְמָנָא שׁוֹר ה"א קָרֵב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ
29 אֵין שְׁאִינוֹ קָרֵב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ לֹא כָּתַב רַחְמָנָא חֲמוֹר וְאִי כָּתַב רַחְמָנָא חֲמוֹר ה"א קָדוֹשׁ
30 בִּבְכוֹרָה אֵין שְׁאֵין קָדוֹשׁ בִּבְכוֹרָה לֹא כָּתַב רַחְמָנָא שׁוֹר אֶלָּא וְכָל בְּהֶמְתְּךָ רִיבּוּיָא הוּא
31 וְכָל הֵיכָא דְּכָתַב רַחְמָנָא כָּל רִיבּוּיָא הוּא וְהָא גַּבֵּי מַעֲשֵׂר דִּכְתִיב כָּל וְקָא דָּרְשִׁינַן לֵיהּ
32 בִּכְלָל וּפְרָט דְּתַנְיָא הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ בְּכָל בְּבָקָר וּבְצֹאן וּבְיַיִן וּבְשֵׁכָר
33 פְּרָט וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ חֲזֵר וְכָלַל כְּלָל וּפְרָט וְכְלָל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט
34 מָה הַפְּרָט מְפוֹרָשׁ פְּרֵי מִפְּרֵי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע אַף כָּל פְּרֵי מִפְּרֵי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע אֲמָרִי בְּכֹל
35 כְּלָלָא כָּל רִיבּוּיָא אִיבָּעְיָא אֵימָא כָּל נְמֵי כְּלָלָא הוּא מִיהוּ הַאי כָּל דְּחָקֵא רִיבּוּיָא הוּא מִדַּהֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב וּבְהֶמְתְּךָ כְּדִכְתִיב
36 בַּדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְכָתַב וְכָל בְּהֶמְתְּךָ ש"מ רִיבּוּיָא הַשְׁתָּא דְּאֶמְרַתְּ כָּל רִיבּוּיָא הוּא בְּהֶמְתְּךָ דִּדְּבָרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְשׁוֹר וַחֲמוֹר
37 דִּדְּבָרוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת ל"ל אֲמָרִי שׁוֹר לְאַגְמוּרֵי שׁוֹר שׁוֹר לַחֲסִימָה חֲמוֹר חֲמוֹר לְאַגְמוּרֵי חֲמוֹר לְפָרִיקָה בְּהֶמְתְּךָ לְאַגְמוּרֵי בְּהֶמְתְּךָ
38 בְּהֶמְתְּךָ לְכִלְאַיִם אִי הָכֵי אֲפִילּוּ אָדָם לִיתְסַר אַלְמָה תְּנַן אָדָם מוּתָּר עִם כּוּתִי לַחֲרוֹשׁ וְלִמְשׁוֹחַ אָמַר רַב פָּפָּא פְּפוּנָאֵי יַדְעֵי
39 טַעְמָא דְּהָא מִילְּתָא וּמִנּוּ רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר קְרָא לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כְּמוֹךָ לְהַנָּחָה הִקִּישָׁתְנוּ וְלֹא לְדָבָר אַחֵר:
40 שְׁאַל רַבִּי חַנִּינָא בֶּן עֲגִיל אֶת רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא מִפְּנֵי מָה בְּדִבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא נֶאֱמַר בָּהֶם טוֹב וּבְדִבְּרוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת

נאמר

1 **הָא** שׁוֹר וְהוּא פְּקֹחַ פְּטוּר. בִּתְמִימָה: מִין בֶּן דַּעַת. הֵיינוּ אָדָם וְאַפִּי' הוּא שׁוֹטֶה מִין בֶּן דַּעַת הוּא: שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. שׁוֹר שֶׁהוּא חֵרֵשׁ אוֹ שׁוֹטֶה אוֹ קָטָן אוֹ סוּמָא אוֹ מְהֻלָּךְ בַּדֶּרֶךְ בַּלַּיְלָה וְאַפִּילּוּ הוּא פִּקֵּחַ: **מתני'** וּלְהַבְרֶשֶׁת הַר סִינַי. אם בְּהֵמָה אם אִישׁ כְּתִיב וְאֶצְן מִרְגְּנִיתָא חַיָּה וְעוֹף בְּגְמָרָא: וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. וְאוע"ג דִּבְתִיב מִשּׁוֹר וְעַד חֲמוֹר שֶׁאֵר בְּהֵמָה וְחַיָּה מִדִּבְּרֵינוּ חַיָּה וְעוֹף בְּגְמָרָא: וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. הַיְינוּ כְּתוּבוֹת: לְפָרִיקָה. עַזּוּב תַּעֲזוֹב עמוד (שמות כג): לְכִלְאַיִם. דִּדְרָבָעָה אע"ג דִּכְתִיב בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם חַיַּי נְמֵי חַיָּה וְעוֹף בִּכְלָל כִּדְרִילְיָה בְּגְמָרָא וְכֵן לְעִנְיַן כִּלְאַיִם דְּתַנְחוּמָא דִּלְא תַזְרִיעַ בְּשׁוּר וַחֲמוֹר: **בַּחוּמָה.** בְּדָבָר הָרָגִיל לְהִיוֹת: **גמ'** חַיָּה בִּכְלָל בְּהֵמָה. דִּכְתִיב וְאֵת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכַלוּ וּכְתִיב בְּתַרְיהּ אַיִל וְצְבִי (דברים יד): לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל עַל כָּל דָּבָר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר כו' כָּל דָּבָר פְּשִׁיעָה. וְאַפִּי' דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (לקמן סב:): מִשָּׁבָּת. דִּכְתִיב שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ (דברים ה): לְיִלְיָה בְּהֶמְתְּךָ בְּהֶמְתְּךָ מִשָּׁבָּת. מה לְהַלָּן חַיָּה וְעוֹף בִּכְלָל כְּדִמְפָרֵשׁ לְקַמָּן: בַּדִּבְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נֶאֱמַר בְּהֶמְתְּךָ. וְלֹא נֶאֱמַר בָּהֶן שׁוֹר וַחֲמוֹר הָאָמוּר כָּאן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וּלְקַמָּיה מְפָרֵשׁ טַעְמָא מִנּוֹכְחַ דְּמִסְתַּמָּא ריבוי: אַף כָּל. מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹר וַחֲמוֹר כּוּלַּן פְּרִיקָה וְחֲסִימָה וְרוֹמֵז לָהֶן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָּהֶן: **נִכְתּוֹב רַחְמָנָא חַד פְּרָטָא.** וְדִרְשִׁינַן כָּל דְּדָמֵי לֵיהּ מִשְּׁנֵי צְדָדִין מִדְּכָתַב אִידָךְ אם אינו עִנְיָן לְדָבָר שֶׁנִּבְלְעוּ מִמֶּנּוּ תְּנהּ לְעִנְיַן עוֹפוֹת דְּדָמֵי לְפָרָטָא בְּחַד צַד דְּהַוּוּ בַּעֲלֵי חַיִּים דְּכוּלְּהוּ: **כְּתֹב רַחְמָנָא שׁוֹר.** דִּלְא אֲצְטְרִיךְ דְּהָא קָדוֹשׁ הוּא בִּבְכוֹרָה וּמַחְמוֹר יֵשׁ לְהַקְדִּישׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת לְעִנְיַן סוּסִים וּגְמַלִּים דְּדָמֵי לְפָרָטָא מִשְּׁנֵי צְדָדִין נִבְלְעוּ מִמֶּנּוּ מִסְתַּמָּא וּבַעֲלֵי חַיִּים הֵן אֲבָל עוֹפוֹת לֹא: **ריבויא הוא.** וְלֹא מִדְּרָשׁ בִּכְלָל וּפְרָט וְרִיבּוּי הָבֵא: **פְּרֵי מִפְּרֵי.** וְלָד מוֹלִיד יַיִן מְעַבְּדִים וְשׁוֹכֵר מִתְמָרִים לְמִעוּטֵי בְּהֵמִין וּפִטְרִיוֹת וּמִיּם וּמֶלַח דְּאִינוּ פְּרִי מִפְּרֵי וְגִידּוּלֵי קַרְקַע לְמִעוּטֵי דָּגִים שֶׁאֵינָן נִקְנִין בְּבִכְסָף מַעֲשֵׂה: **הִשְׁתָּא דְּאֶמְרַתְּ כָּל ריבויא הוא.** וְאַפִּי' עוֹפוֹת לָמָּה לִי דִּפְרָט בְּהֵמָה וְשׁוֹר וַחֲמוֹר: **אי הָכִי.** דִּכְלָאִים מִשַּׁבָּת הָוְיָא: **אָדָם נְמֵי לִיתְסַר.** לְמִשְׁוֹךְ בְּקָרוֹן עִם הַבְּהֵמָה דְּהָא גַּבֵּי שַׁבָּת מוּזְהָר בִּבְהֵמָתְךָ דִּכְתִיב וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ: **פְּפוּנָאֵי.** בְּנֵי פְּפוּנְיָא שֵׁם מָקוֹם: **רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב.** מְפַפְּנָאֵי דְּהַשְׁתּוֹתְפִין (ב"ב דף טו.): דְּרִישׁ רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב מִפַּפְּנָאֵי דְּשָׁקֵין וּפְנִיתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם נִתְכַּוְּנוּ: **לְהַנָּחָה הִקִּישָׁתְנוּ.** עֶבֶד וְאָמָה

לְבְהֵמָה אֲבָל לֹא לְעִנְיַן אִיסּוּר אַחֵר:

נאמר

נֶאֱמַר בָּהֶן טוֹב. גִּבֵּי כִּיבּוּד אָב וְאֵם דִּכְתִיב בְּהֶן לְמַעַן יִיטַב לָךְ: וּפְתֵי בוּ. טי"ת שְׁכִיחָא בּוּ. בְּמִשְׁנָה זוּ דְּקָתָנֵי רִאשׁוֹנָה נֶאֱמְרָה לְטוֹבָה: הַכֹּפֵר. תֵּיבָה זוּ לְבַדָּהּ הָרִאשׁוֹנָה: כֵּאן שְׁנָה. בְּמִשְׁנָה זוּ דְּקָתָנֵי כֹּלָאִים נוֹהֵג בְּעוֹפוֹת לְמֻדְנוּ דְּכָל עוֹפוֹת כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ: טָוִוּם. פּוֹשֵׁ"ן בְּלַ"ע: פְּרִיטִי. מִין שְׂלָיָה שְׁקוּרִין פִּירְדִי"ר: קוֹעֶיָה. חַרְטוֹמוֹ בְּי"ק בְּלַ"ע: טְרֵיפָה. עֲרָבִי: אִילִים קוֹעֶיָה. עִזְאוּרִי עב: קְטָן. דק: בִּיצֵי מְבַחְנִין. בִּיצֵי הַזְּכָרוֹת נִיכָּרִין בְּאַוְוֹת הַבָּר מִבֵּוּרוֹ: בְּשִׁיחְלָא. בְּטִינְעָה אַחַת אַוְוֹת בַּר אִינּוֹ טוֹעֵן בֵּיצָה שְׁנֵיָה עַד שֶׁתִּלַּד אֶת הָרִאשׁוֹנָה: הִנְהִיג בְּעֵיָא וְשִׁיבּוּטָא. קֶשֶׁה קַרְנוֹ לְעֻמַּת וְדַו זֶה צָף עַל הַמַּיִם וְזֶה מוֹשֵׁךְ עִמּוֹ עַל שִׂפַת הַיָּם: כִּלְאֵים בְּחוּצָה לָאָרֶץ לֹא נֶהֱגָה דְּמִצְוָה הִתְלוּיָה בָּאָרֶץ הִיא וְכָל חוֹבַת קַרְקַע אֵין נוֹהֵג אֶלָּא בָּאָרֶץ מִן הַתּוֹרָה: אִידֵי. מָקוֹם חִיּוּבָא. אִם הָיָה מְנַהֵג סְפִינָה בַּיָּם בִּשְׁנֵי דָּגִים שֶׁל שְׁנֵי מִינִין חַיֵּב דְּהָא דְּרַשִׁינַן לְמִינְהוּ מִיבָּעֵי לֵיהּ:

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה

בְּמַטְאֲטֵי הַשְׁמֵד חַד טי"ת קָאָמְרִינָן אֵימָא טוּמְאָתָהּ בְּשׁוּלָּהּ טי"ת בֵּי"ת קָאָמְרִינָן אֵימָא טָבְעוּ בָּאָרֶץ שֶׁעֲיֵרָה אֶלָּא הוֹאִיל וּפָתַח בּוֹ הַפָּתוּחַ לְטוּבָה תְּחִלָּה שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית עַד וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר לֹא כָּתִיב טי"ת וְא"ר יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הָרוֹאֶה חֶסְפֵּד בַּחֲלוֹמוֹ חָסוּ עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם וּפָרְאוּהוּ הָנֵי מִילֵּי בִּכְתָבָה: וְכֵן חַיָּה עוֹף כֵּיוָצֵא בָּהֶן וכו': אָמַר ר"ל מַאן שְׁנָה רַבִּי תַּרְגּוּלָּ טָוּוּם וּפְסוֹנִי כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה פְּשִׁיטָא אָמַר רַב חֲבֵיבָא מִשּׁוּם דְּרַבּוּ בַּחֲדֵי חֲדָדֵי מַהוּ דִּתֵימָא מִין חַד הוּא קמ"ל: אָמַר שְׁמוּאֵל אֲוָוז וַאֲוָוז הֲבֵי כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה מַתְקִיף לָהּ רָבָא בַּר רַב חָנָן מַאי טַעֲמָא אִילְיָא מִשּׁוּם דְּהַאי אָרֵיךְ קוֹעֶיָה וְהַאי זִיטָר קוֹעֶיָה אֶלָּא מַעֲתָּה גַּמְלָא פַּרְקָא וְגַמְלָא מַיְיעָא דְּהַאי אִילִּים קוֹעֶיָה וְהַאי קְטָן קוֹעֶיָה הֲבֵי כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי זֶה בֵּיצֵי מְבַחְנִין וְזֶה בֵּיצֵי מְבַחְנִין רַב פָּפָּא אָמַר הָא טְעוֹנָה חֲדָא בַּיְיעָתָא בְּשִׁיחְלָא וְהָא טְעוֹנָה כַּמָּה בַּיְיעָתָא בְּשִׁיחְלָא א"ר יְרְמְיָה אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ הַמְּגַדֵּל שְׁנֵי מִינִים שֶׁגָּבִים לוֹקֶה מַאי טַעֲמָא אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא אָתְיָא לְמִינְהוּ מִיבָּעֵי לְמִינְהוּ מִיבָּעֵי לֵיהּ בְּהָךְ דְּתַנְיָא בְּעֵיָא וְשִׁיבּוּטָא מַהוּ מִי אָמְרִינָן בֵּיוָן דְּעֵיָא לֹא נָחִית בַּיָּם וְשִׁיבּוּטָא לֹא סָלִיק לַיַּבָּשָׁה לֹא קָלוֹם עָבֵיד אוֹ דִלְמָא הַשְׁתָּא מִיהַת קָא מְנַהֵיג מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא אֶלָּא מַעֲתָּה חִבּוּר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה בְּיַדוֹ וְזֶרַע חִטָּה בָּאָרֶץ וּשְׂעוֹרָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ חַיָּב רָבִינָא אֶלָּא מַעֲתָּה חִבּוּר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה בְּיָדוֹ חִיּוּבָא חוּצָה לָאָרֶץ לֹא מְקוֹם חִיּוּבָא הָכָא אִידֵי וְאִידֵי חִיּוּבָא הוּא:

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה:

אָמַר ר"ל כֹּאן שְׁנָה רַבִּי תַּרְגּוּלָּ טָוּוּם וּפְסוֹנִי כּוּ' מַהוּ דִּתֵימָא מִין אֶחָד הוּא קמ"ל. וְאוֹ"ג דִּלְא אַשְׁמְעִי' מִמַּתְנִיתִין דִּלְהֵיוֹ תְּרֵי מִינֵי אֲע"ג דְּרַבּוּ בַּחֲדֵי חֲדָדֵי וְלֹא שְׁמַעְנָן אֶלָּא דְּאִיאוּשׁ בְּלֹאִים שַׁיָּיךְ בְּעוֹפוֹת מ"מ אָתֵי שְׁפִיר דִּקְאָמַר ר"ל כֹּאן שְׁנָה רַבִּי כְּלוֹמַר בֵּיוָן שֶׁשְּׁנָה רַבִּי דִּישׁ כִּלְאַיִם בְּעוֹפוֹת א"כ תַּרְגּוּל טָוּוּם וּפְסוֹנִי כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה כִּי מִסְתַּבְּרָא דְּנִפְשְׁטִין יֵשׁ לָנוּ לָדַעַת שְׁאֵלּוּ הַמִּינִים חִלּוּקִים זֶה מִזֶּה וְאֵימָא מִין אֶחָד וְאַ"ש דְּרַבּוּ בַּחֲדֵי חֲדָדֵי וְכִי'צֵא בָּזֶה יֵשׁ בֵּיכְמוֹת בְּפֶרֶק חֵרֵשׁ (דף קי"ג) וּבְהַנְּפָקִין (גיטין נה.) אָמַר רָבָא מַעֲדוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגָּדָא שֶׁהֵעִיד עַל חֲרֶשֶׁת שֶׁהִשִּׂיאָהּ אֲבִי'הָ שֶׁיּוֹצֵאת בְּגֵט אָמַר לְעֵדִים רְאוּ גֵּט זֶה שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לְאִשְׁתִּי וְחָזַר וְאָמַר לָהּ בִּנְכִי שְׁטָר חוֹב זֶה מְגוֹרֶשֶׁת מִי לֹא א"ר יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגָּדָא לֹא בְּעֵינָן דַּעַת ה"נ כו' פְּשִׁיטָא מִהוּ דִּתֵימָא בֵּינָן דְּאָמַר בִּנְכִי שְׁטָר חוֹב זֶה בְּטוֹלִי בְּטַלִיהּ קמ"ל אע"ג דְּלֹא יָדַע רָבָא מִמִּילְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגָּדָא דְּלֹא בְּטַלִיהּ בְּמַה שֶׁאָמַר בִּנְכִי שְׁטָר חוֹב זֶה אֶלָּא מִסְתָּבָרָא דְּנִפְשְׁטִיהּ אפ"ה קָאָמַר מַעֲדוּתוֹ שְׁמַע' לֵיהּ וְכִי'צֵא בָּזֶה יֵשׁ הַרְבֵּה בִּגְמָרָא:

הַמְּרַבִּיעַ שְׁנֵי מִינִים. ר"י ב"ר יְהוּדָה הָיָה מְגַזֵּז הַמְּנַהִיג ב' מִינִים שֶׁגָּבִים לוֹקֶה מִשּׁוּם דִּבְרֵאשִׁית רַבָּה (פ"ז) וּבִירוּשַׁלְמִי דִּכְלָאִים (פ"א) מִשְּׁמֵיהּ דְּאִי אִפְשָׁר לְהַרְבִּיעַ דָּגִים וּמִיהוּ אֵין צָרִיךְ לְהַגִּיהַּ דָּגִים דְּוָקָא הוּא דְּמִשְּׁמֵיהּ דְּאִין לְהַרְבִּיעַ אֲבָל מִין חַיּוֹת הַיָּם שַׁיָּיךְ בֵּיהּ אִיסּוּר הַרְבָּעָה וְהָכָא אֵיכָא לְאוֹקְמֵי בְּמִין חַיָּה שֵׁיכוֹל אָדָם לְהַרְבִּיעַ דְּקָאָמַר בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה הַמְּרַבִּיעַ מִין חַיָּה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְבִּיעַ הַיְינוּ דְּוָקָא בְּהַנְּהֶנֶה אֲבָל בְּהַרְבָּעָה לֹא מִשּׁכַּחַת לָהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּבַחִיּוֹת הַיָּם מִשְּׁכַּחַת שְׁפִיר הַרְבָּעָה לְהֵכִי לֹא פָּרִיךְ שָׁם אַמַּרְבִּיעַ חַיּוֹת הַיָּם הַיְינוּ לוֹקֶה אֶלָּא אַמַּאן דְּאָמַר כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְמִינְהוּ דַּהֲיְינוּ אֲפִילּוּ סְתָם דָּגִים כִּלְאַיִם נוֹהֵג בָּהֶם:

אַתְיָא לְמִינְהוּ מִיבָּעֵי לֵיהּ. וּמִשּׁכַּח לֹא מַצְיָ לְמִילַּף דְּמִרְבּוּי דּוֹקָ בְּהַמְתָּךְ לֵית לָן לְרַבּוּיֵי אֶלָּא כָּל מִילֵּי דְּיָכְשָׁה שֶׁאֵדָם רָגִיל לְחַמֵּר אַחֲרֵיהֶם דִּבְהֵמָה כְּתִיב קָרֵא דִּבְהֵמְתָּךְ גַּבֵּי שַׁבָּת: **לְמִינְהוּ** מִיבָּעֵי לֵיהּ. וְא"ת וּמַה צָּרִיךְ לְלַמֵּד מִיבָּעֵי לֵיהּ מִדִּכְתִיב בִּגוּפֵיהּ לְמִינְהוּ דְּבֵאלּוּ טְרֵיפוֹת (חולין דף ס. ושם) מִשְּׁמַע דְּאִי הָוָה כָּתִיב לְמִינְהוּ בְּצִוּוּי שֶׁל דָּשָׁאִים אָסוּר לְהַרְבִּיעַ שְׁנֵי דָּשָׁאִים זֶה בְּזֶה וְי"ל דִּלְמִינְהוּ לְחוּדֵיהּ לֹא הָוֵה מִשְּׁמַע שֶׁנִּבְתַּב אִיסּוּר בִּלְאַיִם אִי לֹאו חוּקּוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ דְּרַיְיתָ שְׁמוּאֵל חוּקּוֹת שֶׁחָקַקְתִּי לָךְ כְּבָר וּמִפְּרָשׁ ר"ת שֶׁחָקַק בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁכָּתוּב בּוֹ לְמִינְהוּ וְהָיְינוּ דִּיבְּשָׁה דִּבְהֵמָה וְאִילְן דְּאִיירִי בֵּיהּ קְרֵא דְּחוּקּוֹתַי אֲבָל מִלְּמִינְהוּ דִּיָּם לְחוּדֵיהּ לֵיכָּא לְמִילַּף מִינֵיהּ דָּגִים וְא"ת דְּסוּגְיָא דְּגְמָרָא דִּלְא בְּרַבָּנָן דִּבְפ' ד' מִיתוֹת (סנהדרין דף ס. ושם) דִּלְא מִיחַיְיבֵי בְּנֵי נֹחַ בְּהַרְבָּעָה אִלְמָא לָא דְּרַשִׁינַן לְמִינְהוּ וְי"ל נְהִי דִּלְא דְּרַשִׁינַן לְמִילַּף מִינֵיהּ דָּגִים וְא"ת דְּסוּגְיָא דְּגְמָרָא דִּלְא כְּרַבָּנָן דִּבְפ' ד' מִיתוֹת (סנהדרין דף ס. ושם) דִּלְא מִיחַיְיבֵי בְּנֵי נֹחַ בְּכָל כִּלְאַיִם וְלֹא בְּהַרְבָּעָה אִלְמָא לָא דְּרַשִׁינַן לְמִינְהוּ וְי"ל נְהִי דִּלְא דְּרַשִׁינַן לְמִינְהוּ לְגַבֵּי בְּנֵי נֹחַ דִּלְא אִשְׁכְּחָן דְּאִתְּמַר בְּהוּ רַחֲמָנָא לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל דְּהוּזְהָרוּ גַּבֵּי כִּלְאַיִם דְּרַשִׁינַן לֵיהּ וְנ"מ לְגַבֵּי דָּגִים א"נ לְהַרְבָּעָה אֵילְן דְּקָרֵא דְּשָׁדֶךָ לֹא מְיִירֵי אֶלָּא בְּזוֹרֵעַ וְהִשְׁתָּא דְּבִתְיָא לְמִינְהוּ מִינֵיהּ מַה בְּהַמְתָּךְ בְּהַרְבָּעָה אַף שָׂדֶךָ בְּהַרְבָּעָה אִילְן וּבְהָא פְּלִיגִי ר"א וְרַבָּנָן דְּר"א יְלִיף מִחוּקּוֹתַי שֶׁחָקַקְתִּי לָךְ כְּבָר שֶׁהוּזְהָרוּ בְּנֵי נֹחַ עַל הַכִּלְאַיִם כְּלוֹמַר מִלְּמִינְהוּ וְרַבָּנָן לָא יְלִיפִי מִינֵיהּ אֶלָּא שֶׁנִּרְמְזוּ מִלְּמִינְהוּ דְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּמ"ט לֹא נֶאֱמְרוּ לִבְנֵי נֹחַ וְאַתְּ שִׁפּוּר דְּאַתְּיָא אֲפִילּוּ בְּרַבָּנָן מִילְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל וְא"ת ל"ל לְמִילַּף כִּלְאַיִם דְּהַרְבָּעָה בְּהַמְתָּךְ הַשְׁתָּא מִיהַת קָא מְנַהֵיג מַתְקִיף לָהּ רְבִינָא אֶלָּא מַעֲתָּה חִבּוּר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה בְּיָדוֹ וְזֶרַע חִטָּה בָּאָרֶץ וּשְׂעוֹרָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ חַיָּב רְבִינָא אֶלָּא מַעֲתָּה חִבּוּר חִטָּה וּשְׂעוֹרָה בְּיָדוֹ חִיּוּבָא חוּצָה לָאָרֶץ לֹא מְקוֹם חִיּוּבָא הָכָא אִידֵי וְאִידֵי חִיּוּבָא הוּא:

הַדָּרָן עָלָךְ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה

הַכּוֹנֵס צאן לדיר. זֶה הָיָה רָאוּי לִשְׁנוֹת לְעֵיל בְּהַדֵּי מִילֵּי דְּשׁוֹר דְּלֹא הָיָה לוֹ לְהַפְסִיק בֵּמִילֵּי דְּבוֹר אֶלָּא אַגַּב דְּתָנָא נָפַל לְבוֹר וְהִכְאִישׁ מִיָּמִינוֹ תָּנָא בְּתַרְוַיְיהוּ מִילֵּי דְּבוֹר א"נ מִילֵּי מְצוּיוֹת: **נִכְנַס הֶרְוֹעָה תַּחְתָּיו.** לְהִתְחַיֵּב בִּנְזָקִין: **נִפְלָה לְגִינָּה.** בְּאוֹנֶס מִגַּג בַּעֲלַת הַמָּסוֹךְ לְגִינַּת חֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה רִיחָהּ רָעָה וְגָבוֹהַּ מִן הַגִּינָּה וְנָפְלָה: **סָה שְׁנַיִּם.** לְפִי הַבָּאָתָהּ וְלֹא לְפִי הַזִּיקָה:

הַכּוֹנֵס פָּשׁוּט. דְּהָא נְטָרָה וּמֵאִי חָזֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד: **הַנִּיחָהּ בַּחֲמָה.** מֵעֲצָרָא לָהּ שֶׁמֹּשֶׁא וְלֹא סָגֵי לֵיהּ בִּנְעִילָה כְּרָאוּי דְּמוֹקְמִינַן בְּגֻמְרָא דְּהַיְינוּ דְּלָת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמוֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה: **נִכְנַס הֶרְוֹעָה תַּחְתָּיו.** לְהִתְחַיֵּב בִּנְזָקִין: **נִפְלָה לְגִינָּה.** בְּאוֹנֶס מִגַּג בַּעֲלַת הַמָּסוֹךְ לְגִינַּת חֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה רִיחָהּ רָעָה וְגָבוֹהַּ מִן הַגִּינָּה וְנָפְלָה: **סָה שְׁנַיִּם.** לְפִי הַבָּאָתָהּ וְלֹא לְפִי הַזִּיקָה:

הַכּוֹנֵס פָּשׁוּט. דְּהָא נְטָרָה וּמֵאִי חָזֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד: **הַנִּיחָהּ בַּחֲמָה.** מֵעֲצָרָא לָהּ שֶׁמֹּשֶׁא וְלֹא סָגֵי לֵיהּ בִּנְעִילָה כְּרָאוּי דְּמוֹקְמִינַן בְּגֻמְרָא דְּהַיְינוּ דְּלָת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמוֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה: **נִכְנַס הֶרְוֹעָה תַּחְתָּיו.** לְהִתְחַיֵּב בִּנְזָקִין: **נִפְלָה לְגִינָּה.** בְּאוֹנֶס מִגַּג בַּעֲלַת הַמָּסוֹךְ לְגִינַּת חֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה רִיחָהּ רָעָה וְגָבוֹהַּ מִן הַגִּינָּה וְנָפְלָה: **סָה שְׁנַיִּם.** לְפִי הַבָּאָתָהּ וְלֹא לְפִי הַזִּיקָה:

נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה. אע"פ דְּתָנָא נָעַל בְּפָנֶיהָ בָּרְאוּי פָּשׁוּט בִּדְפֵ"ק (דף יד.) הָא נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה פָּשׁוּט בְּדַפֵּ"ק בְּפ"ק (דף יד.) הָא בְּיוֹם חַיָּב דְּקָלָא אִית לֵיהּ לְמֵילְתָא וּמִסְתַּמָּא יָדַע שֶׁנִּפְרְצָה אִי נַמִּי בַּלַּיְלָה אֲפִילּוּ נוֹדַע לוֹ שֶׁנִּפְרְצָה וְיָצְתָה הַבְּהֵמָה אֵין לוֹ לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר מִדַּאי לְחַזֵּר אַחֲרֶיהָ בַּאֲפִילָה: **אוֹ** שֶׁפָּרְצוּהָ לִסְטִים. וְאִצְטְרִיךְ לְאִשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִילּוּ הַלִּסְטִים פְּטוּרִים בְּשֹׁלֹא הוֹצִיאוּהָ:

מַאן תָּנָא מוֹעֵד בְּשֶׁמִּירָה פְּחוּתָה סָגֵי לֵיהּ. לֹא בְּעֵי לְמֵימַר דְּמַתְנִי' בֵּין בְּתֹם בֵּין בְּמוֹעֵד וְכִדְרִ"א בֶּן יַעֲקֹב בְּפֶרֶק ד' וְה' (לעיל דף מה:) דְּמַשְׁמַע לֵיהּ דְּמַתְנִי' בְּמוּעָד דְּשָׁוֶה לְחוּדַיְיהוּ אֵיירֵי מִדְּצָרְכָה רְגִילוּת לְהִיוֹת בְּהֶן קֶרֶן אֶלָּא שֶׁן וְרֶגֶל שֶׁאֵין רְגִילוּת שֶׁיְּהֵא דְּהֶבְזֵי בְּסָמוּךְ וס"ל לְגַמְרֵי הַשְׁתָּא דְּמוּעָד דְּשֶׁן וְרֶגֶל כְּמוּעָד דְּקֶרֶן וּלְהֶבְזֵי קָאָמַר ר"י הֵיא דְּלֹא ר"מ כִּי הֵיכִי דְּבָעֵי שֶׁמִּירָה מְעוּלָּה בְּמוּעָד דְּקֶרֶן קָרֵי בֵּיהּ ר"נ בְּעֵי בְּשֶׁן וְרֶגֶל אע"ג דְּבְקֶרֶן קָרֵי בֵּיהּ כְּתִיב נַלְמוּד סְתוּם מִן הַמְפוֹרָשׁ וְעוֹד דְּכוּלְהוּ נְזָקִין כְּתִיב בְּתֹר קֶרֶן וְקַיְימָא אַהֲוּוּא דִּין שֶׁמִּירָה הַמְפוֹרָשׁ בְּהּ: **רַבִּי** יְהוּדָה הִיא. קַצָּת תִּימַהּ לְעֵיל (דף מה:) וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ לְזֶה וְלֹא לְאַחֵר:

הַתּוֹרָה מִיעֵטָה בִּשְׁמִירָתָם. וְאע"ג דִּלְעֵיל בְּפ"ב (דף כה:) הָנֵי בְּעֵי לְמִילְף דֶּשֶׁן וְרֶגֶל חַיָּב בִּרְשׁוּת הַרַבִּים מִק"ו מִקֶּרֶן וְכִן בְּעֵי לְמִילַּף לְמִפְטַר קֶרֶן בְּרה"ר מִשֶּׁן וְרֶגֶל בְּק"ו אִי לֹאו קְרָאֵי וְלֹא פְּרִכִינַן שֶׁכֵּן מִיעֲטָה בִּשְׁמִירָתָם מִשּׁוּם דְּאֵין שַׁיָּיךְ לְהִקָּשׁוֹת מִשְּׁמִירָה אִשְׁתְּמִיט אִי נַמִּי בְּר"א בֶּן יַעֲקֹב דְּאָמַר אֶחָד תֹּם וְאֶחָד מוּעָד סָגֵי לֵיהּ בְּשֶׁמִּירָה פְּחוּתָה:

הָא בְּפָחוּת פָּשׁוּט. וְא"ת וְדִלְמָא בְּכִבּוּסִי מְעוּלָּה הַרְבֵּה קָאָמַר וְכ"ת לָמָּה לִי קְרָא דְּסֹא"א עַד דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּכִבּוּסִי מְעוּלָּה בְּטָפֵי לֵיהּ חֲשִׁיב אִי נַמִּי הַשְׁוָה הַכָּתוּב הַכּוֹרֵת לְפוֹתֵחַ וּפוֹתֵחַ שְׁמִצְאוֹ מְכוּסֶּה בְּכִיסּוּי בְּעֵין שְׁמִירָה פְּחוּתָה מִסְתָּמָא לֹא הֶחְמִירָה עָלָיו לְכַסּוֹתוֹ בְּכִיסּוּי מְעוּלָּה יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא אָמַר הַכָּתוּב לֹא יְכַסֶּנּוּ אֶלָּא בְּכִסּוּי הָרִאשׁוֹן וְאִפּוּתֵחַ אוֹכְלָה קְאֵי בְּשֶׁוֶה וּבְקוֹנְטְרָס מְשַׁמַע דְּכָל כִּיסּוּי עַד דְּעָבְדִי לֵיהּ חֲשִׁיב בְּשֶׁמִּירָה פְּחוּתָה: **עַד** דְּעָבְדִי בְּעֵין וּבִיעֵר. אַף עַל גַּב דְּבָרִישׁ מְבִלְיתָן (דף ג.) דְּרַשִׁינַן מִינַּיהּ אוֹזְלָא מִמִּילְא מ"מ מִדְּלָא כְּתִיב וּבִעֵרָה שׁ"מ אִדְּאָדָם נַמִּי קָאֵי: **אִילֵימָא** בְּבוֹתֵל בְּרֵיא בְּדִינֵי אָדָם נַמִּי לִיחַיֵּב. פִּי' אֲבוֹתֵל דְּאָבְהֲמָה וְדַאי לֹא מְחַיְּיבִי בְּפָרִיצַת גָּדֵר בְּעֵלְמָא דְּאֵין זֶה אֶלָּא בְּרֶגֶם בְּעֵלְמָא וְרִ"ח שְׁכָתוּב בֶּהָן בְּהֶדְיָא אֲבוֹתֵל וְאִ"ת נְהִי דְּחַיְּיבִי אֲבוֹתֵל נִימָא דְּפָטוּר מִדִּינֵי אָדָם קְאֵי אִבְּהֲמָה וְ"ל דְּלֹא שַׁיְּיךְ לְמִתְנֵי פָּטוּר אֲבָל בְּשִׁמְתְרֵן בְּבוֹתֵל רְשׁוּת אע"ג דְּאֵין דּוֹמֶה שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם עַל הַבּוֹתֵל שֶׁהוּא רְשׁוּת לְכָךְ שֶׁיִּשּׁוֹל בְּרוּחַ מְצוּיָה אוֹ אֲפִילּוּ בְּרוּחַ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה מ"מ שַׁיְּיךְ לְמִתְנֵי חַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם בֵּין שֶׁיֵּשׁ דָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב בּוֹ בְּגוּן הַבְּהֵמָה וְהִשְׁתַּא אִ"ת דְּנָקֵט בְּפֵי' בְּהֵמָה חֲבֵירוֹ וְלֹא נָקֵט הַפּוֹתֵחַ גָּדֵר שֶׁל חֲבֵירוֹ דְּאִבּוֹתֵל לֹא מְחַיְּיבִי בְּדִפְרִישִׁית וְתִיא דְּקָאָמַר לְקַמָּן מֵהוּ דִּתְמִיהָא דְּסִיָּן לְהַמְסְתֵּר קָאֵי מֵאִי קָעָבִיד מִשְּׁמַע דְּחַיְּיבִי בִּידֵי שָׁמַיִם נַמִּי אִבּוֹתֵל י"ל דְּה"ק כֵּיוָן דְּלִמְסְתַּר קָאֵי שֶׁהַבְּעָלִים מְצוּיִין לְסוֹתְרוֹ שֶׁלֹּא יִפּוֹל עַל בְּנֵי אָדָם ס"ד דְּכָל הַקּוֹדֵם בְּמְצוּה זָכֶה וְאֵין לָזֶה לְהַנִּיחַ מִלְּסוֹתְרוֹ בִּשְׁבִיל בְּהֵמַת חֲבֵירוֹ וּבְדִינֵי שָׁמַיִם נַמִּי לֹא לִיחַיֵּב כְּמ"ל אִי נַמִּי כְּלוּמַר לְמִסְתַּר וְלִמְיפַּל קָאֵי: (ועי' תוס' סנהדרין עז. ד"ה בנוקין)

אילימא

הַכּוֹנֵס צאן לְדִיר וְנָעַל בְּפָנֶיהָ בָּרְאוּי וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה
פָּטוּר לֹא נָעַל בְּפָנֶיהָ בָּרְאוּי וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה
חַיָּב נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה אוֹ שֶׁפָּרְצוּהָ לִסְטִים וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה
פָּטוּר הוֹצִיאוּהָ לִסְטִים חַיָּבִין הָיְתָה בַּהֲמָה
אוֹ שֶׁמָּכְרָה לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן וְיָצְאָה וְהִזִּיקָה חַיָּב
מָכְרָה לְרוֹעֶה נִכְנַס הֶרְוֹעָה תַּחְתָּיו נָפְלָה לְגִינָּה וְנֶהֱנֵית
מִשְׁלֶמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית יָרְדָה בְּרְדָּבָה וְהִזִּיקָה מִשְׁלֶמֶת
מַה שֶּׁהִזִּיקָה בֵּיצַד מִשְׁלֶמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה שֶׁמִּין בֵּית
סָאָה בְּאוֹתָהּ שֶׁדֶּה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה
ר' שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲכָלָהּ פֵּרוֹת גְּמוּרִים מְשֻׁלֶּמֶת פֵּרוֹת
גְּמוּרִים אִם בְּאָה בְּאָה אִם בְּאָתַיִם בְּאָתַיִם: **גְּמ'** ת"ר
אֵיזֶהוּ בָּרְאוּי וְאֵיזֶהוּ שֶׁלֹּא בָּרְאוּי הֵלֶת שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲמוֹד
בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהוּ בָּרְאוּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמוֹד בְּרוּחַ
מְצוּיָה זֶהוּ שֶׁלֹּא בָּרְאוּי א"ר מָנִי בַּר פַּפַּוּס מַאן תָּנָא
מוֹעֵד דְּסָגֵי לֵיהּ בְּשִׁמְירָה פְּחוּתָה ר"י הִיא דְּתָנֵן קָשׁוֹת
בְּעֵלַיָּה בְּמוֹסִירָה וְנָעַל לִפְנֵיהֶן בָּרְאוּי וְיָצָא וְהִזִּיק אֶחָד
תָּם וְאֶחָד מוּעָד חַיָּב דִּבְרֵי ר"מ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר תָּם
חַיָּב מוּעָד פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו וְשָׁמוּר
הוּא זֶה ר"א אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַפְסִין אֲפִילּוּ
תֵּימָא ר"מ שָׁאנֵי שֵׁן וְרֶגֶל דְּהַתּוֹרָה מִיעֲטָה בִּשְׁמִירָתָן
דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר וְאָמְרֵי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא אַרְבָּעָה
דְּבָרִים הַתּוֹרָה מִיעֲטָה בִּשְׁמִירָתָן וְאֵלּוּ הֵן בּוֹר וְאֵשׁ
שֵׁן וְרֶגֶל בּוֹר דִּכְתִיב כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה
אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ הָא בְּפָחוּת פָּטוּר אֵשׁ דִּכְתִיב שַׁלֵּם
יְשַׁלֵּם הַמַּבְעֵר אֶת הַבָּעֵרָה עַד דְּעָבִיד בְּעֵין וּבְעֵר
שֵׁן דִּכְתִיב וּבָעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר עַד דְּעָבִיד בְּעֵין וּבְעֵר
רֶגֶל דִּכְתִיב וְשִׁלַּח עַד דְּעָבִיד בְּעֵין וְשִׁלַּח וְתָנֵיָא וְשִׁלַּח
זֶה הֲרֶגֶל וְכֵן הוּא אוֹמֵר מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר
וּבָעֵר זֶה הַשֵּׁן וְכֵן הוּא אוֹמֵר כַּאֲשֶׁר יִבְעַר הַגָּלֶל עַד
תּוּמּוֹ מַעֲמָא דְּעָבִיד בְּעֵין וְשִׁלַּח וּבָעֵר הָא לֹא עָבִיד לֹא אָמַר רַבָּה מַתְנִיתִין נַמִּי דִּיקָא דְּקָתָנֵי
צֹאן מַכְּבֵדִי בְּשׁוֹר קָא עַסְקִינַן וְאָתֵי שׁוֹר מֵאי שְׁנָא דְּקָתָנֵי צֹאן לְאַו מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה
מִיעֲטָה בִּשְׁמִירָתָן לְאַו מִשּׁוּם דְּכָאן קֶרֶן לֹא כְּתִיבָא בָּהּ שֵׁן וְרֶגֶל הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ וְקַמ"ל
דְּשֵׁן וְרֶגֶל דְּמוּעָדִין הוּא ש"מ תַּנָּיֵא אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ אַרְבָּעָה דְּבָרִים הָעוֹשֶׂה אוֹתָן פָּטוּר
מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם וְאֵלּוּ הֵן הַפּוֹרֵץ גָּדֵר בְּפֵנֵי חֲבֵרוֹ וְהַסּוֹפֵף קָמְתוֹ שֶׁל
חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי הַדְּלֵיקָה וְהַשּׁוֹכֵר עֲדֵי שֶׁקֵּר לְהָעִיד וְהַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵירוֹ וְאֵינוֹ מֵעִיד לוֹ: אָמַר
מַר הַפּוֹרֵץ גָּדֵר בִּפְנֵי בְּהֵמַת חֲבֵירוֹ ה"ד אִילֵימָא בְּבוֹתֵל בְּרֵיא בְּדִינֵי אָדָם נַמִּי נִיחַיֵּב אֶלָּא
בבותל

בכותל רעוע. דלא אפסדיה דלמטתר קאי: דמפי ליה. בשכפפה הגיע בה הדליקה: ברוחו מצויה. דברי בדיים הבעיר ובדיני אדם נחייבי: ברוחו שאינה מצויה. דמידי דלא סלקא אדעתיה היא: מטמן איתמר. שכיחה קמת חבירו בסדינין בשראה דליקה אצלה והוא לא שלח את הבערה ושוייה שמן תמן וגרם להפסיד את הסדינין ולפטור את המבעיר דפטור על טמון באש: לנפשיה. להוציא ממון מחבירו לעצמו: ממונא בעי לשלומי. אותו ממון שהוציא חייב לחבירו: לחזויי. שכר עדי שקר להוציא מגה מראובן לשמעון: פשיטא דאוריתא הוא. דחייב בדיני שמים: אם לא יגיד. בתרי קא משתעי מדקפיד אהגבוה משמע שאילו מגידין מתחייב זה ממון ועוד ק"ו (סוטה דף ב.) כל חייב להחזיר: לחבירו. שכר עדי שקר להוציא מקום שנאמר עד הרי כאן שני עדים עד שיפרט לך הכתוב אחד כדכתיב לא יקום עד אחד באיש (דברים יט:) אלא בחד. שמחייבו שבועה ובדיני שמים מתחייב דאי הדה מסהדי מתחייב ליה שבועה ודלמא לא חזי משתבע בשיקרא ומשלם: ותו ליכא. דחזיבינן בדיני שמים: העושה מלאכה במי חמאת. שקשלק כנגדן משקלות במסכת גיטין (דף נג.) והן נפסלין במלאכה: פטור מדיני אדם. דהיזק שאינו ניכר לא שמיה היזק וכולהו הני תיובתא מתניתיא נינהו: תמצית. תקע לו באזנו פתאום ובעתו דלא עבד ביה מעשה בגופו: ר"מ מחייב בהזיק. פלוגתייהו מיפרשא בהמניח את הכד (דף כט.) בנתקל פושע ובמפקיר נזקיו אבא בסורי בסיתיה. שלא תבעיר בה אש מהה: דברי חכם שומעין. והיה להם שלא יעידו: והוא שהתרה. הא דתנן נפרצה בלילה פטור בגון שהתרה הבהמה והפילה הכותל דאנוס הוא: אבל לא התרה. אלא מעצמה נפלה: תחילתו בפשיעה. אצל נפילה דעבירי למיפל: וסופו באונס. דהא לא נפלה אלא שהתרה: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא בסוף המפקיד (ב"מ דף מב.) תרי לישני דש"ס אליבא דרב יוסף ה"ג אלא מתני' בכותל ברוא ואפילו לא התרה: הניחה בחמה כו' אפי רבה ואפילו התרה. ובכותל ברוא: תחילתו בפשיעה. שהניחה בחמה ופשיעה היא אצל פתיחת הדלת דאמרינן לקמיה כל תחבולות שיכולה לעשות עושה אגב צערה. וסופו באונס. שהתרה: מצדוקא. תחבולות:

כיון

בכותל רעוע אמר מר המפקח קמתו של חבירו בפני הדליקה היכי דמי אילימא דמטיא ברוחו מצויה בדיני אדם נמי נחייב אלא דמטיא ברוחו שאינה מצויה בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הפסד מרובה הוא ורב אשי אמר מטמון אחמר משום דכשוה טמון באש: אמר מר השובר עדי שקר ה"ר אילימא לנפשיה ממונא בעי לשלומי אלא בחד ותו ליכא והאיכא (סימן העושה בפם חשלוחי חבירו) נשבר העושה מלאכה במי חמאת ובפרת חמאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא הנותן סם המות בפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא השולח את חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים והאיכא נשברה כדו ברה"ר ולא סלקה נפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיק וחכ"א פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים אין מיהא איכא טובא והני אצטריכא ליה מהו דתימא בדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הפותח בורו גדר בפני בהמת חבירו מהו דתימא דילמסתרוה קאי קמ"ל חבירו שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הפסוף קמתו של חבירו נמי מהו דתימא דילמא מי הוה ידענא דאתיא רוחא שאינה מצויה ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל הלרב אשי דאמר נמי טמון איתמר מהו דתימא כסויי ניקלף ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל והשוכר עדי שקר נמי מהו דתימא ליאמא הברי חבר ודברי התלמיד דברי מי שומעין ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל והיכי דמי מהו דתימא דיתמא מי ייתר דכי הוה (אתינא) מסהדינא ליה הוה מודה דלמא משתבע לשקרא ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל: נפרצה בלילה או שפרצוה למטים כו': אמר רבה והוא שהתרה אבל לא התרה מאי הייכי דמי אילימא בכותל בריא כי לא התרה אמאי חייב מאי ה"ל למעבד אלא בכותל רעוע כי התרה אמאי פטור אלא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא דניחא ליה למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו פטור אלא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלא מתני' בכותל בריא ואפילו לא התרה וכי איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצתה והזיקה חייב אמר רבה ואפי' התרה לא מבעיא הייכה דילא התרה דכולה בפשיעה הוא אלא אפי' התרה נמי מהו דתימא הויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס מ"ט דאמר ליה מידע ידעת דבין דשבקתה בהמה כל מצדוקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאוה למטים למטים חייבין:

פשיטא

דכולהו פשיעה היא. ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא וכגון שנפל כל כך קפה שאינה יכולה לצאת אלא בהתירה קמשמע לן דפושעת הוא אצל התירה שהניחה בחמה:

פשיטא

תוספות

אילימא דמטיא ליה ברוחו מצויה בדיני אדם נמי ליחייב. וא"ת בין שאין חילוק בין מקרב דבר אצל האש ובין מקרב האש אצל הדבר אמאי אמרינן בפרק כל השעורין (סנהדרין דף עז. ושם) בפתו במקום שסוף חמה או צינה לבא מחמת משום חצץ וכן בפתו לפני ארי וי"ל דזראי אי בפתו ובא במקום שסוף חמה או צינה לבא או ארי חייב אבל התם מיירי שבפתו במקום שהיה ולא היזהו ממקומו ולא היו מצמצם הואיל והחמה והצינה והארי אין עליו בשעת בפיתה וההיא דאתרתיך עליה בדקא דמיא אפילו בפתו והביאו שם ואח"כ אתקיל פטור דדמיא לזורק חץ ותריס בידו ואפילו קדם הוא ונטלו פטור וא"ת ההיא דהשיך בו את חבירו שפטור לפי מה שפירש בשמעתין הוא מכיש אמאי פטור לפי מה שפירש בשמעתין דפי פרה (דף כג.) ששם ידו לתוך פיו והשיך ליחייב משום אשו דזרקיה הבאש חייב כדאמרינן לעיל (דף מז:) דאפילו שם המות דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים ושמא אין בכל כך חידוש: כסויי. בסיתיה. וא"ת גלוי ידעוני למקום למה נתבעין אם לטובה אם לרעה וי"ל דאפי' במתבעין לטובה שלא ימהר לשרורו ויוכל להציל בעל הבית בתוך כך מ"מ בדיני שמים חייב דאיכא ליה לאזדהורי ולאסוקי אדעתיה שלא יבא לו הפסד בכך. מהו דתימא חייבא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל

פְּשִׁיטָא כֵּיוָן דְּאַפְקוּהָ קַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתַיְידוּ לְכָל מִילֵּי. בְּהוֹצִיאוּהָ לְגוּלְּתָהּ אֵירֵי מִתְנִי׳ דְּרַמּוֹךְ לָהּ בִּירוּשָׁלַמִי וְא״ת וְמַנְלָיה דְּקַיְימָא בִּרְשׁוּתַיְידוּ אֲפִי׳ לְהַחֲזִיר עַל מָה שֶׁהִיא מְזַקֶּקֶת דְּאַהֲבָה קָאֵי דְּקָתָנֵי וְיָצְאתָה וְהוֹיְקָא דִּילֵיכָא לְמֵימַר דְּכִי הֵיכִי דְּמַסְרָה לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְהִשְׁוֹאִיל בְּנִכְסֵי תֹּאת בְּעָלִים ה״ה גּוֹזֵל דִּדְלָמָא שׁוֹמֵר הוּא דְּמִתְחַיֵּיב אֲבָל גּוֹזֵל לָא דְּמִצִינוּ דְּבָרִים שֶׁהַשּׁוֹמֵר חַיָּיב הַגּוֹזֵל פָּטוּר שְׁדַרֵי בְּבַהֲשָׁה בְּהֶמָה הַבְּחוּשָׁה וְהַבְּרֵרָה וּבְפֵירוֹת מְקֻצָּת מוּבְטָח בְּהוֹגוּל קָמָא (לקמן ד׳ צח:) דְּגוֹזֵל אוֹמַר לוֹ דְּרֵי שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ מִשּׁוּם דְּלָא יְחַשֵּׁב שִׁינּוּי וְלֹא קִנְיְינוּ וּפְטוּר אֲפִילּוּ בְּפְשִׁיעָה דְּלָא קָבֵל עָלָיו שְׁמִירָה אֲבָל שׁוֹמֵר כֵּיוָן שְׁמִתְחַיֵּיב בְּבַהֲשָׁה דְּלָא הָדַר וּבְהַרְקִיבוּ בּוֹקֵם אִם נַעֲשֶׂה בְּפְשִׁיעָה כְּמוֹ בֵּן יִתְחַיֵּיב בְּבַהֲשָׁה דְּהַדְרָה וּבְהַרְקִיבוּ מִקְצָתָם כֵּיוָן דְּקָבֵל עָלָיו שְׁמִירָה דְּלָמָּה לֹא יִתְחַיֵּיב בְּזֶה כְּמוֹ בָּזֶה שֶׁאֵין הַשּׁוֹמֵר קוֹנֶה בְּשִׁינּוּי וְאֲפִילּוּ שׁוֹאֵל דְּקִ״ל דְּאַף לְשׁוֹאֵל שְׁמִין כְּדֵרֶב סְפֶנָּא וְרֵב אַסִּי (לעיל ד׳ יא.) וְאֵין לוֹמַר דְּמִתְחַיֵּיבִי לְפִי שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְקַיֵּים בָּהּ מִצְוַת הַשָּׁבָה דְּמִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ דְּתָבַע וְרָגַל אֵירֵי מִתְנִי׳ וְיֵשׁ כָּאן הַשָּׁבָה מֵעִלָּיא כְּשֶׁמַּחֲזִירִים אוֹתָהּ לִבְעָלִים דִּ״ל דְּסִבְרָא הוּא דְּגוֹזֵל נִכְנַס תַּחַת הַבְּעָלִים דְּכֵיוָן שֶׁהוֹצִיא מִרְשׁוּת בְּעָלִים שֶׁקַּיְימָה בְּשָׁמִירָתָהּ וְאֵין הַבְּעָלִים יְכוֹלִים לְשׁוֹמְרָהּ לְפִי שֶׁנְּגוֹלָתָהּ מְהֵם יֵשׁ עַל הַגּוֹזֵל לְשׁוֹמְרָהּ דְּלִעְנְיַן נְזָקִין אִקְרִי בְּעָלִים כָּל מִי שֶׁבְּיָדוֹ לְשׁוֹמְרָהּ וְלֹא דְּמֵי לְתָפְסוֹ נִיזֵּק לְרִ״ע (לעיל ד׳ לח:) דְּאַפִּי׳ שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ עַל חֶלֶק חֲבֵירוֹ דְּשׁוּתָּפוּת אֵין מִתְבַּיְּין לְהַחֲזִיק רַק בְּשֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ בָּא לְהוֹצִיא חֵלֶק חֲבֵירוֹ מִרְשׁוּתוֹ כְּמוֹ גּוֹזֵל וְעוֹד כֵּיוָן דְּגוֹזֵל קָמָּה לֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ גַּם לְעִנְיַן אוֹנְסִין יֵשׁ לַחֲשֹׁב בְּעָלִים יוֹתֵר מִשּׁוֹתֵף וְהֵכִי מְשַׁמַע לִישְׁנָא דְּקָתָנֵי בְּרְשׁוּתַיְידוּ לְכָל מִילֵּי מַה שֶּׁהוּא בִּרְשׁוּתוֹ לְכָל מִילֵּי יֵשׁ לוֹ לְהוֹצִיא כְּאִן:

הַמַּעֲמִיד הֲכָמַת חֲבֵירוֹ עַל קֶמַח חֲבֵירוֹ חַיָּיב. וְאַע״פ שֶׁאֵין הַבְּהָמָה שָׁלּוֹ חַיָּיב מִשּׁוּם שֹׁן וְרֶגֶל דְּאִע״ג דְּכִתְבִי בְּעִירָה בִּדְיִדֵיהּ חֲשִׁיבָה הוֹאִיל וְהוּא עֲשָׂה כְּמוֹ מְדַלִּיק פִּשְׁתָּנוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ בְּגַרְנוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֲבָל אֵין לְפָרֵשׁ דְּמַחֲזִיר בְּמִעֲשֶׂה אֵשׁ דְּכִרְי הַיְינוּ כְּאִילּוּ נוֹתֵן לָשָׁם אֵשׁ וְאִע״ג דְּסִפְרִינָן נוֹתֵן סַם הַמָּוֶת לְפְנֵי בְּהֵמַת חֲבֵרוֹ שֶׁאִנּוּי הֵתֵם אוֹ מְשׁוּם דְּלֹא עֲבִידָא דְּאָבְלָה אוֹ מְשׁוּם דְּה״ל שְׁלֹא תֹּאכַל כְּדְאָמַר לְעֵיל (דף מז:) דְּא״כ מַעֲשֶׂה זֶה ה״ל לְהַחֲזִיק אֲפִילּוּ בְּרֵה״ר וְלֹא מִשְׁתַּמֵּע בְּשׁוּם דּוּכְתָּא דְּלִכְאוֹרָה בְּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁן אֲפִילּוּ מְקֹרָב בְּהֶמְתּוֹ אֵצֶל הַפֵּירוֹת וּמַעֲמִידָהּ עֲלֵיהֶם: **הַכִּישָּׁה** אָמְרַת לָךְ. וְתִימְהָ הָיָה סוֹבֵר דְּמַעֲמִיד בְּהֶמְתּוֹ הַיְינוּ שֶׁמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ דְּאַפְסָד וּמוֹלִיכָהּ מָמֵּשׁ עַל הַקֶּמַח וּמַעֲמִידָהּ שָׁם וְלִכְאוֹרָה הֲוָה פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּנִמְצֵי שְׁהַכִּישׁוּתָהּ. לְגוּלְּתָהּ מִיירֵי כְּדְמוֹקֵי לָהּ מִילְּתָא דְּפְשִׁיטָא כְּמוֹ שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב הַמַּשְׁקֶה וְלֹא חַיִּיש לְפָרֵשׁ לְמָה אֵין פְּשִׁיטָא לְפִי שֶׁקֵּל לְהַבְרִין: **בָּהֲהִיא** דְּלֹא קָבְצֵי לְמֵימַר רִיפְתָּא לְעַנְיָא. מִשּׁוּם דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה וְדָוְקָא בְּשָׁעָה דְּמִתְעַסֵּק בָּהּ כְּגוֹן שׁוֹטֵחַ לְצוֹרְכָּהּ אוֹ מְשׁוּם שֶׁקָּרוֹב לָהּ לַאֲבִידָה אֲבָל בְּשִׁבְיל שֶׁאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ לֹא יִפְטֹר מִלְּמִיתֵּן רִיפְתָּא לְעַנְיָא כֵּיוָן שֶׁיְּכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם כִּדְמוּכָח בְּסוֹטָה (דף כה. ושם) דְּלֹא נִפְקָא לָן מִקְּרָא דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּזָקָא הַיְינוּ שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם וּכְקָרָא הוּא אָדָם שָׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִילִּין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ יִפְטֹר מִן הַמִּצְוֹת וְעוֹד דְּבְפֶרֶק אֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (נדרים לח:) אָמַר דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחִי וְאִי פְּטִירָה לֵיהּ כָּל זְמַן שֶׁהָאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ שְׁכִיחָה הוּא פֶּסַח דְּ״ח וְה״ג הַלְכָּךְ כְּרַב יוֹסֵף מְשׁוּם דְּאָמְרִינַן בְּאֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (שם) דְּכִ״ע אִית לְהוּ פְּרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף וַאֲפִילּוּ מַאן דְּשָׁרֵי לְמִמְעַד לְהַחֲזִיר אֲבִידָה לֹא שָׁרֵי אֶלָּא מְשׁוּם דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחָא וְאוֹר״י דְּאִיתָא רְאִיָּה כְּלָל דְּגַם רְבָּה מוֹדֶה לְרַב יוֹסֵף דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא נַעֲשֶׂה שׁוֹמֵר שָׂכָר בְּכָךְ וּמ״מ הוּא נֶהֱנֶה לְכָךְ אָסוּר לְמִמְעַד אֲבָל לֹא הָוֵה שׁוֹמֵר שָׂכָר וְאֵין לְדָקְדֵק נְמִי בְּשִׁמְעַתְּתִין דְּהָכָא כְּרַב יוֹסֵף דְּאָמַר רַב יוֹסֵף לְעוֹלָם בְּגוֹנְבוּ מִן הַמְּצוּרָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא בְּעִינַן דַּעַת בְּעָלִים בִּדְרָבֵי אֶלְעָזָר וְהֵכִי מוֹקֵי לָהּ סוּגְיָא דִּשְׁלּוּחַ מְצִיאוֹת (ב״מ ד׳ כט. ושם) כִּי נַרְאָה דְּרַבָּה קַבְלָהּ מֵרַב יוֹסֵף דְּקָרָא כְּדַר״א אֲתֵי וְרַבָּה נְמִי שְׁהָיָה מְדַקְדֵּק מֵהַתְּחִילָּה דְּכִשּׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי לֹא מִשְׁמַע לֵיהּ קְרָא אֶלָּא אִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא דְּהָא טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּמֵאי הָבָאה קָא מָטֵי לֵיהּ כְּדִלְעֵיל וְלֹא פְּלִיגִי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֶלָּא בְּסִבָּרָא בְּעָלְמָא וְה״ה דְּהָהִיא דְּאָזֵל מְצִיאוֹת (שם ד׳ לא.) אִי דְּמַנְטְרָא לְרַבָּה כְּדְאִית לֵיהּ מִפְּשִׁיעָה לְרַב יוֹסֵף כְּדְאִית לֵיהּ מִגְּנֵיבָה וַאֲבִידָה פְּשִׁיטָא דְּלָא כְּקָרָא וְנִרְאֶה לְרִ״י דְּהַלְכָה כְּרַבָּה בְּכָל מָקוֹם לְגַבֵּי רַב יוֹסֵף בַּר מִשְׁנָה עִנְיָן וּמַחֲצָה כְּדְאִיתָא בְּמֵי שַׁמָּת (ב״ב ד׳ קמג:) וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּהַיְינוּ דְּוָקָא בְּבָבָא בַּתְרָא כְּמוֹ שֵׁאַחֲזוּ מִפָּרְשִׁים מִדְּאָמַר בְּמֵי שֶׁאַחֲזוּ (גיטין ד׳ עה: ושם) וְתִסְבְּרָא וְהָא קִ״ל כְּרַבָּה וּבְהָא אֵין הֲלָכָה כִּרְשַׁ״ג וְאֵין לוֹמַר דְּשָׁמָא מֵילְּתָא קַיְימָא לָן דְּהַלְכָה כְּרַבָּה בְּהָרָא כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מְפָרְשִׁים מִדְּאָמַר בְּמֵי שֶׁאַחֲזוּ (שם) וְתִסְבְּרָא וּבְהָא אֵין הֲלָכָה כִּרְשַׁ״ג וְאֵין לוֹמַר דְּשָׁמָא מֵילְּתָא קַיְימָא לָן דְּהַלְכָה כְּרַבָּה דְּהָנָה לֵיהּ לְמֵימַר וְהָא קִ״ל בְּהָא הֲלְכָתָא כְּרַבָּה דְּאָמַר רַב נַחְמָן בְּרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא אֵין הֲלָכָה כְּרַבָּה דְּאָמַר רַב נַחְמָן בְּרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא (ב״מ מג.) גַּבֵּי מַפְקִיד מְעוֹת אֵצֶל שׁוּתָּפוֹ דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן (צְרִיכִים לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן) לְפִיכָךְ אִם אָבְדוּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן בְּדִינֵי נְאָנְסוּ לֹא דְּמִשּׁוּם שֶׁהִתְּירוּ לוֹ חֲכָמִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה רַק שׁוֹמֵר שָׂכָר אִ״כ בְּאוֹנְסִין מְשׁוּם דְּהִיתֵּר מִשְׁתַּמֵּשׁ מְשׁוּם דְּבְלֹא הָכִי הָיָה שׁוֹמֵר שָׂכָר אֲבָל הָכִי הָוֵה סְבָרָה דְּמִשּׁוּם שְׁנֵי סְבָרוֹת דְּפָטוּר מִלְּמֵיתֵּב רִיפְתָּא לְעַנְיָא וְעוֹד דְּמוּחָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לֹא יַעֲשֶׂה בְּשׁוּבִי כָּךְ שׁוֹאֵל אֶלָּא שׁ״ש בְּעָלְמָא וְעוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאִיָּה דְּהַלְכְתָּא כְּרַבָּה מִדְּמוֹקֵי תַּלְמִיד תַּלְמִיד דְּגְמָרָא מְתַנְיתִין דְּהָאוֹמְנִין (ב״מ שם פ) הַלְוָהוּ עַל הַמִּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר מְחַוְּרִתָּא דְּאָמַר בְּמֵילְּתָא חֲבֵירוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן וְאָבַד יִשְׁבַּע וְיִטּוֹל מְעוּתָיו וּלְרַב יוֹסֵף הוּ״מ לְאוֹקְמָהּ אִפִּילּוּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלְמַשְׁקֶנָּא מוֹקֵי בּוּלְּהוּ אֲלִיבֵיהּ וּפְלוּגְתַּיְידוּ בְּמֵילְּתָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר בְּמֵילְּתָא חֲבֵירוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן וְאָבַד יִשְׁבַּע וְיִטּוֹל מְעוּתָיו וּלְרַב יוֹסֵף הוּ״מ לְאוֹקְמָהּ אִפִּילּוּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלְמַשְׁקֶנָּא מוֹקֵי בּוּלְּהוּ אֲלִיבֵיהּ וּפְלוּגְתַּיְידוּ בְּמֵילְּתָא דְּצָרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן אִי מִצְוָה קָעֲבִיד אִי לָא פִּ״י שֶׁצָּרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּפוֹחֵת בּוֹ וְהוֹלֵךְ מֵהַלְוָאָתוֹ כָּךְ פִּירֵשׁ הָהֵם בְּקִנְטְרֵס וְא״ב הוּ״מ לְאוֹקְמָהּ מְתַנְיתִין בְּאֵין צָרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן וְכֵ״ע מְצוּה

פְּשִׁיטָא כֵּיוָן דְּאַפְקוּהָ קַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתַיְידוּ לְכָל מִילֵּי. לֹא צְרִיכָא דְּקָמוּ לָהּ בְּאַפָּהּ כִּי הָא דְּאָמַר רַבָּה אָמַר רַב מַתָּנָה אָמַר רַב הַמַּעֲמִיד בְּהֶמַת חֲבֵרוֹ עַל קֶמַח חֲבֵרוֹ חַיָּיב מַעֲמִיד פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּקָם לָהּ בְּאַפָּהּ אָמַרַת לָהּ כּוֹפִין נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים אֶלָּא תַּחְתֶּיהָ דְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְלִסְטִים נַמִּי דְּמִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ: אֶלָּא תַּחְתֶּיהָ דְּשׁוֹמֵר. וְהֵכִי מְשַׁמַע מִסְּרָהּ לְרוֹעֶה נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ וְאוֹזְלִי בְּעָלִים וּמִשְׁתַּעֵי דַּיְינָא לְהַדְדֵי שְׁנֵי וְהָרִאשׁוֹן מִסְתַּלֵּק: שׁוֹמֵר שֶׁמַּסַּר לְשׁוֹמֵר חִנָּם. אֲפִילּוּ בְּאוֹנְסִין דְּאָמַר מַסְרָהּ לְיֵהּ מְפַקֵּיד אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בְּשִׁבּוּעָה אִיהוּ לֹא מְהֵימְנַן לִי בְּשִׁבּוּעָה שֶׁנִּאֱנְסָה בְּמ׳ דְּמַפְקִיד (ב״מ לז:): לְבָרְזִילַי. לְתַלְמִידוֹ: שׁוֹמֵר אֲבִידָה. הַכְנִיס אֲבִידַת חֲבֵירוֹ לְבֵיתוֹ כִּדְכְתִיב וַאֲסַפְתִּנוּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתִי וְגוֹ׳ (דברים כב:): **דְּלֹא בְּעֵי לְמֵיתֵב רִפְתָּא לְעַנְיָא. דְּקִיהָוֹת כְּמוֹ מְצִיאָה שֶׁאֵינָהּ פְּטוּר מִן הַמִּצְוָה מוּבְטָח בְּדֶרֶךְ נִפְקָא לָן בְּמַסֶּ׳ סוֹכָה (ד׳ כה.):

פְּשִׁיטָא כֵּיוָן דְּאַפְקוּהָ קַיְימָא לָהּ בִּרְשׁוּתַיְידוּ לְכָל מִילֵּי. **לֹא צְרִיכָא** דְּקָמוּ לָהּ בְּאַפָּהּ כִּי הָא דְּאָמַר רַבָּה אָמַר רַב מַתָּנָה אָמַר רַב הַמַּעֲמִיד בְּהֶמַת חֲבֵרוֹ עַל קֶמַח חֲבֵרוֹ חַיָּיב. **מַעֲמִיד פְּשִׁיטָא** לֹא צְרִיכָא דְּקָם לָהּ בְּאַפָּהּ כִּי הָא דְּאָמַר רַבָּה אָמַר רַב מַתָּנָה אָמַר רַב הַמַּעֲמִיד בְּהֶמַת חֲבֵרוֹ עַל קֶמַח חֲבֵרוֹ חַיָּיב. **כּוֹפִין נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים** אֶלָּא תַּחְתֶּיהָ דְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְלִסְטִים נַמִּי דְּמִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ: **מְסָרָהּ לִרְוֹעֶה נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ דְּשׁוֹמֵר.** וְהֵכִי מְשַׁמַע מִסְּרָהּ לְרוֹעֶה נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ וְאוֹזְלִי בְּעָלִים וּמִשְׁתַּעֵי דַּיְינָא לְהַדְדֵי שְׁנֵי וְהָרִאשׁוֹן מִסְתַּלֵּק: **שׁוֹמֵר שֶׁמַּסַּר לְשׁוֹמֵר חִנָּם.** אֲפִילּוּ בְּאוֹנְסִין דְּאָמַר מַסְרָהּ לְיֵהּ מְפַקֵּיד אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בְּשִׁבּוּעָה שֶׁנִּאֱנְסָה בְּמ׳ דְּמַפְקִיד (ב״מ לז:): **לְבָרְזִילַי.** לְתַלְמִידוֹ: **שׁוֹמֵר אֲבִידָה.** הַכְנִיס אֲבִידַת חֲבֵרוֹ לְבֵיתוֹ כִּדְכְתִיב וַאֲסַפְתִּנוּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתִי וְגוֹ׳ (דברים כב:): **דְּלֹא בְּעֵי לְמֵיתֵב רִפְתָּא לְעַנְיָא.** דְּקִיהָוֹת כְּמוֹ מְצִיאָה שֶׁאֵינָהּ פְּטוּר מִן הַמִּצְוָה מוּבְטָח בְּדֶרֶךְ נִפְקָא לָן בְּמַסֶּ׳ סוֹכָה (ד׳ כה.):

בְּהָהִיא דְּלֹא קָבְצֵי לְמֵימַר רִיפְתָּא לְעַנְיָא. מִשּׁוּם דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה וְדָוְקָא בְּשָׁעָה דְּמִתְעַסֵּק בָּהּ כְּגוֹן שׁוֹטֵחַ לְצוֹרְכָּהּ אוֹ מְשׁוּם שֶׁקָּרוֹב לָהּ לַאֲבִידָה אֲבָל בְּשִׁבְיל שֶׁאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ לֹא יִפְטֹר מִלְּמֵיתֵּן רִיפְתָּא לְעַנְיָא כֵּיוָן שֶׁיְּכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם כִּדְמוּכָח בְּסוֹטָה (דף כה. ושם) דְּלֹא נִפְקָא לָן מִקְּרָא דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּזָקָא הַיְינוּ שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם וּכְקָרָא הוּא אָדָם שָׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִילִּין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ יִפְטֹר מִן הַמִּצְוֹת וְעוֹד דְּבְפֶרֶק אֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (נדרים לח:) אָמַר דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחִי וְאִי פְּטִירָה לֵיהּ כָּל זְמַן שֶׁהָאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ שְׁכִיחָה הוּא פֶּסַח דְּ״ח וְה״ג הַלְכָּךְ כְּרַב יוֹסֵף מְשׁוּם דְּאָמְרִינַן בְּאֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (שם) דְּכִ״ע אִית לְהוּ פְּרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף וַאֲפִילּוּ מַאן דְּשָׁרֵי לְמִמְעַד לְהַחֲזִיר אֲבִידָה לֹא שָׁרֵי אֶלָּא מְשׁוּם דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחָא וְאוֹר״י דְּאִיתָא רְאִיָּה כְּלָל דְּגַם רְבָּה מוֹדֶה לְרַב יוֹסֵף דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא נַעֲשֶׂה שׁוֹמֵר שָׂכָר בְּכָךְ וּמ״מ הוּא נֶהֱנֶה לְכָךְ אָסוּר לְמִמְעַד אֲבָל לֹא הָוֵה שׁוֹמֵר שָׂכָר וְאֵין לְדָקְדֵק נְמִי בְּשִׁמְעַתְּתִין דְּהָכָא כְּרַב יוֹסֵף דְּאָמַר רַב יוֹסֵף לְעוֹלָם בְּגוֹנְבוּ מִן הַמְּצוּרָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא בְּעִינַן דַּעַת בְּעָלִים בִּדְרָבֵי אֶלְעָזָר וְהֵכִי מוֹקֵי לָהּ סוּגְיָא דִּשְׁלּוּחַ מְצִיאוֹת (ב״מ ד׳ כט. ושם) כִּי נַרְאָה דְּרַבָּה קַבְלָהּ מֵרַב יוֹסֵף דְּקָרָא כְּדַר״א אֲתֵי וְרַבָּה נְמִי שְׁהָיָה מְדַקְדֵּק מֵהַתְּחִילָּה דְּכִשּׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי לֹא מִשְׁמַע לֵיהּ קְרָא אֶלָּא אִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא דְּהָא טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּמֵאי הָבָאה קָא מָטֵי לֵיהּ כְּדִלְעֵיל וְלֹא פְּלִיגִי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֶלָּא בְּסִבָּרָא בְּעָלְמָא וְה״ה דְּהָהִיא דְּאָזֵל מְצִיאוֹת (שם ד׳ לא.) אִי דְּמַנְטְרָא לְרַבָּה כְּדְאִית לֵיהּ מִפְּשִׁיעָה לְרַב יוֹסֵף כְּדְאִית לֵיהּ מִגְּנֵיבָה וַאֲבִידָה פְּשִׁיטָא דְּלָא כְּקָרָא וְנִרְאֶה לְרִ״י דְּהַלְכָה כְּרַבָּה בְּכָל מָקוֹם לְגַבֵּי רַב יוֹסֵף בַּר מִשְׁנָה עִנְיָן וּמַחֲצָה כְּדְאִיתָא בְּמֵי שַׁמָּת (ב״ב ד׳ קמג:) וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּהַיְינוּ דְּוָקָא בְּבָבָא בַּתְרָא כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מְפָרְשִׁים מִדְּאָמַר בְּמֵי שֶׁאַחֲזוּ (גיטין ד׳ עה: ושם) וְתִסְבְּרָא וְהָא קִ״ל כְּרַבָּה וּבְהָא אֵין הֲלָכָה כִּרְשַׁ״ג וְאֵין לוֹמַר דְּשָׁמָא מֵילְּתָא קַיְימָא לָן דְּהַלְכָה כְּרַבָּה דְּהָנָה לֵיהּ לְמֵימַר וְהָא קִ״ל בְּהָא הֲלְכָתָא כְּרַבָּה דְּאָמַר רַב נַחְמָן בְּרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא אֵין הֲלָכָה כְּרַבָּה דְּאָמַר רַב נַחְמָן בְּרַב יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא (ב״מ מג.) גַּבֵּי מַפְקִיד מְעוֹת אֵצֶל שׁוּתָּפוֹ דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן (צְרִיכִים לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶן) לְפִיכָךְ אִם אָבְדוּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן בְּדִינֵי נְאָנְסוּ לֹא דְּמִשּׁוּם שֶׁהִתְּירוּ לוֹ חֲכָמִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה רַק שׁוֹמֵר שָׂכָר אִ״כ בְּאוֹנְסִין מְשׁוּם דְּהִיתֵּר מִשְׁתַּמֵּשׁ מְשׁוּם דְּבְלֹא הָכִי הָיָה שׁוֹמֵר שָׂכָר אֲבָל הָכִי הָוֵה סְבָרָה דְּמִשּׁוּם שְׁנֵי סְבָרוֹת דְּפָטוּר מִלְּמֵיתֵב רִיפְתָּא לְעַנְיָא וְעוֹד דְּמוּחָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לֹא יַעֲשֶׂה בְּשׁוּבִי כָּךְ שׁוֹאֵל אֶלָּא שׁ״ש בְּעָלְמָא וְעוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאִיָּה דְּהַלְכְתָּא כְּרַבָּה דְּמִדּוֹמֵי תַּלְמִיד תַּלְמִיד דְּגְמָרָא מְתַנְיתִין דְּהָאוֹמְנִין (ב״מ שם פ) הַלְוָהוּ עַל הַמִּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר מְחַוְּרִתָּא דְּאָמַר בְּמֵילְּתָא חֲבֵירוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן וְאָבַד יִשְׁבַּע וְיִטּוֹל מְעוּתָיו וּלְרַב יוֹסֵף הוּ״מ לְאוֹקְמָהּ אִפִּילּוּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלְמַשְׁקֶנָּא מוֹקֵי בּוּלְּהוּ אֲלִיבֵיהּ וּפְלוּגְתַּיְידוּ בְּמֵילְּתָא דְּצָרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן אִי מִצְוָה קָעֲבִיד אִי לָא פִּ״י שֶׁצָּרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּפוֹחֵת בּוֹ וְהוֹלֵךְ מֵהַלְוָאָתוֹ כָּךְ פִּירֵשׁ הָהֵם בְּקִנְטְרֵס וְא״ב הוּ״מ לְאוֹקְמָהּ מְתַנְיתִין בְּאֵין צָרִיךְ לְמִשְׁכּוֹן וְכֵ״ע מְצוּה

בְּהָהִיא דְּלֹא קָבְצֵי לְמֵימַר רִיפְתָּא לְעַנְיָא. מִשּׁוּם דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה וְדָוְקָא בְּשָׁעָה דְּמִתְעַסֵּק בָּהּ כְּגוֹן שׁוֹטֵחַ לְצוֹרְכָּהּ אוֹ מְשׁוּם שֶׁקָּרוֹב לָהּ לַאֲבִידָה אֲבָל בְּשִׁבְיל שֶׁאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ לֹא יִפְטֹר מִלְּמֵיתֵּן רִיפְתָּא לְעַנְיָא כֵּיוָן שֶׁיְּכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם כִּדְמוּכָח בְּסוֹטָה (דף כה. ושם) דְּלֹא נִפְקָא לָן מִקְּרָא דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּזָקָא הַיְינוּ שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶם וּכְקָרָא הוּא אָדָם שָׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִילִּין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ יִפְטֹר מִן הַמִּצְוֹת וְעוֹד דְּבְפֶרֶק אֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (נדרים לח:) אָמַר דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחִי וְאִי פְּטִירָה לֵיהּ כָּל זְמַן שֶׁהָאֲבִידָה בְּבֵיתוֹ שְׁכִיחָה הוּא פֶּסַח דְּ״ח וְה״ג הַלְכָּךְ כְּרַב יוֹסֵף מְשׁוּם דְּאָמְרִינַן בְּאֵין בֵּין הַמְעַמֵּד (שם) דְּכִ״ע אִית לְהוּ פְּרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף וַאֲפִילּוּ מַאן דְּשָׁרֵי לְמִמְעַד לְהַחֲזִיר אֲבִידָה לֹא שָׁרֵי אֶלָּא מְשׁוּם דְּפְרִיכָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׁכִיחָא וְאוֹר״י דְּאִיתָא רְאִיָּה כְּלָל דְּגַם רְבָּה מוֹדֶה לְרַב יוֹסֵף דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא נַעֲשֶׂה שׁוֹמֵר שָׂכָר בְּכָךְ וּמ״מ הוּא נֶהֱנֶה לְכָךְ אָסוּר לְמִמְעַד אֲבָל לֹא הָוֵה שׁוֹמֵר שָׂכָר וְאֵין לְדָקְדֵק נְמִי בְּשִׁמְעַתְּתִין דְּהָכָא כְּרַב יוֹסֵף דְּאָמַר רַב יוֹסֵף לְעוֹלָם בְּגוֹנְבוּ מִן הַמְּצוּרָה אֶלָּא דְּס״ל דְּלֹא בְּעִינַן דַּעַת בְּעָלִים בִּדְרָבֵי אֶלְעָזָר וְהֵכִי מוֹקֵי לָהּ סוּגְיָא דִּשְׁלּוּחַ מְצִיאוֹת (ב״מ ד׳ כט. ושם) כִּי נַרְאָה דְּרַבָּה קַבְלָהּ מֵרַב יוֹסֵף דְּקָרָא כְּדַר״א אֲתֵי וְרַבָּה נְמִי שְׁהָיָה מְדַקְדֵּק מֵהַתְּחִילָּה דְּכִשּׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי לֹא מִשְׁמַע לֵיהּ קְרָא אֶלָּא אִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא דְּהָא טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּמֵאי הָבָאה קָא מָטֵי לֵיהּ כְּדִלְעֵיל וְלֹא פְּלִיגִי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֶלָּא בְּסִבָּרָא בְּעָלְמָא וְה״ה דְּהָהִיא דְּאָזֵל מְצִיאוֹת (שם ד׳ לא.) אִי דְּמַנְטְרָא לְרַבָּה כְּדְאִית לֵיהּ מִפְּשִׁיעָה לְרַב יוֹסֵף כְּדְאִית לֵי

החזירה. לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה. בְּעֵלִיָּה: שׁוֹמֵר חִנָּם פָּטוּר מִגְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה וְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּיב בְּפ' הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צז:): שֶׁהֲרֵית. שֶׁכֵּיוָן אֵינִישׁ בְּבִיתֵיהּ אֲבָל בְּצָהֳרַיִם מְצוּי בְּמִלְאכְתּוֹ בַּשָּׂדֶה: עַד שֶׁיַּחֲזִירֵנוּ לִרְשׁוּתוֹ. שֶׁל בְּעָלִים: מֵאי לְעוֹלָם לָאו אֶפְילוּ. הַיְינוּ מוֹצֵא בְּבֵיתוֹ וְקָתָנֵי חַייָב מוֹדִיעַ לָהּ. בַּאֲבֵידַת בְּעֲלֵי חַיִּים הַחַייָב הַמּוֹצֵא בְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁכֹּר מִצְוָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה דִּידְהוּ פְּשִׁיעוּתָא הִיא: דְּיָנִין דְּנָקְטוּ נְגֵרִי בְּרִייתָא. כֵּיוָן שֶׁרָאָה שְׁמָלּוֹתֵיהֶן הַן לְצֹאצֹא בְּעֵי נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא וַאֲפִי' הָוֵי שׁוֹמֵר חִנָּם חַייָב אֲבָל אֵבֶד אֵבֶד בְּפְשִׁיעוּתָא אֲבִידַת הַמְטַלְטְלֵי פְּטוּר מִגְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה: נְגֵרִי. פְּסִיעוּתוֹ: חֶשְׁבָּה מְעַלְיָיתָא מְשַׁמַּע. לְגִינְתוֹ וּלְחוֹרְבָתוֹ מְנִיָּן. דְּסָבַר לֵיהּ לְמוֹצֵא כַּהֲשָׁבָתוֹ לְגִינָּתָן דִּבְעָלִים: הָבֵל צְרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים. גּוֹבֵב וְגוֹזֵל אוֹ אֶחָד מֵאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין שֶׁהֻחֲזִיר צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְבַעֲלִים וְאִם לֹא הוֹדִיעַ חַייָב הַמְחַזִּיר בְּאַחֲרָיוּתָן: מַתְנִי' גְּנַב. לְפִטּוֹר עַצְמוֹ ע"י גְּנֵב שְׁטוּעַן נִגְנְבָה הַיְמִינוּ הָאֲבִידָה שֶׁמְּצָאתִי וְנִמְצָא שֶׁבְּיָדִי הוּא מְשַׁלֵּם תְּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כְּגַּנָּב עַצְמוֹ דְּדִרְשִׁינַן בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (לקמן דף סג:) וְאִם לֹא יִמְצָא הַגַּנָּב אִם לֹא יִמְצָא כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ גְּנַבְתִּנִי וּכְתִיב בְּתַרְיֵיהּ יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם אִי אֲמַרְתְּ בְּשׁוֹמֵר אֲבִידָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי מִשּׁוּם הֵכִי מְשַׁלֵּם כֶּפֶל דַּהֲוֵי בָּעֵי לְמִפְטַר נַפְשֵׁיהּ בְּטְעָנַת גַּנָּב: קָרְנָא בָּעֵי שְׁלוּמֵי. מֵעִיקָּרָא כִּי טָעֵין נִגְנְבָה הָוָה מְחַיֵּיב נַפְשֵׁיהּ לְשַׁלּוּמֵי קָרְנָא. מַתְנִי' לְמַטָּה מִזּוּיָין. גַּנָּב מְזוּיָּן נָטַל הַיְמִינוּ בְּחֶזְקָה דְּקָא פָּטַר נַפְשֵׁיהּ בְּטְעָנַת אוֹנֵס: לְמַטָּה מִזּוּיָין גּוֹלֵן הוּא. וְכִי מְצִיאַת אוֹנֵס כְּלוּם הִיא וְהָא מְשַׁמְּרַתּ הִיא וְאִינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִיד אֶלָּא בְּרֵי"א וְלֹא בְּרֵבִי עֲקִיבָא דְּאִי עֲלְמָא וּמַשְׁמַע דְּרַבָּנָן וְדְאִי תְּנָאֵי הִיא וְאִינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִיד אֶלָּא בְּרֵי"א וְלֹא בְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאִי לְרַבִּי עֲקִיבָא וְדְאִי הָוֵי שׁוֹמֵר שָׂכָר אִי אִפְשָׁר לוֹמַר כֵּן דְּעַל כָּרְחָךְ לְרַבָּנָן אֲפִי' לְרַבִּי עֲקִיבָא שׁוֹמֵר חִנָּם הָוֵי דְּאַלְּוָאי מְצִיאוֹת (ב"מ דף כט. ושם)

הֶחֱזִירָהּ לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָּהּ בָּהּ נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָהּ מַאי נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה לָאו נִגְנְבָה מֵבֵיתוֹ וְאָבְדָה מִבֵּיתוֹ לֹא מָקוֹם שֶׁהֶחֱזִירָהּ וְהָא קָתָנֵי אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָּהּ בָּהּ א"ל הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁהֶחֱזִירָהּ בְּצָהֳרַיִם וְרָתֵי קָתָנֵי וְהָכִי קָתָנֵי הֶחֱזִירָהּ שַׁחֲרִית לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה וְשָׁכְחָה וְעָיַיל וְנָפַיק וְחָזֵי לָהּ אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָהּ בָּהּ הֶחֱזִירָהּ בְּצָהֳרַיִם לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה דְּלָא שָׁכִיחַ דְּעָיַיל וְנָפַיק דְּלָא חָזֵי לָהּ אֲבָל הֶחֱזִירָהּ שַׁחֲרִית לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה אוֹ אֲבָדָה חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָהּ אֵיתִיבֵיהּ לְעוֹלָם הוּא חַיָּיב עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לִרְשׁוּתוֹ מַאי לְעוֹלָם לָאו אֶפְילוּ מְבֵיתוֹ ש"מ בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּמֵי א"ל מוֹדֶינָא לְךָ בְּבַעֲלֵי חַיִּים דְּכֵיוָן דְּנָקְטוּ לְהוּ נִיגְרֵי בְּרֵייתָא בָּעֵי נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא אֵיתִיבֵיהּ רַבָּה לְרַב יוֹסֵף הַשֵּׁב אֵין לִי אֶלָּא בְּבֵיתוֹ לְגִינָּתוֹ וּלְחוֹרְבָתוֹ מְנַיִן ת"ל תְּשִׁיבֵם מִכָּל מָקוֹם מַאי לְגִינָּתוֹ וּלְחוֹרְבָתוֹ אִילֵימָא לְגִינָּתוֹ הַמְשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחוֹרְבָתוֹ הַמְשְׁתַּמֶּרֶת הֵיינוּ בֵּיתוֹ אֶלָּא פְּשִׁיטָא לְגִינָּתוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחוֹרְבָתוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת ש"מ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי א"ל לְעוֹלָם לְגִינָּתוֹ הַמְשְׁתַּמֶּרֶת וּלְחוֹרְבָתוֹ הַמְשְׁתַּמֶּרֶת וּרְקָא קָשְׁיָא לָךְ הֵיינוּ בֵּיתוֹ הָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא בְּעֵינָן דַּעַת בְּעָלִים כְּדְרָבִי אֶלְעָזָר דְּא"ר אֶלְעָזָר הַכֹּל צְרִיכִין דַּעַת בְּעָלִים חוּץ מֵהַשָּׁבַת אֲבֵידָה שֶׁהֲרֵי רִיבְּתָה בּוֹ תּוֹרָה הַשָּׁבוֹת הַרְבֵּה א"ל אֲבֵי לָרֵב יוֹסֵף וְאִתֵּיהּ לֹא תַּסְבְּרָא דְּשׁוֹמֵר

אֲבֵידָה כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי וְהָא אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בְּאֲבֵידָה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְאִי ס"ד שׁוֹמֵר שָׂכָר הֲוֵי אַמַּאי רַבִּי חִיָּיא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל קָרְנָא בָּעֵי שְׁלוּמֵי א"ל הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן שֶׁטּוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בְּעִידְנָא דַּעֲיֵילִי אוֹ בְּעִידְנָא דְּנָפְקִי אַמַּאי אֵינִישׁ אָמוֹרֵי אֲמוֹרֵי לְהַנְהוּ מְזוּיָּנֵי א"ל לְמַטָּה מִזּוּיָּן גּוֹלֵן הוּא א"ל שֶׁאנִי אוֹמֵר לְמַטָּה מִזּוּיָּן כֵּיוָן דְּמִיטְמַר מֵאֵינְשֵׁי גַּנָּב הוּא אִיתֵיבֵיהּ

מוֹקֵי לָהּ בִּלְמַטָּה מִזּוּיָּן וְדַיְיקִינַן לְמֵימָר דְּגַנָּב הוּא לוֹקְמֵיהּ כְּגוֹן שֶׁטָּעַנוּ טַעֲנַת גְּנֵיבָה בְּאוֹנֵס שֶׁנִּגְנְבָה מִמֶּנּוּ בְּאוֹנֵס גָּדוֹל כְּגוֹן שֶׁשָּׁמַר כְּכָפִים בַּחֲפִירָה בְּקַרְקַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַנֵּבָם בְּמַהֲלוֹת תַּחַת הַקַּרְקַע וְהָנֵי אוֹנֵס כְּלֵיסְטִים מְזוּיָּן אוֹ אֵם בָּא עָלָיו שִׁיּוֹרִי הַדַּעַת אוֹ שֵׁינָה נִפְּלָה עָלָיו בְּאוֹנֵס אוֹ אוֹנֵס אַחֵר שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לִשְׁמוֹר וּלְרָבָּה דְּפָטַר בְּסוֹף הַמְּפוֹעָלִים (ב"מ דף עג:) עַל בְּעִידָּה דְּעֵילִי אֵינִישׁ אוֹ דְּעָם בְּעִידָּנָא דְּנָפְקִי אֵינִישׁ מִשְׁכַּחַת בְּפֶל שְׁטוּעַן טַעֲנַת גַּנָּב בְּעִידָּנָא דְּעֵילִי אוֹ בְּעִידָּנָא דְּנָפְקִי אֵינִישׁ אָמוֹרֵי אֲמוֹרֵי לְהַנְהוּ מְזוּיָּנֵי א"ל לְמַטָּה מִזּוּיָּן גּוֹלֵן הוּא א"ל שֶׁאנִי אוֹמֵר לְמַטָּה מִזּוּיָּן כֵּיוָן דְּמִיטְמַר מֵאֵינְשֵׁי גַּנָּב הוּא אִיתֵיבֵיהּ

**הֶחֱזִירָהּ לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָּהּ בָּהּ נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָהּ מַאי נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה לָאו נִגְנְבָה מֵבֵיתוֹ וְאָבְדָה מִבֵּיתוֹ לֹא מָקוֹם שֶׁהֶחֱזִירָהּ וְהָא קָתָנֵי אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָּהּ בָּהּ א"ל הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁהֶחֱזִירָהּ בְּצָהֳרַיִם וְרָתֵי קָתָנֵי וְהָכִי קָתָנֵי הֶחֱזִירָהּ שַׁחֲרִית לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה וְשָׁכְחָה וְעָיַיל וְנָפַיק וְחָזֵי לָהּ אֵינוֹ חַיָּיב לְמַפְּתָּהּ בָּהּ הֶחֱזִירָהּ בְּצָהֳרַיִם לְמָקוֹם שֶׁיִּרְאֶנָּה דְּלָא שָׁכִיחַ דְּעָיַיל וְנָפַיק דְּלָא חָזֵי לָהּ וְהָכִי אֲבָדָה חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָהּ וְדַיְיקִינַן לְמֵימָר דְּגַנָּב הוּא לוֹקְמֵיהּ כְּגוֹן שֶׁטָּעַנוּ טַעֲנַת גְּנֵיבָה בְּאוֹנֵס שֶׁנִּגְנְבָה מִמֶּנּוּ בְּאוֹנֵס גָּדוֹל כְּגוֹן שֶׁשָּׁמַר כְּכָפִים בַּחֲפִירָה בְּקַרְקַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְגַנֵּבָם בְּמַהֲלוֹת תַּחַת הַקַּרְקַע וְהָנֵי אוֹנֵס כְּלֵיסְטִים מְזוּיָּן אוֹ אֵם בָּא עָלָיו שִׁיּוֹרִי הַדַּעַת אוֹ שֵׁינָה נִפְּלָה עָלָיו בְּאוֹנֵס אוֹ אוֹנֵס אַחֵר שֶׁאִינוֹ יָכוֹל לִשְׁמוֹר וּלְרָבָּה דְּפָטַר בְּסוֹף הַמְּפוֹעָלִים (ב"מ דף עג:) עַל בְּעִידָּה דְּעֵילִי אֵינִישׁ אוֹ דְּעָם בְּעִידָּנָא דְּנָפְקִי אֵינִישׁ מִשְׁכַּחַת בְּפֶל שְׁטוּעַן טַעֲנַת גַּנָּב בְּעִידָּנָא דְּעֵילִי אוֹ בְּעִידָּנָא דְּנָפְקִי אֵינִישׁ אָמוֹרֵי אֲמוֹרֵי לְהַנְהוּ מְזוּיָּנֵי א"ל לְמַטָּה מִזּוּיָּן גּוֹלֵן הוּא א"ל שֶׁאנִי אוֹמֵר לְמַטָּה מִזּוּיָּן כֵּיוָן דְּמִיטְמַר מֵאֵינְשֵׁי גַּנָּב הוּא אִיתֵיבֵיהּ

שׁוֹמֵר חִנָּם הָוֵי דְּאַלְּוָאי מְצִיאוֹת (ב"מ דף כט. ושם) לְרַבָּה לֹא הָוֵי לְרַבִּי טַרְפוֹן דְּמַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא שׁוֹמֵר שָׂכָר א"כ לְר"ע לָא הָוֵי אֶלָּא שׁוֹמֵר חִנָּם לְכָךְ נִרְאֶה דְּרַבָּה לֹא יָעֲמִיד בְּכָל פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּשׁוֹמֵר אֲבִידָה אֶלָּא יֹאמַר דִּכְווֹלֵי עָלְמָא שׁוֹמֵר חִנָּם הָוֵי וּפְלוּגְתַּיְיהוּ בְּדִשְׁמוּאֵל דְּר"ע אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אֲבֵד אֲבֵד דְּמֵגֵּלָא אֲבֵד אַלְפָא זוּזֵי וְר"א לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל וְרַב יוֹסֵף בִּי מוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּדִשְׁמוּאֵל לֹא קַאֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר כְּוָותֵיהּ שֶׁהוּא פּוֹטֵר אֶת הַמַּלְוֶה בְּאֲבִידָה אַף מִדְּמֵי הַמִּשְׁכּוֹן וְלֹכָךְ מוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּשׁוֹמֵר אֲבִידָה וְהָנֵי ר"ע וְקָאָמַר לְיָמֵא דְּרַב יוֹסֵף תָּנָא הִיא דְּרַבָּה וְדְאֵי לֹאו תָּנָאֵי דְּמוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּדִשְׁמוּאֵל וּמַסֵּיק דְּכוֹלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרַב יוֹסֵף תָּנָא כו' וְהָא דְּתָנֵן בִּשְׁבוּעוֹת (ד' מג. ושם) סָלֵע הִלְוִיתָנִי עָלָיו וְשׁוֹתְפִים הָיָה שָׁוֶה דְּמֵשְׁמַע שְׁחַייָב לְשַׁלֵּם הַמִּשְׁכּוֹן כְּשֶׁאָבַד מֵיָּדִי שֶׁאִבֵּד בְּפְשִׁיעָה לְרַבָּה דְּאָמַר שׁוֹמֵר חִנָּם הָוֵי:

לֹא מִמָּקוֹם שֶׁהֶחֱזִירָהּ. וְאֶפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם חַייָב דִּפְרוֹשֵׁי הוּא:

לְעוֹלָם הוּא חַייָב עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה כו'. הֵיא סֵיפָא ע"ש) וּלְהָכִי דַּיְיקִ מִינָּהּ שִׁפּוּר דְּחַייָב בְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה: **אָמַר** לֵיהּ מוֹדִינָא לָךְ בְּבַעֲלֵי חַיִּים דְּכֵיוָן דְּנָקְטִי לְהוּ נִגְרֵי בְּרֵייתָא בָּעֵי נְטִירוּתָא יְתֵירְתָא כו'. וּכְגוֹן שֶׁנִּגְנְבָה בְּאוֹתוֹ עִנְיָן שֶׁנִּגְרֵי בְּרֵייתָא גָּרְמוּ לָהּ לְהִנָּגֵב דְּלֹא לְיעֵל לְאַסּוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ הָאִי שִׁינּוּיָא דְּהַשְׁתָּא מְצִי לְמֵימַר דְּנִגְנְבָה אוֹ שֶׁאֲבֵדָה דְּלֵיעֵל מִבֵּיתוֹ קָאָמַר אִי נַמִּי הָךְ סֵיפָא אֲבֵידָתָה דְּוַדַּאי קָאֵי שֶׁנִּגְרֵי בְּרֵייתָא גָּרְמוּ לָהּ לְהֵאָבֵד אֲבָל לְעִנְיַן נְגִיבָה פְּשׁוּט שֶׁאֵין גּוֹרְמִין לָהּ לִיגָּנֵב וּמִשּׁוּם הָכֵי בְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי בְּהֶחְזֵירָא נִגְנְבָה לֹא מָצֵי לְשַׁנּוֹיֵי הָכֵי:

אֶלָּא לְגִינָּתוֹ שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת. פֵּי' אֶלָּא בְּרוּחַ מְצוּיָה וְשׁ"מ בְּשׁוֹמֵר חִנָּם דְּמֵי דִּכְלָתְהוּ שְׁמִיעָה לְהוּ. וְכֵיוָן שֶׁחַייָב עַצְמוֹ לְשַׁלּוּמֵי. **קָרְנָא** בָּעֵי לְשַׁלּוּמֵי. וְכֵיוָן דְּלָא שְׁטָנֵנְהוּ אֶפִילּוּ נִמְצָא שֶׁגְּנָבוֹ פְּטוּר מִכָּפֶל: **כְּגוֹן** שֶׁטָּעֲנוּ טַעֲנַת לְסְטִים מְזוּיָּן. תֵּימָה אַמַּאי

תוספות

רש"י

לא אם אמרתי בשומר חנם. מתניתא היא ולא ידענא היכא תניא: **לא אם אמרתי בו'**. מתניתא היא ולא ידענא היכא תניא: **בכל שנותיו**. כלומר כל תעניות שעל ידי גנב בין מזויין ובין שאינו מזויין דהא חנם פטור בגניבה ואבידה הלכך בשנשמע׳א שקרן משלם בפ״ד: **תאמר בשומר שכר שאינו משלם בפ״ד.** בשנגנב גנב שאינו מזויין אפי׳ נמצאת בידו דהא מיעקרא לא הוה פטר נפשיה מקרנא: **אין לי.** שיהא שואל חייב: **אלא בשבורה ושתה.** שהנו אונס: **שפטר בו' שבורה ושתה.** דכתיב ביה ומת או נשבר או נשבה וכתיב בתריה שבועת ה׳ תהיה בין שניהם (שמות כב): **חייב בגניבה ואבידה.** דכתיב ביה אם גנב יגנב וגו׳: **מה לשומר שכר בו׳.** תאמר בשואל שאין בו בפ״ד לעולם דהא מיחייבי באונסין דכתיב ונשברו או מת בו׳ וכי נמי פטרן לסטים מזויין נטלו הימנו הוה מיחייבי נפשיה בקרנא ומי שאינו בא לגנוב את המקרן לא ישלם בפ״ד: **קסבר האי תנא.** דזונשבר או מת: **קרנא בלא שבועה עדיפא מבפ״ד בשבועה.** שואל עדיף שמתחייבי בשבורה ומתה בלא שום שבועת שקר משומר שכר שפטור עליהן ואע״פ שיש בשומר שכר בפ״ד בטוען טענת לסטים מזויין אין זה חומר דבפ״ד אינו בשומרין עד שישבע לשקר שנגנבה הימנו ואח״כ באו עדים מרובה (לקמן דף סג:) הלכך קנסא משום שבועה הוא דקסבר רחמנא: **מסייע ליה.** דלסטים מזויין גנב הוא: **ואיני נשבע.** דאי בעינא משתבע הנגנבה מפטרינא: **לשומר.** דיכין דשילם נמצאת הנגנבה שלו: **סבירוה.** רבנן דקיבו לסטיעיה לרב יוסף מדא ר״י היא דאמר שומר בשומר שכר דמי בהשומר את הפועלים (ב״מ צג.) ומחייב בגניבה: **ומדקתני.** אינו נשבע מכלל דאי בעי אשתבועי דנגנבה כדקתני חזה מפטר והיכי דמי דמפטר הא מיחייב בגניבה אלא ודאי דקתני לסטים מזויין גנבה בחזקה וקתני דכי נמצא אותו לסטים משלם בפ״ד: **שומר בשומר חנם דמי.** ובגנב שאינו מזויין חזה פטר נפשיה מעיקרא: **ואי בעית אימא.** לעולם ר״י היא ובגנב שאינו מזויין: **ובדפועלים.** ר׳ **יוחנן אמר.** לעולם בשומר שכר דמי ואפי׳ הכי לא תסייעיה דאדאי דקתני בפ״ד בלסטים שאינו מזויין קאמר וקתני רישא אינו נשבע מכלל דאי בעי פטר נפשיה במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין דלכך אי בעי איפטר וכשנמצא הגנב נמצא שאינו מזויין ובר בפ״ד הוא: **אמר רב.** האי דקתני מה שנגנבה משלמת שנחבטה קאמר בשחבטה על התבואה שיקעתן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקחתה מקרקע: **ופרכינן אבל אכלה אפי׳ מה שנגנבית לא משלמת בשלמא ליכא רב למעוטי דאמר.** גבי הכניס פירותיו לחצר חבירו שלא ברשות בשור שנגנח את הפרה (לעיל דף מז:): **דקתני הוזקה בהמה של בע״ה חייב בעל הפירות ואמר רב בשהוחלקה בדבן שנו אבל אכלה והתרזיעה פטור המכניס רשות לה שלא תאכל** וקבא נמי אמר בעל הבהמה בירידתה אנוסה היא שהרי נפלה ובאכילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות:

לא אם אמרתי בשומר חנם שבן משלם תשלומי כפל תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל ואי ס״ד לסטים מזויין גנב הוא נמצא בשומר שכר משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א״ל הכי קאמר לא אם אמרת בשומר חנם שבן משלם תשלומי כפל בכל בטוען טענת לסטים מזויין א״ל הכי קאמר לא אם אמרת בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל אלא בטוען טענת לסטים מזויין ונשבר או מת אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבידה מנין אמרת ק״ו ומה שומר שכר שפטר בו שבורה ומתה חייב בגניבה ואבידה שואל שחייב בשבורה ומתה חייב בגניבה ואבידה תלמוד לומר עליו תשובה ס״ד לסטים מזויין גנב הוא אמאי אין עליו תשובה איבא למפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א״ל קסבר האי תנא קרנא בלא שבועה עדיפא מבפ״ל בשבועה ליכא מסייע ליה השומר פרה מהבירו וגנבה ואמר המפקיד ח״ר גנוז דקא טעין משלם ואיני נשבע ואח״כ נמצא הנגנב משלם תשלומי כפל דאי בעי פטר ליה נפשיה בשבועה ח״ר גנוז דקא טעין משלם ואיני נשבע ואח״כ נמצא ונקתני משלם תשלומי כפל דאי בעי פטר ליה נפשיה ס״ד לסטים מזויין ואח״כ נמצא הנגנב משלם תשלומי כפל דאי בעי פטר ליה נפשיה דאמר שומר שכר בנושא שכר דמי ומדקתני ואמר חייב

לא מבעיא אבלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דקא נהניא: אבל נחבטה. דאפי' בההיא חזיקה אנוסה קאי: אימא. האי בעל השדה מברייתי ארי מנכסי חבירו הוא שהציל את בהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומצאה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהוחלקה בטיטי רגליה. מרה"ר לגינה דאונקא דלא סלקא אדעתיה הוא:

לא שנו. דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דאנוסה היא בנפילה אנוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתבואה חותה לא מוקמה אנפשיה: אבל. הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא תיבעי. עד שתצא לרעת. שידעו הבעלים שיצאת: ותחזור לרעת. שלא נעל בפניה ברעי: אלא ביון שיצאת לרעת. שידעו ביציאתה: אף על גב שחזרה לרעת. דהשתא לא סגי לה בשמירת פחותה דאמר ליה ביון דילפא בה: תחלתו בפשיעה. בלאו לידה היה לו לשומרה שלא תבנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שהלה:

ולאסטמורי

א"נ מברייתי ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי חובו דחשבינן ליה מברייתי ארי ברישא אין בין המוזיל (נדרים דף לג.) אע"ג דאית ליה פסידא וי"ל דהכי פי' מברייתי ארי מנכסי חבירו מדעתו ובין דמדעתו אפי' אית ליה פסידא כמו פורע חובו חשיב מברייתי ארי האי שלא מדעתו א"נ מברייתי ארי מנכסי חבירו אפי' בשאינו מדעתו אלא חבירו מכרחו להברייתי ארי מעדרו לית ליה פסידא למברייתי האי ארי ליה פסידא ובין דאיכא תרתי שלא מדעתו ואית ליה פסידא לא חשיב מברייתי ארי אבל מדעתו אפי' אית ליה פסידא או שלא מדעתו וליית ליה פסידא חשיב מברייתי ארי ואין הפועלים (ב"מ צג:) אמר דשומר חנם שהיה לו לקדם ברועים ומקלות ולא קדם חייב ומפקרא שומר חנם בחנם ש"ש בשכר ומסיק דחובר ונוטל מב"ה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אבל ב"ש אם קדם בשכר דשפיר עבד ונותנים לו מה שהוציא ומסתברא דה"ה איניש דעלמא שאינו שומר וגם שכר עצמו נוטל ואין סברא לחלק בין רועה עצמו שמוטל עליו להתעסק ולשמור לאיניש דעלמא ועוד אמרינן בהגוזל בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר חמורו וחמור חבירו והניח שלו והציל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיקה שקיל ולא אמרינן מברייתי ארי בעלמא הוא וכן משיב אבידה שנותנין לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף לא: ושם) לא אמר דלידחוי במברייתי ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אבידתו של חבירו אבל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"ז דה"ק הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מברייתי ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מציל חבירו

לא מבעיא אבלה דמשלמת מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דקא נהניא: אבל נחבטה. דאפי' בההיא חזיקה אנוסה קאי: אימא. האי בעל השדה מברייתי ארי מנכסי חבירו הוא שהציל את בהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומצאה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהוחלקה בטיטי רגליה. מרה"ר לגינה דאונקא דלא סלקא אדעתיה הוא:

לא שנו. דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דאנוסה היא בנפילה אנוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתבואה חותה לא מוקמה אנפשיה: אבל. הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא תיבעי עד שתצא לרעת. שידעו הבעלים שיצאת: ותחזור לרעת. שלא נעל בפניה ברעי: אלא ביון שיצאת לרעת. שידעו ביציאתה: אף על גב שחזרה לרעת. דהשתא לא סגי לה בשמירת פחותה דאמר ליה ביון דילפא בה: תחלתו בפשיעה. בלאו לידה היה לו לשומרה שלא תבנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שהלה:

ולאסטמורי

ורבי יוחנן אמר אפי' מערוגה לערוגה ואפילו כל היום כולו עד שתצא ותחזור לרעת א"ר פפא לא תימא עד שתצא לרעת ותחזור לרעת אלא ביון שיצאתה לרעת אע"פ שחזרה לרעת שלא לרעת מ"ט דא"ל ביון דילפא בה אימת דמשתמטא להתם רחמטא: וירדה בדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה וירדה בדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מי אמרינן ביון דתרתי לתו בפשיעה וסופו באונס פטור או אליבא הכא כולה בפשיעה הוא ביון דקריבה לה למילד איבעי ליה לבטורה

ולאסטמורי

מן ההפסד לא עשו תקנה ונראה לר"י דמברייתי ארי שאינו נוטל שכר היינו בשאין הדבר ברור שיבא לידי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא באן הארי אם לאו ואין מצילו אלא מדאגה ומן הפחד שדואג שמא יבא אבל אם הדבר ברור שיבא לידי הפסד ולידי דריסת הארי או מציל מפי הארי עצמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו ורהף דשמעתין מיירי שהצילו ירקות מצער בעלמא שאין בעל הבהמה רוצה שתתבהב בהמותו בארץ ותצטער אע"פ שלא היזק ניכר נפתחין בבך ולבך היה נחשב מברייתי ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מצילו מהפסד דמה שהיזה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נתחייב לו ואינו מצילו אלא מצער בעלמא וחשיב מברייתי ארי א"נ בדמפרש טעמא בירושלמי דכתובות (פ"י ה"ג) ובגדרים (פ"ד) מפייסא הניחא ליה ומזיל לי ואפי' במשכון מפייס הזיקא ליה ויחזיר לי משכוני ואפי' בב"ח דוחק עצמו משיק לה בירושלמי ונראה דהשתא משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו פורעין עבורי כי דרך אהובים שמרחמים על אהובים להציל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחזקת הבתים (ב"ב דף נג.) מברייתי ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דקטר מינה מיא והוציא מינה מיא אע"פ שמצילה מהפסד שהיה נהר שוטפה לא נקט לשון מברייתי ארי לענין שיפטור משכר בירושלמי אלא כלומר דאין זה חזקה כמו רקק בה פורתא או נעל ונגר ופרץ אלא מגין עליה שלא תבא לידי פורתא ורבינו גרשום פסק כירושלמי אחת על אחת שאנס עבורים ביתו של ישראל ובא ישראל ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אבל רש"י פי' בהבזקין (ניטין דף נח:) גבי עבור הבא מחמת חוב ומחמת אונפראות אין בו משום סיקריקון שאם החזיר עבורים בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אונפראות בגזל בעלמא ואינו מיסור בידו לחזרו אין זה סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש קתח רביע לבעלים בתיקון חכמים אלא מחויב לו הקרקע בחנם דכיון דאין באן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העבורים מכירה כלל וי"א אמר דלא מצינו במקום שאם לקאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעבור אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מברייתי ארי כיון שמצילו מן ההפסד ואפי' לקאו בשוטי מצילו מהפסד הוא כמו מקדים ברועים בשכר דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכשהרא דהויתה או לטרחא יתירתא אלא אפי' יודע וראי שאם לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמים הילו כל שעה שירצו דהשתא אין מצילו מן ההפסד אעפ"כ אין לדמותו לכל למברייתי ארי דכיון שיצא הבית מחזקת ישראל ובא לידי הבערי וזה מוציאו מיד הבערי ומחזירו לידי ישראל לא דמי למברייתי ארי ונוטל מה שהנהנה ואותם היהודים הבורחים מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן שטראות ואפי' יש בהן שטרא אם הניחו הקרקעות ביד אחרים לפרוע מהן שטרא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהנהו דאין זה דיומלנותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שסבירותינו שמשפטי היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו ובדין מלכותא היו תופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו מעירו ובן היו נוהגין בכל ארץ בורגוני"א ואם יש שר שבא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דיומלנותא שהרי זה הדין אין הגוי כלל ודמיא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף קיג.) והיכא שמשביחו נכסי חבירו אין נוטל כלום למברייתי ארי בעלמא ונטלו שלא ברשות ומסיקין את חבירו משלש רוחותיה וכבון ההוא דקאמינן (ב"מ דף עו.) השופר את הפועל לעשות בשלו וקרקאוו בשל חבירו דנוטל מבעל הבית מה שהנהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו לימה אין לו אלא שכרו לימה אין לו כל ההפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות או תקנה שלא מדעתו אם יראה יתנה (עם) המציל לשלם חמורו ועוד דע"כ מיירי ביכול להציל עד ילך הדחק דאל"כ לימא ליה מהפקר קנינהו כדאמרינן התם על חבית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו דמסקנא ניחא ליה שבל מי שיציל יטול שכר כל זמן שלא יתמהה בידו בין שאין יכול להציל אלא ע"י הדחק. **לא** שנו אלא באותה ערוגה. דכיון שהתלת נפילתה באותה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר:

שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁדֶה. פֵּי׳ בְּקוּנְטְרֶס (בְּרֵישׁ פֶּרְקִין) שֶׁאִם אָבְלָה עֲרוּגָה אַחַת שָׁמִין אוֹתָהּ אַגַּב בֵּית סְאָה כְּמָה הָיְתָה יָפָה קוֹדֶם שֶׁאָבְלָה מִמֶּנָּה וּכְמָה הִיא יָפָה עַכְשָׁיו וְקָשֶׁה לְר״י דְּאִי אֲבִית סְאָה קָאֵי ה״ל לְמֵימַר כְּמָה הָיְתָה יָפָה וּכְמָה הוּא יָפֶה בִּלְשׁוֹן זָכָר וְעוֹד דְּקַבְעֵי בִּגְמָ׳ הֵיכִי שַׁיְימִינַן הֵיכִי שַׁיְימִינַן דְּבֵית סְאָה וּמַה שֶּׁפֵּ״ה בִּגְמָ׳ הֵיכִי שַׁיְימִינַן דְּבֵית סְאָה בְּאַגַּב נַפְשָׁה לֹא שַׁיְימִינַן דְּמַכְּחִישִׁין לֵיהּ לְמִזְרַע דְּקַרְחַת עֲרוּגָה שֶׁל קַב אוֹ קַבַּיִם חֲשׁוּבָה לְפִי דָּמָיו אֶלָּא שָׁמִין ס׳ סְאִין וְרוֹאִין כְּמָה דָּמִים נִמְצָאִים לְבֵית סְאָה וְחוֹזְרִין וְשָׁמִין כְּמָה נִפְחֲתָה דָּמָיו בִּשְׁבִיל קַרְחַת עֲרוּגָה זוֹ וא״ת לָמָּה הוּזְקְרָה בֵּית סְאָה שֶׁאִם הָיְתָה שָׁמִין מִתְּחִלָּה הָעֲרוּגָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין כְּמָה הָיוּ יָפִין וּכְמָה הֵן יָפִין לָהּ הָיָה מְשַׁלֵּם כְּלוּם שֶׁאֵין קַרְחַת עֲרוּגָה קְטַנָּה נִיכֶּרֶת בְּשִׁשִּׁים סְאִין אֲבָל בְּבֵית סְאָה נִיכֶּרֶת: **תַּרְיָץ בְּשִׁשִּׁים תַּרְבֵּין.** שְׁלֹשִׁים סְאִין שָׁמִין וְלֹא שִׁשִּׁים דְּא״כ מִפְּסֵדְתָּ לֵיהּ לְנִיזֵּק שֶׁאֵין קוֹנִין מִצְּוִיץ לְשִׁשִּׁים סְאִין לְפִי שֶׁמִּרוּבִּין הֵן לְאָדָם בֵּינוֹנִי וּמוֹעִטִין הֵן לְמִשּׁוּפָּע בִּנְכָסִים: **כְּלָל בַּב׳ כְּלָלִים.** מַה שֶּׁאָבְלָה בַּס׳ שִׁיעוּרִין בְּמוּתוֹ: **מְשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן.** כְּמוֹ שֶׁנִּמְדְּרִין קַב אוֹ קַבַּיִם בְּשׁוּק: **מַאי לָאו בְּבֵי עֲצָמוֹ.** וְקַשְׁיָא לְכוּלְּהוּ: **לֹא בְּשִׁשִּׁים.** וְלִכְלָל חַד דְּרֵישָׁא לֵיהּ: **אִין שָׁמִין קַב בְּשִׁשִּׁים קַבִּים.** אִם אָבְלָה קַב אִין שָׁמִים בְּשִׁשִּׁים קַבִּים: **מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ מָזִיק.** דְּשִׁשִּׁים קַבִּים אֵין לָהֶם מָבֹר מִפְּנֵי שֶׁמִּרוּבִּין הֵן לְעֲנִי וּמוֹעְטִין לְבֵינוֹנִי וְקַל שֶׁבָּן לְעָשִׁיר וְעוֹד שֶׁאֵין קַרְחַת קַב נִיכֶּרֶת בְּשִׁשִּׁים קַבִּים: **וְלֹא כּוֹר בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין.** אֲבָלָה כּוֹר תְּבוּאָה אֵין שָׁמִין אוֹתָהּ בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין. **מִפְּנֵי שֶׁמּוּגָם מָזִיק.** לְפִי שֶׁאָדָם הַמְשׁוּפָּע בִּנְכָסִים וּתְאֵב לִקְנוֹת קַרְקַע גְּדוֹלָה קוֹנֶה אוֹתָהּ בְּשֶׁהוּא מוֹצְאָהּ בְּהַרְבֵּה יוֹתֵר מִדָּמֶיהָ וְעוֹד קַרְחַת כּוֹר גְּדוֹלָה הִיא מֵאַד אֶלָּא כָּל סְאָה שָׁמִין בְּשִׁשִּׁים: **וְלֹא כּוֹר מִבְּנֵי לֵיהּ.** דִּכְתָנֵי אֵין שָׁמִין קַב וְלֹא קְתָנֵי בֵּית קַב: **קַב בְּבֵית כּוֹר.** אֵין קַרְחָתוֹ נִרְאֵית: **כּוֹר.** שְׁלֹשִׁים סְאָה: **קַשְׁבָּא.** דְּקַל: **אָמַר לֵיהּ.** רֵישׁ גְּלוּתָא אֲנִי רְאִיתִי: **וְתִלְתָא תַּאלְתָא בִּקְנָא הֲוֵי.** שְׁלֹשָׁה דְּקָלִים זֶה אֵצֶל זֶה: **דִּינָא דְּפַרְסָאֵי.** שֶׁאֵינוֹ דִּין תּוֹרָה: **אִם אָמְרוּ.** בַּס׳ לְהַקֵּל עַל הַמַּזִּיק: **בְּנוֹזְקֵי מָמוֹנוֹ.** בְּמָה שֶׁאִבְּלָה בְּהֶמְתּוֹ וְהוּזְקָה: **יֹאמְרוּ בְּנוֹזְקֵי גּוּפוֹ.** שֶׁמּוּזָּק בְּעַצְמוֹ בְּיָדִים שֶׁקָּצַץ לְדָקֵל: **הַמְבַכִּיר בְּרֵטוֹ.** שֶׁיִּחַת וּכְיוֹצֵא: **קְטָמָה נְטִיעָה גְּרִסִינַן בְּהֶמְה שֶׁקְּטָמָה נְטִיעָה: נוֹזְקֵי גְּוִירִיהּ.** קוֹנְסֵי קְנָסוֹת אַדְמוֹן וְחָנֵן בֶּן אַבְשָׁלוֹם בְּפֶרֶק בְּתֶרָא דִּכְתוּבוֹת: **חָזֵיר.** שֶׁחַת: **בְּמִשְׁוִיר שָׁבָּה.** רוֹאִין אֶת הַנּוֹתָר לְפִי מָה שֶׁתִּעְלֶה כָּל עֲרוּגָה וַעֲרוּגָה בִּימֵי הַקָּצִיר וּמְשַׁלֵּם: **בְּמָה הָיְתָה יָפָה.**

הַקַּרְקַע לִימֵּד בְּשֶׁהִיא עַל הַשִּׁחַת:
סְמַדַּר

וּלְאַסְמוּרֵי בְּגַוֵּהּ תִּיקוּ: פֵּ׳ בְּקוּנְטְרֶס וְאִי אָמְרַתְּ מַה שֶּׁהִזְקָה וְכוּ׳: מִנַּה״מ אָמַר רַב מַתָּנָה דְּאָמַר קָרֵא וּבַעַר בִּשְׂדֵה אַחֵר מִלְּמֵד שֶׁשָּׁמִין עַל גַּב שָׂדֶה אַחֵר הַאי וּבַעַר בִּשְׂדֵה אַחֵר מִבָּעֵי לֵיהּ לְאֻפּוּקֵי רה״ר א״כ לְכְתוֹב רַחְמָנָא וּבַעַר בִּשְׂדֵה חֲבֵרוֹ א״נ שְׂדֵה אַחֵר הַאי מַאי בִּשְׂדֵה אַחֵר שֶׁשָּׁמִין עַל גַּב שָׂדֶה אַחֵר וְאֵימָא כּוֹפִיהּ לְהָכֵי הוּא דְּאָתָא לַאֲפוּקֵי רה״ר מִנָּלָן אִם כֵּן לְכְתָבֵיהּ רַחְמָנָא גַּבֵּי תַּשְׁלוּמִין מִיטַב שָׂדֵהוּ וּמִיטַב שָׂדֵהוּ מַרְמוֹ יְשַׁלֵּם בִּשְׂדֵה אַחֵר ל״ל דְּכְתָבֵיהּ רַחְמָנָא גַּבֵּי וּבַעַר ש״מ תַּרְתֵּי הֵיכִי שַׁיְימִינַן א״ר יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא סְאָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין ר׳ יַנַּאי אָמַר תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקֵבִים חִזְקִיָּה אָמַר קֻלַּח בְּשִׁשִּׁים קְלָחִים מֵיתִיבִי אָבְלָה קַב אוֹ קַבַּיִם אֵין אוֹמְרִים תְּשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן אֶלָּא רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא עֲרוּגָה קְטַנָּה וּמְשַׁעֲרִים אוֹתָהּ מַאי לָאו בִּבְנֵי עֲצָמָהּ לֹא בְּשִׁשִּׁים ת״ר אֵין שָׁמִין קַב מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחוֹ וְלֹא בֵּית כּוֹר מִפְּנֵי שֶׁפּוּגָמוֹ מַאי לָאו בְּבֵי עֲצָמָהּ לֹא בְּשִׁשִּׁים ת״ק אֵין שָׁמִין קַב בְּשִׁשִּׁים קַבִּים מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ מָזִיק וְלֹא כּוֹר בְּשִׁשִּׁים כּוֹרִין מִפְּנֵי שֶׁפּוּגָם מָזִיק מִתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ הַאי וְלֹא בֵּית כּוֹר וְלֹא כּוֹר מִבְּנֵי לֵיהּ אֶלָּא אָמַר רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא הָכִי קָתָנֵי אֵין שָׁמִין קַב בִּבְנֵי עֲצָמוֹ מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ נִיזָק וְלֹא קַב בְּבֵית כּוֹר מִפְּנֵי שֶׁפּוּגָם נִיזָק אֶלָּא בְּשִׁשִּׁים הַהוּא גַּבְרָא דְּקָץ קַשְׁבָּא מֵחַבְרֵיהּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב דִּיְרִישׁ לְגוֹזְלָא א״ל לְדִידִי חֲזֵי לִי וְתִלְתָא תַּאלְתָא בְּקִנָּא הֲוֵי קַיְימֵי וַהֲווּ שָׁוֵי מֵאָה זוּזֵי זִיל הַב לֵיהּ תִּלְתִין דִּינָר וְתִלְתָא וְתִילְתָא אָמַר גַּבֵּי רֵישׁ גָּלוּתָא דְּדֵאֵין דִּינָא דְּפַרְסָאֵי לָמָּה לִי אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּר״נ א״ל בְּשִׁשִּׁים א״ל רָבָא אִם אָמְרוּ בְּנוֹזְקֵי מָמוֹנוֹ יֹאמְרוּ בְּנוֹזְקֵי גּוּפוֹ אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא בְּנוֹזְקֵי גּוּפוֹ מַאי דַּעְתָּיךְ דְּתַנְיָא הַמְבַכִּיר בְּרֵטוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ כְּמַדֵּר רוֹאִין אוֹתוֹ כְּמָה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה קוֹדֶם לָכֶן וְכַמָּה הִיא יָפָה לְאַחַר מִכָּאן וְאִילּוּ בְּשִׁשִּׁים לֹא קָתָנֵי אֶטוּ גַּבֵּי בְּהֶמְתּוֹ נַמִּי מִי לֹא תַּנְיָא כִּי הַאי גַּוְונָא דְּתַנְיָא קְטָמָה נְטִיעָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר גִּוְזֵרוֹת שֶׁגִּזְרוּ שָׁלֹשׁ אוֹמְרִים נְטִיעָה בַּת שָׁנָתָהּ שְׁתֵּי כֶּסֶף בַּת שְׁתֵּי שָׁנִים אַרְבָּעָה כֶּסֶף אֹכֶלֶת חֵזִי רַבִּי יוֹסֵי הַגְלִילִי אוֹמֵר נִידּוֹן בְּמִשְׁוִיר שֶׁבּוֹ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים רוֹאִין אוֹתָהּ כְּמָה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה

אבלה

כַּשְׁבָּא פֵּ׳ בְּקוּנְטְרֶס דְּקָל וְכֵן מַשְׁמַע דְּקָאָמַר וּתְלָתָא תַּאלְתָא בְּקִנָּא הֲווּ קַיְימֵי וְתַאלֵי הֵם דְּקָלִים כִּדְמוֹכִח בְּהוֹחֵבל (לְקַמָּן דף צב.) חָזֵא תַּאלֵי בֵּי גוּפֵּי וְקָאָמַר גּוּפֵי קְנוּ דְּקָלֵי וְקָשֶׁה דִּבְפ״ק דַּע״ז (דף יד.) הָנֵן דָּקָל טַב וְחָצָב וְנִקְלָבָא וּמִפָּרֵשׁ בִּגְמָ׳ חָצָב שֶׁקִּשְׁבָּא וְשַׁמָּא יֵשׁ מִינֵי דְּקָלִים הַרְבֵּה שֶׁאֵחַד קְרוּי חָצָב וְאֶחָד קְרוּי סְתָם וְאֶחָד קְרוּי חָצָב דְּהַיְינוּ קִשְׁבָּא וּבְעֵרוּךְ פֵּירֵשׁ דְּקִשְׁבָּא הוּא דְּקָלָא פַּרְסָאֵה:

דְּדָאֵין דִּינָא דְּפַרְסָאֵה. רִ״מ שֶׁל דָּקָל פַּרְסָאֵי דְּאָמַר לְקַמָּן הִלְכְתָא בְּוִותֵּיהּ דְּרֵישׁ גְּלוּתָא בְּדְקָלָא פַּרְסָאֵה וּלְפִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ בָּעֵרוּךְ דְּקִשְׁבָּא דְּקָלָא פַּרְסָאֵה אִי אִפְשָׁר לְפָרֵשׁ כֵּן: אבלה

יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מַרְתָּא נָחַת לְנְצִיבִין, אַשְׁכַּח רַבִּי שַׁמְלַאי הַדְּרוֹמִי יְתִיב וְדָרֵישׁ: רַבִּי וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּשֶׁמֶן. שְׁמוּאֵל קַבִּיל עֲלוֹי. וְאָכַל. רַב לֹא אָכַל. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל: אֶכוֹל, דְּלָא כֵּן, אֲנָא כָּתֵיב עֲלָךְ זָקֵן מַמְרֵא.

אָמַר לֵיהּ: עַד דַּאֲנָא תַּמָּן, אֲנָא יָדַע מַאן עֵירְעֵר עֲלֵיהּ, רַבִּי שַׁמְלַאי הַדְּרוֹמִי, מַהוּ מַר לֵיהּ בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ, לֹא בְּשֵׁם רַבִּי וּבֵית דִּינוֹ! וְאַטְרַח עֲלוֹי, וְאָכַל.

בְּנוֹתֵיהֶן. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: בְּשִׁבְעָה מְקוֹמוֹת כְּתִיב **לֹא תִתְחַתֵּן בָּם.** אָמַר רַבִּי אָבִין: לוֹסַר שִׁבְעָה עַמְמִין.

תָּנָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוּנְיָיא: לוֹסַר אֶת בֵּיצִיחָן. תָּנָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **וְאֶת בַּת הַיַּעֲנָה** – זוֹ בֵּיצַת הַנַּעֲמִית.

שִׁכְבַת זֶרַע. וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי אַחָא רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל עַכּוּ״ם – טְהוֹרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׁכְבַת זֶרַע לָצֵאת בְּלֹא מֵימֵי רַגְלַיִם.

וְעַל הַלְּכוֹת בַּעַל קֶרִי. רַבִּי בָּא בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי: שׁוֹנָה הֲלָכוֹת וְאֵינוֹ שׁוֹנֶה אַגָּדוֹת. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת

[דף י״א ע״א]

רוֹגְלִיּוֹת. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַצִּיעַ אֶת מִשְׁנָתוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר אֶת הָאַזְכָּרוֹת.

וְעַל הִילּוּכוֹת אֲוִיר הָעַמִּים. וְלֹא כֵּן אָמַר רַבִּי וְעֵירָא בַּר אֲבוּנָא בְּשֵׁם רַב יִרְמְיָה, יוֹסֵף בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה, וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֲוִיר הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית!

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח, גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת. הִלֵּל וְשַׁמַּאי גָּזְרוּ עַל טָהֳרַת הַיָּדַיִם.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי: כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בִּידָן, וּשְׁכָחוּהָ. וְעָמְדוּ הַשָּׁנִים וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִין בֵּית דִּין נַפְשָׁן עָלָיו – סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָן כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר לְמשֶׁה בְּסִינַי.

וְאַתְיָיא כַּיי דְּמַר רַבִּי מָנָא: **כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם.** וְאִם דָּבָר רֵק הוּא – מִכֶּם. לָמָּה? הוּא שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. **כִּי הוּא חַיֵּיכֶם,** אֵימָתַי הוּא חַיֵּיכֶם? בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּתוֹךְ שְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה. הָא חוּץ לִשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה – אֲפִילּוּ קָטָן מְבַטֵּל.

הֲתִיבוּן: חֲרֵי שְׁבִיעִית, חֲרֵי חוּץ לִשְׁמוֹנָה עָשְׂרֵה דָּבָר! וְרַבִּי יוֹחָנָן מְקַשֵּׁי לָהּ. רַבִּי קְרִיסְפְּדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים.

רַבִּי יוֹנָתָן בָּעֵי: וְלֹא בֵּן תַּנָּיִין: שֶׁאֵין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת דִּבְרֵי בֵּית דִּין חֲבֵירוֹ אֶלָּא אִם כֵּן גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן!

אֲתָא רַב אָבוּן, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא חוּץ לִשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה. הָא בְּתוֹךְ שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה – אֲפִילּוּ גָּדוֹל אֵינוֹ מְבַטֵּל, מִפְּנֵי שֶׁעֲמָדָה לְהֶן בִּנְפִשׁוֹתֵיהֶן!

אָמַר רַבִּי מָנָא: לָא מִסְתַּבְּרָא דְּלָא הוֹאִיל וְהִיא אוֹנֶם בָּטֵל.

הַתִּיבוּן: חֲרֵי שֶׁמָּן. חֲרֵי בְּתוֹךְ שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה. וְרַבִּי יוֹנָתָן מַקְשֵׁי לָהּ.

רַב כַּהֲנָא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, רַבִּי אַחָא מָטֵי בָּהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁמֶן, בִּיטְלוֹ – מְבוּטָל.

נַחְמָן בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי: חָמֵשׁ חֲטָאוֹת מֵיתוֹת, רָצוּ בֵּית דִּין לְבַטֵּל – מְבַטְּלִין.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַדָּא הָדָא דְאַתְּ אָמַר – שֶׁלֹּא יִדָּחוּ לְמִיתָה וְיִפָּלוּ לִנְדָבָה. אֲבָל לִיקָּרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ – אֵין חֲטָאת מֵיתָה קְרִיבָה.

[דף י"א ע"ב]

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹרִין דְּיוֹ וְסַמְמָנִים וְכַרְשִׁינִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוֹרוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

גמרא וּמַה טַעֲמָהוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי? **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ.** כָּל מְלַאכְתֶּךָ גּוֹמְרָהּ מִבְּעוֹד יוֹם.

וּמַה טַעֲמָהוֹן דְּבֵית הִלֵּל? **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם**.

מַה מְקַיְּימִין בֵּית הִלֵּל טַעֲמוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ**? בְּעוֹבְדֵי בָּתֵּיהֶן.

וּמַה מְקַיְּימִין בֵּית שַׁמַּאי טַעֲמוֹן דְּבֵית הִלֵּל **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם**? כְּהָדָא דְתָנֵי: פּוֹתְקִין אַמַּת הַמַּיִם לַגִּינָּה מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהִיא שׁוֹתָה וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת.

נוֹתְנִין קִילּוֹרִית עַל גַּבֵּי הָעַיִן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהִיא מִתְרַפֵּא וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת. נוֹתְנִין רְטִיָּיה עַל גַּבֵּי מַכָּה מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהִיא מִתְרַפֵּא וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת.

נוֹתְנִין מַגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהֵן מִתְעַשְּׁנִין וְהוֹלְכִין בְּשַׁבָּת. נוֹתְנִין גָּפְרִית תַּחַת הַכֵּלִים מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהֵן מִתְגַּפְּרִין וְהוֹלְכִין בְּשַׁבָּת.

אֵין נוֹתְנִין חִיטִּים לְרֵיחַיִם שֶׁל מַיִם אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּטָּחֲנוּ כָּל צוֹרְכָן מִבְּעוֹד יוֹם. אָמַר רַבִּי חַנַּיי: מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַשְׁמִיעוֹת אֶת הַקּוֹל.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי: יָאוּת רַבִּי סָבַר כְּרַבִּי יְהוּדָה. בְּרַם כְּרַבָּנִין, כְּמָה דְּאִינוּן אָמְרִין תַּמָּן – מְשׁוּם לֹא הוּתְחַל בְּכָל טִפָּה וְטִפָּה. בֵּן אִינוּן אָמְרִין הָכָא – מְשׁוּם לֹא הוּתְחַל בְּכָל חִטָּה וְחִטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: מִפְּנֵי שֶׁהוּא שָׂכַח וְתוֹקֵעַ אֶת הַיָּתֵד.

בֵּית שַׁמַּאי אָמְרוּ לְבֵית הִלֵּל דָּבָר אֶחָד וְלֹא יָכְלוּ לַהֲשִׁיבָן. בֵּית הִלֵּל אָמְרוּ לְבֵית שַׁמַּאי דָּבָר אֶחָד וְלֹא יָכְלוּ לַהֲשִׁיבָן.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: אֵין אַתֶּם מוֹדִין לָנוּ שֶׁמְּטוֹעָנִין קוֹרַת בֵּית הַבַּד וּבְעִיגּוּלֵי הַגַּת עִם חֲשֵׁיכָה! וְלֹא יָכְלוּ לַהֲשִׁיבָן.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: אִילּוּלֵא דְּלָא מַעֲלָה רֵישֵׁי בֵּינֵי אַרְיָוָתָא, חֲוִינָא אָמַר טַעְמָא. תַּמָּן – כְּבָר נֶעֱקְרָה כָּל טִיפָּה וְטִיפָּה מִמְּקוֹמָהּ. הָכָא – מַה אִית לָךְ מֵימַר?

בֵּית שַׁמַּאי אָמְרוּ לְבֵית הִלֵּל דָּבָר אֶחָד וְלֹא יָכְלוּ לַהֲשִׁיבָן. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל אֵין אַתֶּם מוֹדִין לָנוּ שֶׁאֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ כָּל צָרְכָּן

[דף י"ב ע"א]

מִבְּעוֹד יוֹם! וְלֹא יָכְלוּ לַהֲשִׁיבָן. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא אִילּוּלֵי דְּלָא מַעֲלָה רֵישֵׁי בֵּינֵי אַרְיָוָתָא, חֲוִינָא אָמַר טַעְמָא. תַּמָּן בָּצָל בָּשָׂר וּבֵיצָה דַּרְכָּן לְהִתְחַפֵּף. הָכָא מַה אִית לָךְ מֵימַר.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: נִצְלוּ בַּאֲכִילַת בֶּן דְּרוֹסַאי – אָמְרוּ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִתְחַפֵּף, עַד כְּדֵי שֶׁיְּצַלֶּה כָּל צוֹרְכָן מִבְּעוֹד יוֹם. אָמַר רַבִּי מָנָא: לָא מִסְתַּבְּרָא, דְּלָא מוּתָּר, דִּינוּן יָכְלִין לְמֵימַר לוֹן: הֵיאַךְ אַתֶּם מְשִׁיבִין לָנוּ מִדָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְצָלוֹת כָּל צוֹרְכּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, עַל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִשָּׂרוֹת כָּל צוֹרְכּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם!

הֲלָכָה ו' מתני' בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּחֲבִילוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְלֹא אֶת הַצֶּמֶר לַיּוֹרָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקַלּוֹט אֶת הָעָיִן. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

גמרא מַהוּ מִיתְחֲנֵי? אָמַר רַבִּי אָבָהוּ: כְּגוֹן אִילֵּין קוּרְיָיאֵי דְּלָא מְקַפְּדִין.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וְהִיא שֶׁתְּהֵא הַיּוֹרָה עֲקוּרָה. אֲבָל אִם הָיְתָה הַיּוֹרָה קְבוּעָה – אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיַיֵּרֵא שֶׁמָּא מִתְאַבֵּל צִיבְעוֹ וְהִיא מוֹסִיף מוֹי.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי אָבָהוּ: בֵּית הִלֵּל יַלְפוּן מְלֵאכֶת הֶיתֵּר מִמְּלֶאכֶת אִיסּוּר. אִילּוּ עָשָׂה כֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר?! וְדִכְוָותַהּ עָשָׂה כֵּן מִבְּעוֹד יוֹם – מוּתָּר.

הֲלָכָה ז' מתני' בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹרְשִׁין מִצּוּדוֹת חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין:

גמרא מִי מוֹדִיעַ? אִם נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה – דָּבָר בָּרִיא שֶׁנִּיצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם לֹא נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה – דָּבָר בָּרִיא שֶׁלֹּא נִיצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וַאֲפִילוּ נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה, חָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא לֹא נִיצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: בְּפוֹרֶשֶׂת בַּחוֹרְשִׁין. תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דִּתְנַן: "דָּגִים". וְדָגִים לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֵן מְצוּיִין?! וְכָא בְּמָקוֹם שֶׁהַחַיָּה וְעוֹף מְצוּיִין. רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי אַתְקִין לַהֲלָכָה.

[דף י"ב ע"ב]

סָבְרִין מֵימַר: מוּתָּרִין לְמָחָר. רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי עוּזִּיאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הוּנְיָיה דִּבְרַת חַוּוֹרָן: מוּתָּרִין מַמָּשׁ.

סָבְרִין מֵימַר: סְפֵיקוֹ הִתִּירוֹ. רַבִּי חֲנַנְיָה וְרַבִּי יוֹנָתָן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: סָפֵק חָכֵן – אָסוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: סָפֵק חָכֵן – מוּתָּר.

רַבִּי חִיָּיא רוּפָּה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר רַבִּי, חַד אָמַר: הָעַבּוּ"ם – צָרִיךְ חָכֵן. וַחֲרָנָה אָמַר: אֵין הָעַבּוּ"ם צָרִיךְ חָכֵן. וְלָא יָדְעִינַן מַאן אָמַר דָּא וּמַאן אָמַר דָּא. מִן מַה דְּרַב מַתָּנַי מַיְתֵי קוּמֵיהּ רַבִּי חִיָּיה רוֹבָא, וְהוּא אָמַר לֵיהּ: הָן חֲוֵיתָא? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: שְׁיָירְתָּה חַוּוֹת עָבְרָא, וַחֲוֵינָא אָכוּל מִינָּהּ תְּאֵינוּן. חֲוֵי, הוּא דּוּ אָמַר אֵין הָעַבּוּ"ם צָרִיךְ חָכֵן.

חַד תַּלְמִיד מִן סִימַאי אָזַל לְאַנְטִיוֹרִים וְאַיְיתוּן לֵיהּ דַּרְמַסְקִינָא וְאָכַל. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָזַל לְתַמָּן, וְאַיְיתֵי לֵיהּ דַּרְמַסְקִינָא, וְלֹא אָכַל. וַאֲתָא וּמַר קוּמֵי רַבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ: דּוּ נָהֵיג בְּשִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי סִימַאי. דְּרַבִּי סִימַאי אָמַר: אֵין הָעַבּוּ"ם צָרִיךְ חָכֵן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: דַּמְדָּמָנִיּוֹת שֶׁבַּכֶּרֶם – חֲרֵי אִלּוּ אֲסוּרוֹת. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב שָׁצִים שֶׁבַּבְּפִים חֲרֵי אִלּוּ מוּתָּרִין:

הֲלָכָה ח' מתני' בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִין לְעַבּוּ"ם וְלֹא טוֹעֲנִין עִמּוֹ, וְלֹא מַגְבִּיהִין עָלָיו, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם קָרוֹב. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין:

גמרא אֵי זֶהוּ מָקוֹם קָרוֹב? יֵיבָא כַּיי דָּמַר שְׁמוּאֵל: כְּגוֹן מִן חוּטְרָא לְנַהַרְדְּעָא. אוּף הָכָא כֵּן.

אִית דְּבָעֵי מֵימַר: עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר: עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְעִירוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִמְּקוֹם הַפֶּתַח וְיִקַּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. וְרַבִּי עֲקִיבָא בָּא לְהַכְרִיעַ עַל דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל.

אֵין נוֹתְנִין לְעַבּוּ"ם עַל מְנָת לָצֵאת. נָטַל וְיָצָא – אֵין אַתְּ זָקוּק לוֹ.

תָּנֵי: אוּמָּנִין עַכּוּ״ם שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין עִם יִשְׂרָאֵל, בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל – אָסוּר. וּבְתוֹךְ בָּתֵּיהֶן – מוּתָּר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר לְעָזָר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקִיבּוֹלֶת. אֲבָל בִּשְׂכַר יוֹם – אָסוּר.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתָלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע. אֲבָל בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע אָסוּר.

וּבְעִיר אַחֶרֶת – בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מוּתָּר. מַהוּ בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מוּתָּר?

[דף י״ג ע״א]

בֵּין בְּתָלוּשׁ וּבֵין בִּמְחוּבָּר. בֵּין בִּשְׂכִיר בֵּין בְּקִיבּוֹלֶת? אָמַר רַבִּי אִילָא: בֵּין בְּתָלוּשׁ בֵּין בִּמְחוּבָּר, וּבְלִבַד – בְּקִיבּוֹלֶת.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בַּרְסָנָה בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: בְּשַׁבָּת, וּבְאֵבֶל, וּבַעֲבוֹדָה זָרָה – הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

אֵין מְשַׁלְּחִין אִיגְּרוֹת בְּיַד עַכּוּ״ם לֹא בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא בַּחֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין אֲפִילּוּ בָּרְבִיעִי. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן: שֶׁלֹּא נִמְצָא כְּתָבוֹ בְּיַד עַכּוּ״ם מֵעוֹלָם.

אֵין מַפְרִישִׁין לַיָּם הַגָּדוֹל לֹא בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא בַּחֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִים אֲפִילּוּ בָּרְבִיעִי. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. אִם הָיָה דָּבָר שֶׁל סַכָּנָה, כְּגוֹן מָצוֹר לְצִידוֹן – מוּתָּר.

אֵין מַקִּיפִין עַל עִיר שֶׁל עַכּוּ״ם פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת. הָדָא דְתֵימַר – בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת. אֲבָל בְּמִלְחֶמֶת חוֹבָה – אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת. שֶׁכֵּן מָצִינוּ שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה יְרִיחוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת, דִּכְתִיב **כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים.** וּכְתִיב **וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים.** וּכְתִיב **עַד רְדָתָהּ** אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת:

הֲלָכָה ט׳ מתני׳ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין עוֹרוֹת לְעַבְּדָן וְלֹא כֵלִים לְכוֹבֶס נָכְרִי, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְכוֹלָן בֵּית הִלֵּל מַתִּירִין עִם הַשָּׁמֶשׁ.

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלֵי לָבָן לְכוֹבֶס עַכּוּ״ם שְׁלֹשָׁה יָמִים קוֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְשָׁוִין אֵלּוּ וְאֵלּוּ, שֶׁטּוֹעֲנִין בְּקוֹרוֹת בֵּית חַבַּד וְעַגּוּלֵי חַנַּת:

גמרא עַד אֵיכָן? נֵיבָא כְּמַה דְּאַמַר רַב יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא: עַד כְּדֵי הִילּוּךְ אַרְבָּעָה מִיל. וְכָא.

נָתַן כֵּלָיו לְכוֹבֶס נָכְרִי, וְכָא וּמְצָאוֹ עוֹבֵד בּוֹ בְּשַׁבָּת – אָסוּר. אָמַר רַבִּי יוּדָן: וְיֵימַר לֵיהּ דְּלָא יַעֲבוֹד. אָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוּי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: הוּא דְתֵימַר – בְּטוֹבַת הַנֶּיהָ. אֲבָל בְּשָׂכִיר – בַּעֲבִידְתֵּיהּ הוּא עָסִיק:

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא וְכוּ׳. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לְבָנִין. הָא צִבּוּעִין – לֹא. לְפִי דַּרְכֵּנוּ לְמַדְנוּ, שֶׁהַלְּבָנִים קָשִׁין לְכַבֵּם יוֹתֵר מִן הַצִּבּוּעִין:

וְשָׁוִין כוּ׳. רַבִּי שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: כְּבָר נֶעֱקָרָה כָּל טִיפָּה וְטִיפָּה מִמְּקוֹמָהּ. רַבִּי אַחָא אָמַר, רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָה בָּעֵי: מַהוּ לִינַּע בְּמוֹשֵׁךְ. רַבָּנַן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: אִיתְפַּלְגִין רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אָסוּר. רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמַר: מוּתָּר. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא! וְשָׁוִין שֶׁלֹּא יִגַּע בַּמּוֹשֵׁךְ:

הֲלָכָה י׳ מתני׳ אֵין צוֹלִין בָּשָׂר, בְּצָל וּבֵיצָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם.

אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת לַתַּנּוּר עִם חֲשֵׁיכָה, וְלֹא חֲרָרָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקָּרְמוּ פָּנֶיהָ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיִּקָּרֵם הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּהּ:

גמרא רַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא בְּשֵׁם רַבָּנָן: תַּבְשִׁיל שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל כָּל צוֹרְכּוֹ – מוּתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי כִּירָה שֶׁאֵינוֹ קְטוּמָה.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה

[דף י״ג ע״ב]

מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ. וְזֶה מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ, וְאַתְּ אָמַר הָכֵין! דִּילְמָא דְּלָא אִיתְאֲמַרַת אֶלָּא חַמִּין.

אֲתָא רַבִּי שְׁמוּאֵל, בָּעֵי רַבִּי זְעֵירָא: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָּן – אָסוּר לְשָׁהוֹתָן עַל גַּבֵּי כִּירָה שֶׁאֵינָהּ קְטוּמָה!

רַבִּי בִּיבִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תַּבְשִׁיל שׁוֹר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל כַּאֲכִילַת בֶּן דְּרוֹסַאי – מוּתָּר לְהַחֲזִירוֹ עַל גַּבֵּי כִּירָה קְטוּמָה. וּתְיֵיא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַדָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַשּׁוֹפֶת אֶת הַקְּדֵירָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים – מַתִּירִין בּוֹ, לְכְשֶׁיִּתְבַּשֵּׁל כַּאֲכִילַת בֶּן דְּרוֹסַאי אָסוּר.

רַבִּי אַחָא, רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי: חַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ כָּל צוֹרְכָּן – מוּתָּר לְהַחֲזִירָן עַל גַּבֵּי כִּירָה שֶׁאֵינָהּ קְטוּמָה. רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: לִשְׁהוֹת – אָסוּר, וּלְהַחֲזִיר – מוּתָּר. דִּילְמָא לָא אִיתְאֲמַרַת אֶלָּא עַל פִּסְחוֹ.

אֲתָא רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּי רַבִּי: פֶּסַח שֶׁנִּצְלָה כָּל צוֹרְכּוֹ – מוּתָּר לְהַחֲזִירָהּ עַל גַּבֵּי כִּירָה שֶׁאֵינָהּ קְטוּמָה:

אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת לַתַּנּוּר כוּ׳. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אַסִּי: זְרִיזוּת הֵן הַנָּשִׁים בַּפַּת יוֹתֵר מִן הַתַּבְשִׁיל. מַה בֵּין פַּת וּמַה בֵּין תַּבְשִׁיל? תַּבְשִׁיל – דַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל רוֹתֵחַ. פַּת – אֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל רוֹתֵחַ.

תַּמָּן אָמְרִין: פֵּת חַמָּה – חַמָּתָהּ בְּצַדָּהּ. צִירְעָה – צוֹנִין. עֲקָרֵב – חַמִּין. מַאן דְּמִיחְלַף – סַכָּנָה. מוֹדָה רַבִּי לְעָזָר בְּלֶחֶם הַפָּנִים שֶׁאֵינָהּ קְרוּיָיה לֶחֶם עַד שֶׁיִּקְרְמוּ פָּנֶיהָ בַּתַּנּוּר:

הֲלָכָה י"א מתני' מְשַׁלְשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לַתַּנּוּר עִם חֲשֵׁכָה. וּמַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בְּמְדוּרַת בֵּית הַמּוּקֵד. וּבַגְּבוּלִין כְּדֵי שֶׁיְּצַת הָאוּר בְּרוּבָּן. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: אַף בְּפָחָמִין כָּל שֶׁהֵן:

גמרא תַּמָּן תְּנִינַן: חֲשֵׁיכָה, יָצְאוּ וְצָלוּ

[דף י"ד ע"א]

אֶת פִּסְחֵיהֶן, וְאַתְּ אָמַר הָכֵין! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: חֲבוּרוֹת זְרִיזִין הֵן. פֶּסַח – מַחֲזִירוֹ אַתְּ שָׁלֵם וְאֵין אַתְּ מַחְזִירוֹ מְחוּתָּךְ. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: מִפְּנֵי פְּסוּלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְיָאוּת. לְאוֹכְלוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, דִּכְתִיב **לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא.** לְצָלוֹתוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁלֹּא יֵהֵא כְּצוֹלֶה בְּשַׁבָּת. מִתּוֹךְ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר שֶׁהוּא מוּתָּר, אַף הוּא אֵינוֹ צוֹלֶה אוֹתוֹ כָּל צָרְכּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. מִתּוֹךְ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר לוֹ שֶׁהוּא אָסוּר, אַף הוּא צוֹלֶה אוֹתוֹ כָּל צָרְכּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם.

רַבִּי לְיֵעֶזֶר בִּי רַבִּי יוֹסֵי שָׁאֵיל: צָלָיוֹ שָׁלֵם וְחוֹתְכוֹ, מַהוּ מִיחְזְרֵתֵיהּ וּמְשַׁחֲנַתֵּיהּ?

רַבִּי זְעֵירָא, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אַרְבַּע מְדוּרוֹת – כָּל שֶׁהֵן. מְדוּרוֹת הַגָּפֶת. מְדוּרוֹת הַזֶּבֶל. מְדוּרוֹת הַחֵלֶב. מְדוּרוֹת גַּלְעִינִים – כָּל שֶׁהֵן.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִייָא בַּר אַשִׁי: חוֹתָל שֶׁהוּא מָלֵא גַּלְעִינִים – כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִייָה בַּר אַשִׁי: חוֹתָל שֶׁהוּא מָלֵא גַּלְעִינִים, אִם מְכוּנָסוֹת – בְּרוּבָּן. אִם מְפוּזָּרוֹת – בְּרוֹב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה. מַה? וּפְלִיגָ? כָּאן – בִּבְרִיאוֹת. וְכָאן – בְּתָשׁוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי חֲנַנְיָה מָטוּ בָהּ בְּשֵׁם רַב: חֲרִיוֹת מִלְּמַטָּה וְעֵצִים מִלְּמַעְלָה, בֵּינָן שָׁעָלָה הָאוֹר בֵּינָתַיִם – מוּתָּר. וְרַבִּי חֶלְבּוֹ בְּשֵׁם רַב הוּנָא: קוֹרָה וְרוּפָּהּ – בְּרוֹב הֶקֵּיפָהּ.

מַהוּ בְּרוֹב הֶקֵּיפָהּ? מִמָּקוֹם אֶחָד, אוֹ בְּרוֹב הֶקֵּיף כּוּלָּהּ? אַשְׁכַּח תָּנֵי: עַד שֶׁתִּפָּסוֹל מִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה.

בֵּיני מַתְנִיתָא: אַף בְּפָחָמִין כָּל שֶׁהֵן.

הַדָּרָן עָלָךְ יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת

[דף י"ד ע"ב]

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מתני' בַּמֶּה מַדְלִיקִין, וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין? אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ, וְלֹא בְכָלְךְ, וְלֹא בְּפְתִילַת הָאִידָן, וְלֹא בְּפְתִילַת הַמִּדְבָּר, וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמָּיִם. לֹא בְּזֶפֶת, וְלֹא בְשַׁעֲוָה, לֹא

בְּשֶׁמֶן קִיק, וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה, לֹא בְאַלְיָה, וְלֹא בְחֵלֶב. נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל – אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ:

גמרא לֹא בְּלָכֶשׁ. רַבִּי חִייָא בַּר בָּא אָמַר: לוּגְשָׁא. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לֵייָא: דָּדִינוֹן. אָמְרִין: הִיא הָדָא הִיא הָדָא:

וְלֹא בְּחוֹסֶן. רַבִּי חֲנִינָא בְּשֵׁם רַב פְּנָחָס: פִּשְׁתָּן שֶׁלֹּא נִנְעָרָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: **וְהָיָה הֶחָסוֹן לִנְעוֹרֶת**:

וְלֹא בְּכָלְךְ. אַגְבוּן קִיסָרִיי. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חִיזַּרְתִּי עַל כָּל מְפַרְשֵׁי יַמִּים וְאָמְרוּ לִי כּוּלְכָא שְׁמוֹ:

וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן. עוֹרָנִיתָא: וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר. כִּשְׁמוּעָהּ:

וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. כִּיתַּן דְּמַיֵּי: וְלֹא בְּזֶפֶת וְלֹא בְּשַׁעֲוָה. עַד כָּאן לִפְתִילוֹת מִיכָּן וָאֵילָךְ לִשְׁמָנִים.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי שֶׁהָאוּר נִמְשָׁךְ לַאֲחוֹרָיו וְהוּא שׁוֹכֵחַ וּמוֹצִיא אֶת הַפְּתִילָה. וְעוֹד שֶׁלֹּא הוּצַת הָאוּר בְּרוֹב הֶדְלֵק.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: מֵעַתָּה, פְּתִילָה צְרִיכָה הַצָּאתָה בְּרוֹב הֶדְלֵק! אַתָּא רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: פְּתִילָה צְרִיכָה הַצָּאתָה בְּרוֹב הֶדְלֵק. הֲתִיבִין חַבְרַיָּיא וְהָא קוֹרָה הָא לֹא הוּצַאת הָאוּר בְּרוֹב הֶדְלֵק.

הֲתִיב רַבִּי בָּא בַּר מָמָל וְהָא שְׁשִׁיתָא הֲרֵי לֹא הוּצַאת הָאוּר בְּרוֹב הֶדְלֵק. אָמַר רַבִּי שַׁמַּי לֹא כֵן אָמַר רַבִּי זְעֵירָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אַרְבַּע מִדּוֹרוֹת – כָּל שֶׁהֵן. מִדּוֹרוֹת הַגֶּפֶת. מִדּוֹרוֹת הַזֶּבֶל. מִדּוֹרוֹת הַחֵלֶב. מִדּוֹרוֹת גַּלְעִינִים – כָּל שֶׁהֵן. וְעוֹד מִן הָדָא דְּרַבִּי תַּחְלִיפָא שָׁאַל לְרַב חִסְדָּא, וְלֹא כֵן אִלֶּפֶן רַבִּי, שַׁבָּת שֶׁחָלָה לִהְיוֹת בַּחֲנוּכָּה – שֶׁאָסוּר לִרְאוֹת מַטְבֵּעַ לְאוֹר הַחֲנוּכָּה. הֲרֵי אֵינוֹ שָׁכִיחַ וּמוֹצִיא אֶת הַפְּתִילָה. וֵיי, לֵית טַעֲמָא דְּלָא מִשּׁוּם

[דף ט"ו ע"א]

שֶׁלֹּא הוּצַאת הָאוּר בְּרוֹב הֶדְלֵק:

וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי לֵייָא: קִיסוֹקָא. רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: עוֹף הוּא וּשְׁמוֹ קִיק. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: וְאֶת הַקָּאַת – זֶה קִיק:

וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה. אָמַר רַב חִסְדָּא: זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְהַצִּית אֶת הָאוּר בִּמְדוּרַת קָדָשִׁים וְהִיא דְּלֵיקָה וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת.

וְהָא תָנֵינָן: וּמַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בִּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד, וּבַגְּבוּלִים, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵת הָאוּר בְּרוּבָּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: בְּשַׁבָּת כְּתִיב: לֹא **תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה.** נַעֲשֵׂית הִיא מֵאֵילֶיהָ. בְּרַם הָכָא, הַתּוֹרָה אָמְרָה אֵין שׁוֹרְפִין אֶת הַקָּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת.

מַה חֲמִית לוֹמַר כֵּן? **לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ,** אַחַר שְׁנֵי בְּקָרִים. אֶחָד בּוֹקְרוֹ שֶׁל חֲמִשָּׁה עָשָׂר, וְאֶחָד בּוֹקְרוֹ שֶׁל שִׁשָּׁה עָשָׂר. וּכְתִיב: **וְהַנּוֹתָר מִבִּשַׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף.**

מַהוּ לְהַצִּית אֶת הָאוּר בְּמְדוּרַת חָמִין? מַאן דְּיָלִיף לָהּ מִנּוֹתָר – אָסוּר. וּמַאן דְּלָא יָלִיף לָהּ מִנּוֹתָר – מוּתָּר.

רַב אַחָא בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁמּוּתָּר לְהַצִּית אֶת הָאוּר בְּמְדוּרַת קָדָשִׁים, וְהִיא דְּלִיקָה וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת. וְהָא תָּנֵינַן: אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

מֵעַתָּה, אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בַּלַּיְלָה, עַל שֵׁם שֶׁאֵין שׂוֹרְפִין אֶת הַקָּדָשִׁים בַּלַּיְלָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יָרְדוּ לָהּ בְּשִׁיטַת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. כְּמָה דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: תִּינוֹק שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ – נִימּוֹל בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. כָּךְ עָבַר זְמַנָּהּ – נִשְׂרֶפֶת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה.

וּמַה אִית לָךְ שֶׁמֶן שְׂרֵפָה שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ? רַבִּי יוּדָה בַּר פַּזִּי: מִבֵּיצָן שֶׁנִּיטְמְאָה – כְּמִי שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ.

תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מְנַיִין לְכָל הַנִּימּוֹלִים שֶׁלֹּא יְהוּ נִימּוֹלִים אֶלָּא בַּיּוֹם? תַּלְמוּד לוֹמַר: **וּבַיּוֹם.** אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן: וְיֵשׁ כָּאן זוֹ. כָּל מְחוּיְבֵי טְבִילוֹת – טוֹבְלִין כְּדַרְכָּן בַּיּוֹם, חוּץ מִנִּדָּה וְיוֹלֶדֶת שֶׁאֵינָהּ טוֹבֶלֶת אֶלָּא בַּלַּיְלָה. נִידָּה שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ – טוֹבֶלֶת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה.

דְּרָשָׁהּ רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא לְצוֹרָאֵי: נִידָּה שֶׁעָבַר זְמַנָּהּ – טוֹבֶלֶת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה.

[דף ט"ו ע"ב]

תַּמָּן אָמְרִין: אֲפִילּוּ עָבַר זְמַנָּהּ, מִפְּנֵי חֲמוֹתָהּ וּמִפְּנֵי כַלָּתָהּ. אִשָּׁה אַחַת מִשֶּׁל רַבּוֹתֵינוּ, רָאוּ אוֹתָהּ טוֹבֶלֶת כְּדַרְכָּהּ בַּיּוֹם. נֹאמַר מְעוּבֶּרֶת זְמַן הָיְתָה.

נִידָּה שֶׁנֶּאֶנְסָה וְטָבְלָה, שַׁמַּי בְּשֵׁם רַב: טְהוֹרָה לְבֵיתָהּ וּטְמֵאָה לְטָהֳרוֹת. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: טְמֵאָה בֵּין לְבֵיתָהּ בֵּין לְטָהֳרוֹת. וּמַאי טַעְמָא? **וְכִבֶּס שֵׁנִית וְטָהֵר.** מַה הָרִאשׁוֹנָה – לְדַעַת, אַף הַשְּׁנִייָה – לְדַעַת. וּמִנַּיִן שֶׁהָרִאשׁוֹנָה לְדַעַת? **וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ** – לְדַעַת. וְכֵן חָמְיִין רַבָּנָן מִקַּדְמִין לְעִיבּוּרָהּ.

רַב נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי טָנָא: מִצְוָה לְהַקְדִּים, כְּדֵי לְזָרֵז בְּמִצְוֹת.

בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאת לְהַדְלִיק מִכֹּהֶנֶת – טוֹבֶלֶת אֶת הַפִּתִילָה בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה וּמַדְלֶקֶת. רַבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: שְׁעַת מִשְׁלַחַת וְאֵבִים הָיְתָה, וְלֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל. כְּמָה דְתֵימָה תַּמָּן, לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל. וְכָה, לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל.

בְּקָרוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה עוֹבֵד אֵצֶל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בֵּלְיוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהָיָה נָאֶרָג אֵצֶל יִשְׂרָאֵל – חֲרֵי זֶה מַדְלִיק עַל גַּבְּיוֹ שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

יִשְׂרָאֵל וְכֹהֵן שֶׁהָיוּ שׁוּתָפִין בַּחֲנוּת – מְמַלֵּא הוּא יִשְׂרָאֵל אֶת הַנֵּר שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה וְעוֹלֶה בּוֹ לָעֲלִיָּיה, וְיוֹרֵד בּוֹ לַחֲנוּת לַעֲשׂוֹת צָרְכָיו שֶׁל כֹּהֵן, אֲבָל לֹא צָרְכָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

כֹּהֵן שֶׁבָּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן, וְהִדְלִיק עַל גַּבְּיוֹ שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה, אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הַכֹּהֵן וְהָלַךְ לוֹ – אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְכַבּוֹתוֹ, עַד שֶׁיְּכַבֶּה מֵאֵלָיו.

רַבִּי חֲנַנְיָה בַּר עַכְבְּרֵי הֲוָה אָזַל וּמְיַעֲבַד עֲבִידְתֵּיהּ גַּבֵּי רַבִּי חִיָּיא צִיפּוֹרָיְיא. מִי אָזֵיל מִיזֵיל לֵיהּ, הֲוָה מַלֵּי בּוּצִינָא שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה. וְלֹא בֶּן סַבְרִינָן מֵימַר: לַעֲשׂוֹת צָרְכָיו שֶׁל כֹּהֵן אֲבָל לֹא צָרְכָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל!

[דף ט"ז ע"א]

אָמְרִין: דְּלָא הֲוָה עָבַד בֵּן – לֹא הֲוָה אָתֵי. סָבְרִין מֵימַר: מְטָא בֵּיתֵיהּ מַטְפֵּי לֵיהּ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: עַל יְדֵי בֵּן הֲוָה שַׁהַר, וְעַל יְדֵי בֵּן הֲוָה קָרֵין.

אַדָּא שַׁמָּשָׁא שָׁאַל לְרַבִּי אַמִּי, בְּגִין דַּאֲנָא צָבַע פְּתִילְתָּא מִן חוֹלָא. אָמַר לֵיהּ: בְּטֵיל הוּא עַל גַּב פְּתִילוֹת. רַבִּי יוּדָה בֶּן פַּזִּי הוֹרָה לְאִילֵּין דְּבַר נְחֶמְיָה בֵּן.

רַבִּי אַמִּי נָסַב פְּתִילָא. רַבִּי לְיָיא לָא נָסִיב פְּתִילָא. וְלֹא מוֹדֵי רַבִּי לְיָיא לְרַב אַמִּי? חֲשַׁשׁ הִיא מְשׁוּם גְּזֵל. וְכוּלָּהּ מִן הָדֵין שַׁמָּשָׁא בְּבֵיתֵיהּ בַּזְבָּזָא בְּהָקְדֵישָׁא.

גַּמְלִיאֵל זוּגָא שָׁאַל לְרַבִּי אַמִּי: מַהוּ לְהוֹסִיף לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן חוּלִּין וּמַדְלִיק. אָמַר לֵיהּ: לֹא תְּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה אֶלָּא אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְמַצּוֹתוֹ.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: שָׁנָה לִי רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַכְמַאי: בַּת כֹּהֵן שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה, וּבְיָדָהּ נֵר, וּבְתוֹכוֹ שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה – חֲרֵי זוּ מוֹסֶפֶת לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן חוֹל כָּל שֶׁהוּא וּמַדְלֶקֶת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זְעֵירָא: וּמַה הֲוָה טוֹבֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: אָדָם גָּדוֹל הָיָה, וּבָקִי בְּמִשְׁנָתֵינוּ הָיָה, וּפֵירְשָׁהּ רַבִּי חִיָּיא דְּכַפַּר תַּחֲמִין קוֹמֵי רַבִּי, וּמַנִּיתֵיהּ חָכִים:

וְלֹא בְּחֵלֶב. רַב בְּרוּנָא אָמַר: חֵלֶב – מַטִּיף לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא וּמַדְלִיק. יוֹסֵי בָּעֵי: מַה אֲנַן קַיְימִין? אִם בְּמָחוּי – אֲפִילּוּ לֹא נָתַן לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן. וְתָנֵי שְׁמוּאֵל: כָּל שֶׁמַּתִּיכִין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ קָרוּשׁ – מָחוּי הוּא. וְאִם בְּשֶׁאֵינוֹ מָחוּי – אֲפִילּוּ נָתַן לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן.

אָתָא רַב חֲנַנְיָה, רַב בְּרוֹנָא בְּשֵׁם רַב: חֵלֶב מְהוּתָךְ וְקִירְבֵי דָּגִים – מַדְלִיקִין בָּהֶן. רַבִּי חִיָּיא בַּר אַשִּׁי עָנֵי מִיתְיָה קוּמֵי רַב. אָמַר לֵיהּ: הָן חֲוֵיתָא? אָמַר לֵיהּ: בָּעֵיי מְשַׁח דְּזֵיתִית. אָמַר לֵיהּ: וְלָא חֲוֵי לָךְ קִירְבֵי דָּגִים?

אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מַדְלִיקִין בְּנַפְטִ. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֵין מַדְלִיקִין בְּנַפְטִ. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַה דָּמַר מַדְלִיקִין – בְּהֶהֵן אִיכוֹמָא. וּמַה דָּמַר אֵין מַדְלִיקִין – בְּהֶהֵן חִיוָּרָא, דְּהוּא סַפָּנָה:

הֲלָכָה ב׳ מתני׳ אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׁרֵיפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר:

[דף ט״ז ע״ב]

אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים, שֶׁמֶן שַׁמְשְׁמִין, שֶׁמֶן אֱגוֹזִים, שֶׁמֶן צְנוֹנוֹת, שֶׁמֶן דָּגִים, שֶׁמֶן פִּקּוּעוֹת, בְּעִטְרָן וּבְנַפְטִ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד:

גמרא הָא בְּכָל אֵילֵּין קַדְמָאֵי – מַדְלִיקִין:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. מַה בֵּין עִטְרָן, מַה בֵּין קִירְבֵי דָּגִים? קִירְבֵי דָּגִים, כָּל זְמַן שֶׁהֵן דּוֹלְקִין – אֵין רֵיחָן רַע, כָּבוּ – רֵיחָן רַע. עִטְרָן, בֵּין כָּבָה בֵּין דָּלַק – רֵיחוֹ רַע. שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וְרֵיחוֹ רַע – יְהֵא טָעוּן הֶרְחֵק אַרְבַּע אַמּוֹת, לְפִום כֵּן צָרִיךְ מֵימַר אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ:

וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים. בְּשֶׁמֶן פִּקּוּעוֹת. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד. עָמַד לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו וְאָמַר אִם כֵּן מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי בָּבֶל שֶׁאֵין לָהֶן אֶלָּא שֶׁמֶן שׁוּמְשְׁמִין? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי מָדַי שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא שֶׁמֶן אֱגוֹזִים בִּלְבַד? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי אֲלֶכְסַנְדְּרִיאָה שֶׁאֵין לָהֶן אֶלָּא שֶׁמֶן צְנוֹנוֹת? מַה יַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי קַפּוּדַקְיָא שֶׁאֵין לָהֶן לֹא בָּךְ וְלֹא כָּךְ? אֶלָּא אֵין לְךָ מַה שֶׁהִתִּירוּ רִאשׁוֹנִים בִּלְבַד!

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין צוֹרִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׂרָף:

הֲלָכָה ג׳ מתני׳ כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אֵין מַדְלִיקִין, אֶלָּא פִּשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אֵין מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹהָלִים, אֶלָּא פִּשְׁתָּן.

פִּתִּילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִיכְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טְמֵאָה, וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: טְהוֹרָה, וּמַדְלִיקִין בָּהּ:

גמרא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר רַב יִצְחָק: כְּתִיב, **לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד.** שִׁיעֲרוּ לוֹמַר: שֶׁאֵין לְךָ עוֹשֶׂה שַׁלְהֶבֶת אֶלָּא פִּשְׁתָּן בִּלְבָד.

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וּמְסַפְּכִין בּוֹ, חוּץ מִן הַפִּשְׁתָּן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּעָבִים. דְּתָנֵינַן: הָעָבִים הָרַכִּים – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מִן הַמִּשְׁכָּן לָמְדוּ. דִּכְתִיב: **אֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר.** וּכְתִיב: **פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יְהִיוּ עַל רֹאשָׁם.** אַתְּ לָמֵד שֵׁשׁ מִשֵּׁשׁ. וְשֵׁשׁ מִפַּאֲרֵי. וּפַאֲרֵי מִפַּאֲרֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל: מַהוּ לַעֲשׂוֹת אוֹהֶל מֵעוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה? וְהָכְתִיב: **וְעֹרֹת תְּחָשִׁים!**

[דף י"ז ע"א]

רַבִּי יְהוּדָא, וְרַבִּי נְחֶמְיָה, וְרַבָּנָן. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: טַוְיִינִין לְשֵׁם צוֹבְעוֹ נִקְרָא. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר: גְּלִקְטִינִין. וְרַבָּנָן אָמְרִין: מִין חַיָּה טְהוֹרָה. וּגְדֵילָה בַּמִּדְבָּר. וּתְנֵי כַּיי דָּמַר רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כְּמִין חַיָּה טְהוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה בָּהּ מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן – נִגְנְזָה. רַבִּי אָבוּן אָמַר: קֶרֶשׁ הָיָה שְׁמָהּ.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: דַּהֲדָא קָרָן, **וְתִיטַב לַה' מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִין וּמַפְרִיס.** ׳מַקְרֶן׳ כְּתַב רַחֲמָנָא.

תַּמָּן תָּנֵינַן: כָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁהִתְקִינוּ לָפוֹק בּוֹ אֶת הַמֶּרְחָץ, וּלְנַעֵר בּוֹ אֶת הַקְּדֵירָה, וּלְקַנַּח בּוֹ אֶת הָרֵיחַיִם, בֵּין מִן הַמּוּכָן בֵּין שֶׁאֵין מִן הַמּוּכָן – טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי לְיֵעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אַף מַטְלִית חֲדָשָׁה בֵּין מִן הַמּוּכָן בֵּין שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן – טָהוֹר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מִן הַמּוּכָן – טָמֵא, וְשֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן – טָהוֹר.

מַה בֵּין הַמּוּכָן מַה בֵּין שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן? בֵּין שֶׁהֻכְשְׁרָה לְתוֹךְ הַבַּיִת, בֵּין שֶׁהִשְׁלִיכָהּ לָאַשְׁפָּה? וְהָתְנַן: רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר, אַף מַטְלִית חֲדָשָׁה – כַּיּוֹצֵא בָהֶן. וְלֵית בַּר נַשׁ אָמַר, אַף אֲפִילּוּ, אֶלָּא עֲדֵי מוֹדֵי עַל קַדְמֵייתָא, בֵּין שֶׁהֻכְשְׁרָה לִטְלוֹתָהּ, בֵּין שֶׁלֹּא הֻכְשְׁרָה לִטְלוֹתָהּ.

הָדָא יָלְפָא מִן הַהִיא, וַהֲהִיא יָלְפָא מִן הָדָא. הָדָא יָלְפָא מִן הַהִיא, דִּבְרֵי רַבִּי לְיֵעֶזֶר וְהוּא שֶׁקִּיפְּלָהּ. וַהֲהִיא יָלְפָא מִן הָדָא, בְּשֶׁלֹּא הֻכְשְׁרָה לִטְלוֹתָהּ. אֲבָל הֻכְשְׁרָה לִטְלוֹתָהּ – טְמֵאָה הִיא. וּמַה טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר? נַעֲשָׂה כִּמְטַהֵר כֵּלִים בְּשַׁבָּת. מִכֵּיוָן שֶׁקִּיפְּלָהּ – לֹא טְהָרָה, שֶׁבֵּן שַׁמָּשִׁים אֲמָנִים רוֹצִים בְּקִיפּוּלָהּ.

וְלֹא מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁהִיא טְהוֹרָה? רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא מֵאֵילֶיהָ הִיא טְהוֹרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: תִּיפְתַּר שֶׁהָיוּ בָהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְצוּמְצָמוֹת. רַבִּי אַחָא, רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן נְזִירָה:

[דף י"ז ע"ב]

עֲשָׂאָהּ מְזוֹר – טְהוֹרָה. שְׂרָיָיהּ בְּשֶׁמֶן – לֹא כְמִי שֶׁעֲשָׂאָהּ מְזוֹר?

רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי יַנַּאי, רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: נִרְאִין דְּבָרִים שֶׁתְּהֵא הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָה. שֶׁהוּא אוֹמֵר מֵעֵין שְׁנֵיהֶן, וְאֵינָהּ אֶלָּא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מְקוּבֶּלֶּת שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ. לֹא סוֹף דָּבָר טְהוֹרָה, אֶלָּא אֲפִילּוּ טְמֵאָה. בְּגִין רַב. דְּרַב אָמַר: מַסִּיקִין בְּכֵלִים, וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים:

הֲלָכָה ד' מתני' לֹא יִקֹּב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְּאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר, בְּשָׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת, אֲפִילּוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אִם חִיבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִילָּה – מוּתָּר.

לֹא יְמַלֵּא אָדָם אֶת הַקְּעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ, בְּשָׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר:

גמרא לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הוּתְחַל בְּכָל טִיפָּה וְטִיפָּה. אוֹ שֶׁמָּא יִשְׁבַּח וְיַעֲרֶה. מַה נָפִיק מִן בֵּינֵיהֶן? הָהֵן זְקוּקָה דִּיקְלוֹן, אֵין תֵּימַר מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הוּתְחַל בְּכָל טִיפָּה – חֲרֵי לֹא הוּתְחַל בְּכָל טִיפָּה וְטִיפָּה. אֵין תֵּימַר שֶׁמָּא יִשְׁבַּח וְיַעֲרֶה – חֲרֵי אֵינָהּ שׁוֹכַחַ וּמְעָרֶה:

אִם חִיבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִילָּה – מוּתָּר. שָׁנְיָיה הִיא שֶׁכּוּלָּהּ אֶחָד. אֶלָּא אִם חִבְּרָהּ בְּסִיד אוֹ בְּגִיפְסוּם. יָאוּת, דְּרַבִּי יוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ – חִיבּוּר.

תָּנֵי: פְּתִילָה אַחַת בְּשְׁנֵי כוֹסוֹת, בִּשְׁתֵּי קְעָרוֹת, בִּשְׁנֵי תַּמְחוּיִין – אָסוּר. רַבִּי יוּדָה מַתִּיר.

רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס: רַבִּי יוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: טוֹפֵחַ – חִיבּוּר:

[דף י"ח ע"א]

הֲלָכָה ה' מתני' הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי עַכּוּ"ם, מִפְּנֵי לִיסְטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, אִם בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן – פָּטוּר. כְּחָם עַל הַנֵּר, כְּחָם עַל הַשֶּׁמֶן, כְּחָם עַל הַפְּתִילָה – חַיָּיב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכוּלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם:

גמרא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִפְּנֵי עַכּוּ"ם שֶׁל סַכָּנָה. מִפְּנֵי לִיסְטִים שֶׁל סַכָּנָה.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִי מִפְּנֵי לִיסְטִים שֶׁל סַכָּנָה – נִיתְנֵי מוּתָּר. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: מוּתָּר.

מַה בֵּין הַמַּצִּיל מִמַּה שֶּׁבַּנֵּר, מַה בֵּין הַמַּצִּיל מִמַּה שֶּׁבַּזַּיִת? רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי שִׁילָא: לֹא דוֹמֶה הַמַּצִּיל מִגּוּפָהּ שֶׁל פְּתִילָה, לַמַּצִּיל חוּץ מִגּוּפָהּ שֶׁל פְּתִילָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן – שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. כְּמָה דְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא לוֹ צוֹרֶךְ בְּגוּפָהּ שֶׁל פְּתִילָה. כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא לוֹ צוֹרֶךְ בְּגוּפוֹ שֶׁל דָּבָר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא גְּזֵלוֹ - לֹא יְהֵא מְמָרֵס בְּדָמוֹ, עַד שֶׁיָּבִיא גְּזֵלוֹ, אֶלָּא תְּעַבֵּר צוּרָתוֹ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא מְעִילָתוֹ - לֹא יְהֵא מְמָרֵס בְּדָמוֹ עַד שֶׁיָּבִיא מְעִילָתוֹ, אֶלָּא תְּעַבֵּר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. מְצוֹרָע שֶׁהֵבִיא חַטָּאתוֹ קֹדֶם לַאֲשָׁמוֹ - לֹא יְהֵא אַחַר מְמָרֵס בְּדָמָהּ, עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ, אֶלָּא תְּעַבֵּר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ב. כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁהִקְרִיבָן קֹדֶם לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר, אוֹ שֶׁעִכְּבָן אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין, שֶׁאֵין לְךָ קֹדֶם תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר אֶלָּא קְטֹרֶת בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר״, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁמִּתְעַכֵּב אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם אֶלָּא קְטֹרֶת, וְנֵרוֹת, וּפְסַח בְּעֶרְבֵי פְּסָחִים, וּמֹחְסְרֵי כַפָּרָה בְּעֶרֶב פֶּסַח - שֶׁטּוֹבֵל שַׁנִּית וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: מֹחְסְרֵי כַפָּרָה אַף בִּשְׂאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה - שֶׁטּוֹבֵל וְאוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לָעֶרֶב.

ג. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ, וּמַרַק שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁהַכְּשֵׁר בַּשְּׁחִיטָה. כֵּיצַד שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו? שְׁחָטוֹ לְחוֹלֶה וּלְזָקֵן שֶׁאֵינָם יְכוֹלִין לֶאֱכֹל כַּזַּיִת. כֵּיצַד שֶׁלֹּא לְמְנוּיָיו? נִמְנוּ עָלָיו חֲבוּרָה זוֹ, וּשְׁחָטוֹ לְשֵׁם חֲבוּרָה אַחֶרֶת. שְׁחָטוֹ לַמִּלִּין, וְלָעֲרָלִין, לַטְּהוֹרִין, וְלַטְּמֵאִין - כָּשֵׁר. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא פָּסוּל, הוֹאִיל וְהַזְּמַן פּוֹסֵל, וְעָרְלָה פּוֹסֶלֶת, מַה זְּמַן עָשָׂה בּוֹ מִקְצָתוֹ כְּכֻלּוֹ, אַף עָרְלָה נַעֲשָׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֻלָּהּ, אוֹ כַּלָּךְ לְדָרֵךְ זוֹ, הוֹאִיל וְעָרְלָה פּוֹסֶלֶת וְטֻמְאָה פּוֹסֶלֶת, מַה טֻמְאָה לֹא עָשָׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֻלָּהּ, אַף עָרְלָה לֹא נַעֲשָׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֻלָּהּ, נִרְאֶה לְמִי דּוֹמֶה? דִּנִּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים, מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים. וְאַל יוֹכִיחַ זְמַן שֶׁנּוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים. אוֹ כַּלָּךְ לְדָרֵךְ זוֹ, דִּנִּין דָּבָר

הַשָּׁלֵם

שֶׁלֹּא הֶתֵּר מִכְלָלוֹ מִדָּבָר שֶׁלֹּא הֶתֵּר מִכְלָלוֹ, וְאַל תּוֹכִיחַ טֻמְאָה שֶׁהֶתֵּרָה מִכְלָלָהּ.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר - עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה, וְהַפֶּסַח עַצְמוֹ - כָּשֵׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. אֶחָד הַשּׁוֹחֵט, וְאֶחָד הַזּוֹרֵק, וְאֶחָד הַמַּקְטִיר, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהוּא לַשּׁוֹחֵט, אוֹ לַזּוֹרֵק, אוֹ לַמַּקְטִיר, אוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה, הָיָה לְאֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם - פָּטוּר. אֲבָל הַמּוֹלֵק אֶת הָעוֹף מִבִּפְנִים, עַל הֶחָמֵץ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה.

ה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, לִשְׁמוֹ - חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּשֵׁר. שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. וּבְמוֹעֵד, לִשְׁמוֹ - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא בַּפֶּסַח, אֲבָל אֵין רְאוּיִין לָבֹא בַּפֶּסַח - בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: פֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - פָּסוּל. בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, לִשְׁמוֹ - פָּסוּל, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר. וְאֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁרָאוּי לְהָבִיא פֶּסַח, אֲבָל אֵין רָאוּי לְהָבִיא פֶּסַח, בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר.

ו. הַפֶּסַח שֶׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ, וּשְׁחָטוֹ בִּזְמַנּוֹ לִשְׁמוֹ, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט אֲחֵרִים לְשֵׁם פֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וּמַה אִם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ - כָּשְׁרוּ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ, בִּזְמַנּוֹ, שֶׁכָּשֵׁר לִשְׁמוֹ, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּכָּשְׁרוּ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אוֹ חִלּוּף הַדְּבָרִים, וּמַה אִם בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ, כָּשֵׁר הוּא לְשֵׁם אֲחֵרִים, וְיִכָּשֵׁר פֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ! וְכִךְ אַתָּה אוֹמֵר לִי: מַה לִּי הִכָּשְׁרוּ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לִשְׁמוֹ - שֶׁכֵּן הוּא כָּשֵׁר לְשֵׁם אֲחֵרִים, יִכָּשְׁרוּ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לְשֵׁם אֲחֵרִים? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם כֵּן, הָרַעְתָּ כֹּחַ פֶּסַח וְנָתַתִּי

תּוֹסֶפְתָּא

כֹּחַ לִשְׁלָמִים. חָזַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדָנוֹ דִּין אַחַר: מָצִינוּ מוֹתָר פֶּסַח – בָּא שְׁלָמִים, וְאֵין מוֹתָר שְׁלָמִים בָּא פֶּסַח. וּמַה פֶּסַח שֶׁמּוֹתָרוֹ בָּא שְׁלָמִים – שְׁחָטוֹ בִּזְמַנּוֹ לְשֵׁם שְׁלָמִים פָּסוּל, שְׁלָמִים שֶׁאֵין מוֹתָרוֹ בָּא פֶּסַח, אִם שְׁחָטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח בִּזְמַנּוֹ אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהוּ פְּסוּלִין? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מָצִינוּ מוֹתָר חַטָּאת בָּא עוֹלָה וְאֵין מוֹתָר עוֹלָה בָּא חַטָּאת. וּמַה חַטָּאת שֶׁמּוֹתָרָהּ בָּא עוֹלָה, שְׁחָטָהּ לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה, עוֹלָה שֶׁאֵין מוֹתָרָהּ בָּא חַטָּאת, שְׁחָטָהּ לְשֵׁם חַטָּאת אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּהֵא פְּסוּלָה? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּחַטָּאת שֶׁכֵּן כְּשֵׁרָה לִשְׁמָהּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ אֶלָּא בִּזְמַנּוֹ? וְהוֹאִיל וְהוּא פָּסוּל לִשְׁמוֹ, דִּין הוּא שֶׁיִּפָּסְלוּ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ, הוֹאִיל וְאֵין כָּשֵׁר לִשְׁמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, אִם שְׁחָטוֹ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר – הֲרֵי זֶה פָּסוּל.

ז. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח לְאוֹכְלוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר – כָּשֵׁר. לְאוֹכְלוֹ נָא וְשָׁלוּק וּמְבֻשָּׁל – כָּשֵׁר. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל בְּנֵי הַחָבוּרָה, וְאָמַר: שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שְׁחָטְתִּיו – שׁוּרַת הַדִּין אֵין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בּוֹ – נֶאֱמָן, מִשֶּׁהִתְחִילוּ בּוֹ – אֵינוֹ נֶאֱמָן.

ח. הַפֶּסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ שַׁחֲרִית בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר, כְּאִלּוּ נִשְׁחַט בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר. וּבֶן בְּתֵירָא פּוֹסֵל, כְּאִלּוּ נִשְׁחַט בֵּין הָעַרְבָּיִם. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הוֹאִיל וּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר אֵינוֹ רָאוּי, וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר שַׁחֲרִית אֵינוֹ רָאוּי, מַה שְּׁלִשָּׁה עָשָׂר, אִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – כָּשֵׁר, אַף אַרְבָּעָה עָשָׂר שַׁחֲרִית, אִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – כָּשֵׁר. הֵשִׁיב רַבִּי לְסֵיַע דִּבְרֵי בֶן בְּתֵירָא: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר, שֶׁאֵין מִקְצָתוֹ רָאוּי, תֹּאמַר בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שַׁחֲרִית, שֶׁמִּקְצָתוֹ רָאוּי? הוֹאִיל וּמִקְצָתוֹ רָאוּי, אִם שְׁחָטוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שַׁחֲרִית, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – פָּסוּל.

הַשָּׁלֵם

ט. פֶּסַח רִאשׁוֹן בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת, וְאֵין פֶּסַח שֵׁנִי בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת. נִשְׁחַט הַתָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם – מַקְטִיר אֶת הַקֻּטֹּרֶת וּמֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וּבָא לוֹ אֵצֶל פֶּסַח. קָרְעוּ וְהוֹצִיא אֶת אֲמוּרָיו, אֻפְלוּ שֶׁל אַרְבָּעָה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה, נָתְנוּ בַּמֶּיְצָע וְהִקְטִירוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּבְשַׁבָּת הָיָה מַלְבִּישָׁן בִּגְוִיּתֵיהֶן, וּמַנִּיחָן וְיוֹצֵא. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת – לֹא הָיָה מַפְשִׁיט אֶלָּא עַד מְקוֹם חֲזֵה. כֹּהֵן הַקָּרוֹב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ, שׁוֹפֵךְ שְׁפִיכָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד – פָּסוּל. הַלְוִיִּם עוֹמְדִין עַל דּוּכָנָן וְגוֹמְרִין הַלֵּל בַּשּׁוֹרָה, אִם גָּמְרוּ – שָׁנוּ, וְאִם שָׁנוּ – שִׁלְּשׁוּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁלְּשׁוּ מְיַמְּיֵהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְיַמְּיֵהֶן שֶׁל כַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעוּ לְ״אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה׳ אֶת קוֹלִי״, מִפְּנֵי שֶׁעָמָּהּ מוּעָטִין, וְהִיא הָיְתָה נִקְרֵאת כַּת עַצְלָנִית.

י. כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים מְדִיחִין אֶת הָעֲזָרָה שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים. כֵּיצַד מְדִיחִין אֶת הָעֲזָרָה? הָיוּ פּוֹקְקִין אוֹתָהּ וּמַרְגִּילִין לָהּ אַמַּת הַמַּיִם עַד שֶׁנַּעֲשֵׂית נְקִיָּה כֶּחָלָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדַּם הַתַּעֲרוֹבוֹת, וְזוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁאִם יִשְׁפֹּךְ דָּמָן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, נִמְצָא שֶׁמַּכְשִׁירוֹ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא לֹא נִתְקַבֵּל בִּכְלִי! וְדַם שֶׁאֵינוֹ מִתְקַבֵּל בִּכְלִי פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ! דָּבָר אַחֵר, שֶׁהוּא דַּם הַתְּמִצִּית וְדַם הַתְּמִצִּית פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָה: לְדִבְרֵיכֶם, לָמָּה פּוֹקְקִין אֶת הָעֲזָרָה, וְהָיוּ כֹּהֲנִים מַשְׁקִיעִין בְּדָם עַד אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן? אָמְרוּ לוֹ: שֶׁבַח הוּא לִבְנֵי אַהֲרֹן שֶׁיְּהֵלְכוּ בְּדָם עַד אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כַּת שְׁלִישִׁית הָלְכָה וְיָשְׁבָה לָהּ בְּעֶזְרַת נָשִׁים.

יא. פַּעַם אַחַת חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, שָׁאֲלוּ אֶת הַלֵּל הַזָּקֵן: פֶּסַח, מַהוּ שֶׁיִּדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת? אָמַר לָהֶם: וְכִי פֶּסַח אֶחָד יֵשׁ לָנוּ בַּשָּׁנָה שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת?

תוֹסֶפְתָּא

וַהֲלוֹא הֲרֵבֵּה מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים יֵשׁ לָנוּ שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת! חָבְרוּ עָלָיו כָּל הָעֲזָרָה, אָמְרוּ לוֹ: מְנַיִן לְךָ? אָמַר לָהֶם: תָּמִיד, קָרְבָּן צִבּוּר - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אַף פֶּסַח קָרְבָּן צִבּוּר - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. דָּבָר אַחֵר: נֶאֱמַר בְּתָמִיד (בַּמִּדְבָּר כח, ב): "מוֹעֲדוֹ", וְנֶאֱמַר בַּפֶּסַח (בַּמִּדְבָּר ט, ב): "מוֹעֲדוֹ"; מַה מוֹעֲדוֹ הָאָמוּר בְּתָמִיד - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אַף מוֹעֲדוֹ הָאָמוּר בְּפֶסַח - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. וְעוֹד קַל וָחֹמֶר: וּמָה תָּמִיד שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, פֶּסַח שֶׁחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת - אֵינוֹ דִין שֶׁיִּדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת? וְעוֹד מְקֻבָּלַנִי מֵרַבּוֹתַי שֶׁפֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא פֶּסַח רִאשׁוֹן, אֶלָּא פֶּסַח שֵׁנִי, וְלֹא פֶּסַח צִבּוּר אֶלָּא פֶּסַח יָחִיד. אָמְרוּ לוֹ: מַה יְּהֵא עַל הָעָם שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ סְכִינִין וּפְסָחִים לַמִּקְדָּשׁ? אָמַר לָהֶם: הֲלָכָה זוֹ שָׁמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי, אֶלָּא הִנַּח לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵין נְבִיאִים הֵן, בְּנֵי נְבִיאִים הֵן, מֵה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שָׁעָה? מִי שֶׁפִּסְחוֹ טָלֶה - טָמְנוֹ בְּצִמְרוֹ, גְּדִי - קְשָׁרוֹ בֵּין קַרְנָיו, וְהֵבִיאוּ סְכִינִין וּפְסָחִים לַמִּקְדָּשׁ, וְשָׁחֲטוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן. בּוֹ בַּיּוֹם מִנּוּ אֶת הַלֵּל הַנָּשִׂיא, וְדָרַשׁ לָהֶם בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פַּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ לֵידַע כַּמָּה מִנּוּיִין שֶׁל אוּכְלוּסֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לַכֹּהֲנִים: הַפְרִישׁוּ לִי כְּלִיָּא מִכָּל פֶּסַח וּפֶסַח! וְהִפְרִישׁוּ לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף זוּגוֹת שֶׁל כְּלִיוֹת, כִּפְלַיִם כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְאֵין לְךָ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שֶׁלֹּא הָיוּ עָלָיו יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה מְנוּיִן, חוּץ מִטְּמֵא, וְשֶׁהָיָה בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה. בּוֹ בַּיּוֹם נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר הַבַּיִת, וְלֹא הָיָה מַחֲזִיקָם. וְהָיָה קוֹרִין אוֹתוֹ: 'פֶּסַח מְעוּבִּין'.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת - כָּךְ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת. כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. וְכָל מְלָאכָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲמוּרֵי צִבּוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְהֵן דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת בִּזְמַנּוֹ! וּמַה לִי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה, וּמַה לִי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מַה לְּמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכֵּן דָּחֲתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשַּׁבָּת, יִדְחוּ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא דָחֲתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשַּׁבָּת? וְעוֹד, שֶׁמָּא יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל וְנִמְצָא חֹלֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא עָשָׂה מִצְוָתָהּ.

ב. פֶּסַח בָּא מִן הַצֹּאן וְאֵינוֹ בָּא מִן הַבָּקָר, בָּא מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, בָּא מִן הַזְּכָרִים וְאֵינוֹ בָּא מִן הַנְּקֵבוֹת, בָּא בֶּן שָׁנָה וְאֵינוֹ בָּא בֶּן שְׁתֵּים, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי. וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם.

ג. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִמּוֹ - בָּאָה מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר, וּמִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֵבוֹת, וּבָאָה בֵּת שְׁנָתָהּ וּבֵת שְׁתַּיִם, וְנֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִמּוֹ - הֵיא נֶאֱכֶלֶת תְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא פֶּסַח נֶאֱכָל עַל הַשֹּׂבַע. בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח - הֲרֵי הִיא כַּפֶּסַח, וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְיוֹם וְלַיְלָה, וַחֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר נֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, וַחֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתּוֹ מִשּׁוּם שִׂמְחָה, וְאֵין יוֹצֵא בָּהּ מִשּׁוּם חֲגִיגָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חֲגִיגָה הָעוֹלָה עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן, וְתַבְשִׁילִין הָעוֹלִים עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן - הֲרֵי אֵלּוּ מִתְבַּעֲרִין עִמּוֹ.

ד. אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. אֶחָד דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח, וְאֶחָד דְּבָרִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח, וּשְׁחָטָן לְשׁוּם פֶּסַח. וְכֵן הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חַטָּאת צִבּוּר, לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּפֶסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לְשָׁמוֹ - פָּטוּר. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל

הַשָּׁלֵם

הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲמוּרֵי צִבּוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְהֵן דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת בִּזְמַנּוֹ! וּמַה לִי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה, וּמַה לִי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מַה לְּמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה שֶׁדּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכֵּן דָּחֲתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשַּׁבָּת, יִדְחוּ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא דָחֲתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשַּׁבָּת? וְעוֹד, שֶׁמָּא יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל וְנִמְצָא חֹלֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא עָשָׂה מִצְוָתָהּ.

ב. פֶּסַח בָּא מִן הַצֹּאן וְאֵינוֹ בָּא מִן הַבָּקָר, בָּא מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, בָּא מִן הַזְּכָרִים וְאֵינוֹ בָּא מִן הַנְּקֵבוֹת, בָּא בֶּן שָׁנָה וְאֵינוֹ בָּא בֶּן שְׁתֵּים, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי. וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם.

ג. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִמּוֹ - בָּאָה מִן הַצֹּאן וּמִן הַבָּקָר, וּמִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֵבוֹת, וּבָאָה בֵּת שְׁנָתָהּ וּבֵת שְׁתַּיִם, וְנֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִמּוֹ - הֵיא נֶאֱכֶלֶת תְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא פֶּסַח נֶאֱכָל עַל הַשֹּׂבַע. בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח - הֲרֵי הִיא כַּפֶּסַח, וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְיוֹם וְלַיְלָה, וַחֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר נֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, וַחֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתּוֹ מִשּׁוּם שִׂמְחָה, וְאֵין יוֹצֵא בָּהּ מִשּׁוּם חֲגִיגָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: חֲגִיגָה הָעוֹלָה עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן, וְתַבְשִׁילִין הָעוֹלִים עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן - הֲרֵי אֵלּוּ מִתְבַּעֲרִין עִמּוֹ.

ד. אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. אֶחָד דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח, וְאֶחָד דְּבָרִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח, וּשְׁחָטָן לְשׁוּם פֶּסַח. וְכֵן הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חַטָּאת צִבּוּר, לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּפֶסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לְשָׁמוֹ - פָּטוּר. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל

תּוֹסֶפְתָּא

דְּבָרִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח וּשְׁחָטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח, וְהַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חַטָּאת צִבּוּר, וּלְשֵׁם עוֹלַת צִבּוּר - שֶׁהוּא חַיָּב, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא פֶּסַח, וּשְׁחָטָם לְשֵׁם פֶּסַח, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

ה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַתָּמִיד בַּשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - חַיָּב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁמַעְתִּי שֶׁהַשּׁוֹחֵט ׳תָּמִיד׳ בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵינוֹ מְבֻקָּר - חַיָּב חַטָּאת, וְיַחֲזֹר וְיָבִיא תָּמִיד אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ, חוּץ מִן הַנִּשְׁחָט, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כח, לא): ״תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם״; כְּשֶׁהֵן מְבֻקָּרִין - הֵן תְּמִידִין, כְּשֶׁאֵינָן מְבֻקָּרִין - אֵינָן תְּמִידִים.

ו. שְׁחָטוֹ וְנוֹדַע שֶׁמָּשְׁכוּ בְּעָלִים אֶת יְדֵיהֶן, אוֹ שֶׁמֵּתוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת כְּדֵי שֶׁיֵּדַע - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְתֵעָבֵר צוּרָתוֹ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. חַטָּאת צִבּוּר שֶׁשְּׁחָטָן בַּשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְיִקָּטֵיר אֲמוּרִין לָעֶרֶב.

ז. חַטָּאת יָחִיד וְעוֹלַת יָחִיד, שֶׁשְּׁחָטָן בַּשַּׁבָּת לִשְׁמָן, וְזָרַק דָּמָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - חַיָּב, שֶׁהָרְצוּ הַבְּעָלִים. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חַטָּאוֹת לַצִּבּוּר, וְאֵין צְרִיכִין אֶלָּא אַחַת - חַיָּב עַל הָאַחֲרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לַצִּבּוּר וְאֵין צְרִיכִין אֶלָּא אַחַת - חַיָּב עַל הָאַחֲרוֹנָה.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁשִּׁפּוּד שֶׁל עֵץ אֵין נִשְׂרָף, כָּךְ שִׁפּוּד שֶׁל מַתֶּכֶת אֵין מִרְתִּיחַ. אָמְרוּ לוֹ: זֶה חָם מִקְצָתוֹ - חַם כֻּלּוֹ, וְזֶה חַם מִקְצָתוֹ - אֵינוֹ חַם כֻּלּוֹ.

ט. פֶּסַח שֶׁסָּכוֹ יַיִן וְשֶׁמֶן, אַף עַל פִּי שֶׁמְּנַסֵּךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם בְּשׂוּל. בְּשָׁלוֹ וְאַחַר כָּךְ צְלָאוֹ, אוֹ צְלָאוֹ וְאַחַר כָּךְ בְּשָׁלוֹ - הֲרֵי זֶה אָסוּר. אֵין מוֹלְגִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַכְּרָעַיִם וְאֵין טוֹפְלִין אוֹתָן בְּחַרְסִית וּבָאַדָמָה, אֲבָל מְפַסְפְּסִין אוֹתָן בָּאוּר.

הַשָּׁלֵם

י. הַפֶּסַח צוֹלִין אוֹתוֹ שָׁלֵם, וְאֵין צוֹלִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, רָצָה - מְנַתְּחוֹ וּמְטַיְּלוֹ אֵבֶר אֵבֶר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים, וְאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִים בְּתַנּוּר אֶחָד מִפְּנֵי הַתַּעֲרֹבוֹת. אֲפִלּוּ זֶה גְּדִי וְזֶה טָלֶה מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה. אֲבָל צוֹלִין אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּסָחִים בְּאַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה תַּנּוּרִין זֶה אֵצֶל זֶה, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. חָמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן, נֶאֱמָן אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה לוֹמַר: ׳פֶּסַח זֶה שֶׁל אוֹתָהּ חֲבוּרָה הוּא׳. הַפֶּסַח אֵין נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵימָתַי אָמְרוּ: ׳הַפֶּסַח נֶאֱכָל בְּטֻמְאָה׳? בִּזְמַן שֶׁבָּא מִתְּחִלָּתוֹ בְּטֻמְאָה. שְׁחָטוֹ בְּטָהֳרָה, וְאַחַר כָּךְ נִטְמְאוּ הַבְּעָלִים - יִזָּרֵק הַדָּם בְּטָהֳרָה, וְאַל יֵאָכֵל הַבָּשָׂר בְּטֻמְאָה. הֲרֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרְאֵל טְמֵאִין, וְכֹהֲנִים וּכְלֵי שָׁרֵת טְהוֹרִין, אוֹ שֶׁהָיוּ יִשְׂרְאֵל טְהוֹרִין, וְכֹהֲנִים וּכְלֵי שָׁרֵת טְמֵאִין. וַאֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵל וְכֹהֲנִים טְהוֹרִין, וּכְלֵי שָׁרֵת טְמֵאִין - יַעֲשׂוּ בְּטֻמְאָה, שֶׁאֵין קָרְבָּן צִבּוּר חָלוּק.

ב. הַצִּבּוּר וְהַכֹּהֲנִים טְהוֹרִין, וּכְלֵי שָׁרֵת טְמֵאִין - עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטֻמְאָה. אֵימָתַי פֶּסַח בָּא בְּטֻמְאָה? בִּזְמַן שֶׁרֻבּוֹ שֶׁל צִבּוּר טְמֵאִין, הָיוּ חֶצְיָן טְהוֹרִין וְחֶצְיָן טְמֵאִין - הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין אֶת הָרִאשׁוֹן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁנִי. הַיָּחִיד מַכְרִיעַ אֶת הַפֶּסַח לַעֲשׂוֹתוֹ בְּטֻמְאָה - דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן מַתְיָה אוֹמֵר: אֵין הַיָּחִיד מַכְרִיעַ אֶת הַפֶּסַח לַעֲשׂוֹתוֹ בְּטֻמְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יז, ה): ״לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ״. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שַׁבָּט אֶחָד טָמֵא, וּשְׁאָר כָּל הַשְּׁבָטִים טְהוֹרִין. הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין לְעַצְמָן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין לְעַצְמָן. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אֵין חוֹלְקִין אֶת הַצִּבּוּר, אֶלָּא: אוֹ כֻּלּוֹ עוֹשִׂין בְּטָהֳרָה, אוֹ כֻּלּוֹ עוֹשִׂין בְּטֻמְאָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר מֵהֶן כַּזַּיִת בָּשָׂר אוֹ כַּזַּיִת חֵלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם. חֲצִי זַיִת בָּשָׂר וַחֲצִי זַיִת חֵלֶב - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם. וּבְעוֹלָה, חֲצִי זַיִת בָּשָׂר וַחֲצִי זַיִת חֵלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עֶלְיָהּ, מִפְּנֵי שֶׁכָּלָהּ כָּלִיל. וּבַמִּנְחָה, אֶפִלּוּ כָּלָהּ קֶמֶץ - לֹא יִזְרֹק. וּבַפֶּסַח, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - הֲרֵי זֶה זוֹרֵק. וְאִם לָאו - לֹא יִזְרֹק.

ד. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּטְמָא הַבָּשָׂר, וְחֶלְבֵי קָיְמִין - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֶלְבִים. נִטְמְאוּ הַחֶלְבִים וְהַבָּשָׂר קַיָּם - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַבָּשָׂר. אֲבָל פֶּסַח אֵינוֹ כֵּן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּטְמָא בָּשָׂר וַחֲלָבִין קַיְמִין - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֶלְבִים, שֶׁלֹּא בָּא מִתְּחִלָּתוֹ אֶלָּא לַאֲכִילָה. נִטְמְאוּ חֲלָבִים וְהַבָּשָׂר קַיָּם, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרֹק, וְאִם לָאו - לֹא יִזְרֹק.

ה. כָּל קָרְבְּנוֹת צִבּוּר וְהַיָּחִיד - הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טֻמְאַת הַדָּם, וְעַל טֻמְאַת הַגּוּף, חוּץ מִנְּזִיר וְעוֹשֶׂה פֶּסַח, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טֻמְאַת הַדָּם, וְאֵין מְרַצֶּה עַל טֻמְאַת הַגּוּף. וְאִם נִטְמָא טֻמְאַת הַתְּהוֹם - הֲרֵי זֶה מְרַצֶּה. כֵּיצַד? הָיָה הוֹלֵךְ לִשְׁחוֹט אֶת פִּסְחוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ: 'מֵת הָיָה עִמְּךָ בְּבֵית שֶׁנִּכְנְסָתְ בּוֹ', אוֹ 'תַּחַת אֶבֶן שֶׁיִּשַּׁבְתָּ עָלֶיהָ', וְנוֹדַע לוֹ, בֵּין מִשֶּׁעָשָׂה פִּסְחוֹ וּבֵין עַד שֶׁלֹּא עָשָׂה פִּסְחוֹ - צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אֲבָל אִם אָמְרוּ לוֹ: 'קֶבֶר הַתְּהוֹם הָיָה עִמְּךָ בְּבֵית שֶׁנִּכְנְסָתְ בּוֹ', אוֹ: 'תַּחַת הָאֶבֶן שִׁיְּשַׁבְתָּ עָלֶיהָ', וְנוֹדַע לוֹ עַד שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת פִּסְחוֹ - צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. מִשֶּׁהֵבִיא פִּסְחוֹ - אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. וְכֵן נָזִיר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְהָבִיא קָרְבָּנוֹתָיו, וְאָמְרוּ לוֹ: 'מֵת הָיָה עִמְּךָ בְּבֵית שֶׁנִּכְנְסָתְ בּוֹ', אוֹ: 'תַּחַת אֶבֶן שִׁיְּשַׁבְתָּ עָלֶיהָ', וְנוֹדַע לוֹ, בֵּין מִשֶּׁהֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו בֵּין עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו - צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבָּן טֻמְאָה. אֲבָל אִם אָמְרוּ לוֹ: 'קֶבֶר הַתְּהוֹם הָיָה עִמְּךָ בְּבֵית שֶׁנִּכְנְסָתְ בּוֹ', אוֹ 'תַּחַת אֶבֶן שִׁיְּשַׁבְתָּ עָלֶיהָ', וְנוֹדַע לוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו - צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן

הַשָּׁלֵם

טֻמְאָה. מִשֶּׁהֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו - אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה.

ו. שְׁחָטוֹ וְנוֹדַע עַד שֶׁלֹּא מָשְׁכוּ בְּעָלִים אֶת יְדֵיהֶם, אוֹ שֶׁמֵּתוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ - יִשָּׁרֵף מִיָּד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁהוּת כְּדֵי שֶׁיֵּדַע - יִשָּׁרֵף מִיָּד, וְאִם לָאו - תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. זֶה הַכְּלָל: אֵרַע פְּסוּל בְּגוּפוֹ - יִשָּׁרֵף מִיָּד, בַּדָּם אוֹ בַּבְּעָלִים - תֵּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ז. אֲבָל הַשּׁוֹרֵף בְּעֲצָמוֹת, וְהַמְחַתֵּךְ בַּגִּידִים, וּבְקַרְנַיִם, וּבְטְלָפַיִם - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין הָרְכִים - הֲרֵי הֵן כִּבְשָׂר לְכָל דָּבָר. הַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֶצֶם בְּפֶסַח טָהוֹר - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אַרְבָּעִים. וּפֶסַח עַצְמוֹ כָּשֵׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. פֶּסַח כָּשֵׁר - חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. פֶּסַח פָּסוּל - אֵין חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסַל - חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם, לֹא הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסַל - אֵין חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְנִפְסַל - אֵין חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת הָעֶצֶם. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ לֹא נִפְסַל בּוֹ אֶלָּא אֵבֶר אֶחָד בִּלְבַד - אֵין חַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם.

ח. הַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֲצָמוֹת לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת מִן, מִן הַמֹּחַ שֶׁבְּרֹאשׁ וְשֶׁבַּקּוּלְיָא - אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. וְהַמֹּחַ עַצְמוֹ - כָּשֵׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח, וְחַיְבִין עָלָיו מִשּׁוּם פְּגוּל, מִשּׁוּם נוֹתָר, וּמִשּׁוּם טָמֵא, וּמְטַמֵּא כַּזַּיִת בְּמַשָּׂא וְכַעֲדָשָׁה בְּמַגָּע. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הַמֹּחַ, הֲרֵי הוּא כְּבָשָׂר לְכָל דָּבָר! אָכַל מִמֶּנּוּ כַּזַּיִת, נָא וּמְבֻשָּׁל עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. מְשֻׁחְשָׁכָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. כַּזַּיִת צָלִי עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה - פָּטוּר. וּמְשֻׁחְשֶׁכָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

תּוֹסֶפְתָּא

ט. הַמּוֹצִיא כַּזַּיִת בָּשָׂר מִבַּיִת לְבַיִת, וּמֻחְבּוֹרָה לַחֲבוּרָה בְּשָׁעַת אֲכִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה - חַיָּיב זֶה טָהוֹר. וְהָאוֹכְלוֹ - חַיָּיב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה" וְגוֹ', אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל", אוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּחַצְרוֹתֵיהֶן וּבְגַגוֹתֵיהֶן. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל"? בַּחֲבוּרָה אַחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חֲרֵי שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין וְאוֹכְלִין, וְרָאוּ נָחָשׁ אוֹ עַקְרָב - חֲרֵי אֵלּוּ עוֹקְרִין אֶת פִּסְחֵיהֶן, וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, ז): "עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם", אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר "בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל"? שֶׁלֹּא יְהֵא שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת אוֹכְלוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ. כְּשֶׁהָיָה שַׁמָּשׁ עוֹמֵד לְמִזְגּ - קוֹפֵץ אֶת פִּיו, וּמַחְזִיר אֶת פָּנָיו, וְלוֹעֵס עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֵצֶל חֲבוּרָתוֹ וּבוֹלֵעַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה אוֹכֵל מִשְּׁנֵי פְּסָחִים. אִם אֵין שָׁם אֶלָּא חֲבוּרָה אַחַת - אוֹכֵל בְּכָל הַבַּיִת כֻּלּוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת - מְשַׁלְשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לַתַּנּוּר עִם חֲשֵׁכָה, וְעוֹשִׁין לוֹ לְמוּדִין[1], וְנוֹתְנִין עָלָיו מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְנוֹתֵן עַל גַּבָּיו כִּסּוּי וְנוֹטְלוֹ בַּשַּׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲזִיר. וְאִם הֶחֱזִיר - הֲרֵי זֶה חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁבָּא לִידֵי מְרוּחַ, וְהַמְמָרֵחַ בְּשַׁבָּת - הֲרֵי זֶה חַיָּב חַטָּאת. מְבַקְּרוֹ וְעוֹדֵהוּ בַּתַּנּוּר. אִם נִצְלָה - נוֹטְלוֹ, וְאִם לָאו, מַמְתִּין לוֹ עַד שֶׁיִּצָּלֶה. נִצְלָה הַחִיצוֹן וְלֹא נִצְלָה הַפְּנִימִי - קוֹלֵף וְאוֹכֵל עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַנָּא׳:

ב. הַפֶּסַח מַחֲזִירִין אוֹתוֹ שָׁלֵם, וְאֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בַּשַּׁבָּת, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אָסוּר, וּבְיוֹם-טוֹב בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מֻתָּר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַפֶּסַח שֶׁמַּחֲזִירִין אוֹתוֹ שָׁלֵם וְאֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הָאֲבָרִים, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מַחֲזִירִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַחֲזִירִין:

ג. יָתוֹם שֶׁשָּׁחֲטוּ עָלָיו אַפּוֹטְרוֹפְּסִין - יֵאָכֵל, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. הַמְּנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל בְּמָקוֹם שֶׁהַמְּנָה. הַמְּנָה עַל שְׁנֵי פְּסָחִים - יֹאכַל מֵאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה רִאשׁוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם מְמַנִּין עַל הַפֶּסַח, עַד שֶׁיִּשָּׁחֵט, וּמוֹשְׁכִין יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּזְרֹק עָלָיו אֶת הַדָּם:

ד. לֹא יִשְׁחֹט אָדָם אֶת הַפֶּסַח עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֶלָּא מִדַּעְתָּן. אֲבָל שׁוֹחֵט הוּא עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתּוֹ הַקְּטַנִּים וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, בֵּין מִדַּעְתָּן וּבֵין שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּן. וְכֻלָּן שֶׁשָּׁחֲטוּ לְעַצְמָן וְשָׁחַט רַבָּן עֲלֵיהֶן - יוֹצְאִין בְּשֶׁל רַבָּן, וְאֵין יוֹצְאִין בְּשֶׁל עַצְמָן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שֶׁיְּכוֹלָה לְמָחוֹת. עֶבֶד עִבְרִי, וּמִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - אוֹכְלִין מִשֶּׁל עַצְמָן. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין - אוֹכֵל מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶן. הַמְּנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל מִמָּקוֹם שֶׁהַמְּנָה. הַמְּנָה עַל שְׁנֵי פְּסָחִים - אוֹכֵל מֵאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁנִּשְׁחַט רִאשׁוֹן. וְאִם שָׁחַט שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד - אוֹכֵל מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶם. שָׁכַח רַבּוֹ מַה אָמַר לוֹ - שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה, וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכְּבָר נִזְרַק הַדָּם עֲלֵיהֶן:

ה. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁנִּמְנוּ עַל הַפֶּסַח, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יֹאכְלוּ, וְאִם לָאו - לֹא יֹאכְלוּ. נִמְנוּ עָלָיו זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם - יֹאכְלוּ, וְהָאַחֲרוֹנִים - לֹא יֹאכְלוּ, וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכְּבָר נִזְרַק עֲלֵיהֶן הַדָּם. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁרָצוּ לִמָּנוֹת אֲחֵרִים לְפִסְחֵיהֶן - הָרְשׁוּת בְּיָדָן, רָצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְהַמְנוֹת אֲחֵרִים עַל פִּסְחָן - הָרְשׁוּת בְּיָדָם, רָצָה לְהַמְשִׁךְ

---

[1] נְסָרִים.

תּוֹסֶפְתָּא

וּלְהַמְנוֹת אֲחֵרִים עַל חֶלְקוֹ - הָרִאשׁוֹת בְּיָדוֹ, לְעוֹלָם נִמְשָׁכִין וְהוֹלְכִין, וּבְלְבַד שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר אֶחָד מֵחֲבוּרָה רִאשׁוֹנָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין מֵחֲבוּרָה רִאשׁוֹנָה בֵּין מֵחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה, וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יַנִּיחוּ אֶת פִּסְחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁרָצוּ לְהַמְנוֹת אֲחֵרִים עַל חֶלְקָן - הָרִאשׁוֹת בְּיָדָם, וְהַמְּעוֹת חֻלִּין. רָצוּ לְהִמָּשֵׁךְ, לְהַמְנוֹת אֲחֵרִים עַל חֶלְקָן - הָרִאשׁוֹת בְּיָדָם, וְהַמְּעוֹת חֻלִּין:

ו. הַמְמַנֶּה אֲחֵרִים עַל חֶלְקוֹ - הָרִאשׁוֹת בְּיָדוֹ, הַמְּעוֹת חֻלִּין. רָצָה לְהִמָּשֵׁךְ לְהַמְנוֹת אֲחֵרִים עַל חֶלְקוֹ - הָרִאשׁוֹת בְּיָדוֹ, הַמְּעוֹת חֻלִּין. הַמְמַנֶּה אֲחֵרִים עַל חֲגִיגָתוֹ - הַמְּעוֹת חֻלִּין, רָצָה לְהִמָּשֵׁךְ וּלְמַנּוֹת אֲחֵרִים עַל חֲגִיגָתוֹ - הַמְּעוֹת חֻלִּין:

ז. הַמּוֹכֵר עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו - לֹא עָשָׂה כְלוּם. וְהַמְּעוֹת כָּל שֶׁהֵן - יִפְּלוּ לִנְדָבָה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּחַטָּאת וְאָשָׁם. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁמֵּתוּ מִקְצָתָן אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ מִקְצָתָן - הַשְּׁאָר אוֹכְלִין וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהָיָה אֶחָד בָּהֶן שֶׁהָיוּ יָדָיו שֶׁל אֶחָד מֵהֶם יָפוֹת, רַשָּׁאִין לוֹמַר לוֹ: ׳טוֹל חֶלְקְךָ וְצֵא׳, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּסַח, אֶלָּא אֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה וְעָשׂוּ סְבֹלֶת, רַשָּׁאִין לוֹמַר לוֹ: ׳טוֹל חֶלְקְךָ וְצֵא לְךָ׳. רָצוּ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ טוֹבָה - בָּא וְאוֹכֵל עִמָּהֶם. מְצוֹרָע - מְסִגְּרִ֣ין שׁוֹחֲטִ֣ין עָלָיו בַּשְּׁבִיעִי. מֻחְלָט - שׁוֹחֲטִ֣ין עָלָיו בַּשְּׁמִינִי. יוֹלֶדֶת - שׁוֹחֲטִ֣ין עָלֶיהָ בְּיוֹם אַרְבָּעִים לְזָכָר בְּיוֹם שְׁמוֹנִים לִנְקֵבָה. וְכֻלָּן שֶׁנִּטְמְאוּ, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים בֵּין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - הֲרֵי הֵן כְּמַפְקִיחַ אֶת הַגַּל, וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: מְפַקֵּחַ בַּגַּל עִתִּים פָּטוּר עִתִּים חַיָּב, כֵּיצַד? גַּל עָגוֹל וְנִמְצָא טָמֵא תַּחְתָּיו - חַיָּב. גַּל אָרוֹךְ וְנִמְצָא טָמֵא תַּחְתָּיו - פָּטוּר:

ח. הָיָה טָמֵא בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה וְטָהוֹר בְּשָׁעַת זְרִיקָה, טָהוֹר בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה וְטָמֵא בְּשָׁעַת זְרִיקָה - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. חוֹלֶה בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת, חָלִים בְּשָׁעַת זְרִיקָה וְיָכוֹל לוֹכַל כַּזַּיִת. חָלִים בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה וְיָכוֹל לֶאֱכֹל כְּזַיִת, וְחוֹלֶה בְּשָׁעַת זְרִיקָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל כַּזַּיִת - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. לְעוֹלָם אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ עַד שֶׁיְּהֵא חָלִים בְּשָׁעַת שְׁחִיטָה, וּבְשָׁעַת זְרִיקָה. וְכֻלָּן, סָפֵק נִזְרַק עֲלֵיהֶם דָּם סָפֵק לֹא נִזְרַק עֲלֵיהֶן דָּם, סָפֵק יֵשׁ בָּהּ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד סָפֵק אֵין בּוֹ, סָפֵק טְמֵאִין סָפֵק טְהוֹרִין - פְּטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. זֶה הַכְּלָל, כָּל הַסְּפֵקוֹת פְּטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם שֶׁנִּזְרַק עָלֶיהָ דָּם, וְאַחַר כָּךְ רָאֲתָה - הֲרֵי זֶה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת וּפְטוּרָה מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכְּבָר יָצְתָה בִּזְרִיקָה. אֲבָל עֶרֶל שֶׁנִּזְרַק עָלָיו דָּם וְאַחַר כָּךְ מָל - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְחַיָּב לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי:

ט. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל עֶרֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל עֶרֶל נָכְרִי, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַפּוֹרֵשׁ מִן הָעֲרָלָה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַקֶּבֶר. אֶחָד נָכְרִי שֶׁמָּל וְאֶחָד שֶׁפָּרַח שֶׁטְּבָלָה. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: אִיסְטְרָטְיוֹטוֹת הָיוּ שׁוֹמְרֵי צִירִין הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, שֶׁטּוֹבְלִין וְאוֹכְלִין פִּסְחֵיהֶן לָעֶרֶב:

י. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה הוּא - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. צְבוּר שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ הוּא, עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטָמְאָה. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִמְנָה אֶחָד עִמָּהֶן, אֲפִלּוּ מִן הַצָּדָקָה - הֲרֵי זֶה חוֹלֵק עִמָּהֶן בְּעוֹרוֹת. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁטָּעוּ וְאָכְלוּ פִּסְחֵיהֶן שֶׁל חַבְרֵיהֶם, אוֹמְרִים לָהֶם: ׳אֲכַלְתּוּ אֶת שֶׁלָּנוּ וַאֲכַלְתּוּ אֶת שֶׁלָּהֶם׳, וְנִמְצֵאת יַבֶּלֶת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, עָשׂוּ פֶּסַח שֵׁנִי וְטָעוּ וְאָכְלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן שֶׁל חַבְרֵיהֶן, אוֹמְרִין לָהֶם: ׳אֲכַלְתּוּ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אֶת שֶׁלָּנוּ, אִכְלוּ אֶת שֶׁלָּהֶן׳, וְנִמְצָא יָבֶלֶת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. נִמְצְאוּ אוֹכְלִין אַרְבָּעָה פְּסָחִים וִידֵי חוֹבָתָן לֹא יָצְאוּ. חָמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן, וְנִמְצָא יָבֶלֶת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי:

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים אֶת הַשֵּׁנִי: הַזָּבִים, וְהַזָּבוֹת, וְהַמְצֹרָעִין, וְנִדּוֹת, וּבוֹעֲלֵי נִדּוֹת, הַיּוֹלְדוֹת, הַשּׁוֹגְגִין, וְהָאֲנוּסִין, וְהַמְּזִידִין, וְהַטָּמֵא, וּמִי שֶׁהָיָה בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה. אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר (בְּמִדְבַּר ט, י): ״טָמֵא אוֹ שֶׁהָיָה בְּדֶרֶךְ רְחֹקָה״? - שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְפָטְרוֹ מִן הַכָּרֵת. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: נֶאֱמַר: ״טָמֵא נֶפֶשׁ״, וְנֶאֱמַר: ״בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה״, מַה טָּמֵא שֶׁסִּפֵּק בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, אַף דֶּרֶךְ רְחוֹקָה שֶׁסִּפֵּק בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נֶאֱמַר ׳רְחוֹק מָקוֹם׳ בַּמַּעֲשֵׂר, וְנֶאֱמַר ׳רְחוֹק מָקוֹם׳ בַּפֶּסַח, מַה ׳רְחוֹק מָקוֹם׳ הָאָמוּר בַּמַּעֲשֵׂר - חוּץ לִמְקוֹם אֲכִילָתוֹ, אַף ׳רְחוֹק מָקוֹם׳ הָאָמוּר בַּפֶּסַח - חוּץ לִמְקוֹם אֲכִילָתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ לִמְקוֹם עֲשִׂיָּתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לְפִיכָךְ נָקוּד עַל ה׳, לוֹמַר, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא רְחוֹקָה וַדַּאי, אֶלָּא מֵאִסְקוּפַּת הָעֲזָרָה וְלַחוּץ. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: ״דֶּרֶךְ רְחוֹקָה״ - שׁוֹמֵעַ אֲנִי מֵהֲלָךְ יוֹם אֶחָד, אוֹ מַהֲלַךְ שְׁנֵי יָמִים, אוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: ״וּבְדַרְךְ לֹא הָיָה״, הֲרֵי: מֵאִסְקוּפַּת הָעֲזָרָה וְלַחוּץ קְרוּי ׳דֶּרֶךְ׳.

ב. גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסָחִים. וְכֵן קָטָן שֶׁהִגְדִּיל בֵּין שְׁנֵי פְּסָחִים - צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכְּבָר לֹא נִתְחַיֵּב בָּרִאשׁוֹן. וְכֵן כְּשֶׁנִּתַּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה, הַיָּחִיד עוֹשֶׂה פֶּסַח שֵׁנִי, וְאֵין הַצִּבּוּר עוֹשִׂין פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַצִּבּוּר עוֹשִׂין פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּחִזְקִיָּה שֶׁעִישָּׂה אֶת הַצִּבּוּר לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב ל, יח): ״כִּי מַרְבִּית הָעָם רַבַּת מֵאֶפְרַיִם וּמְמַנַּשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן לֹא הִטְהָרוּ״ וְגוֹ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא מִפְּנֵי שֶׁעִישָּׂה לַצִּבּוּר לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁעִבֵּר נִיסָן בְּנִיסָן, שֶׁאֵין מְעַבְּרִין אֶלָּא אֶדָר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אַף מִפְּנֵי שֶׁעִישָּׂה לַצִּבּוּר לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אֵין עוֹשִׂין חֲבוּרָה שֶׁל נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים - שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת אֶת הַתִּפְלָה.

ג. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי: הָרִאשׁוֹן בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת וְאֵין הַשֵּׁנִי בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת. הָרִאשׁוֹן דּוֹחֶה אֶת הַטֻּמְאָה, וְאֵין הַשֵּׁנִי דּוֹחֶה אֶת הַטֻּמְאָה. הָרִאשׁוֹן חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְהַשֵּׁנִי אֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. רַבִּי אוֹמֵר: אַף הַשֵּׁנִי חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַבְיָא אוֹמֵר: אִם עָשׂוּ אֶת הַשֵּׁנִי - אֵין חַיָּבִין כָּרֵת עַל הָרִאשׁוֹן, לֹא עָשׂוּ אֶת הַשֵּׁנִי - חַיָּבִין כָּרֵת עַל הָרִאשׁוֹן. הָרִאשׁוֹן טָעוּן חֲגִיגָה, וְאֵין הַשֵּׁנִי טָעוּן חֲגִיגָה. הָרִאשׁוֹן נוֹהֵג כָּל שִׁבְעָה, וְהַשֵּׁנִי יוֹם אֶחָד.

ד. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁשָּׁוֶה בָּהֶן הָרִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי: הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ה): ״שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן שָׁנָה״, וְהַשֵּׁנִי כַּיּוֹצֵא בּוֹ. הָרִאשׁוֹן נֶאֱמַר בּוֹ: (שָׁם יב, ט): ״אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל״, וְהַשֵּׁנִי כַּיּוֹצֵא בּוֹ. הָרִאשׁוֹן דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וְהַשֵּׁנִי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. הָרִאשׁוֹן דּוֹחֶה אֶת הַטֻּמְאָה, וְהַשֵּׁנִי דּוֹחֶה אֶת הַטֻּמְאָה. הָרִאשׁוֹן טָעוּן לִינָה, וְהַשֵּׁנִי טָעוּן לִינָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין הַשֵּׁנִי טָעוּן לִינָה, אֶלָּא כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נִכְנָס וְשׁוֹחֵט אֶת פִּסְחוֹ בָּעֲזָרָה, וְיוֹצֵא וּמַסְפִּיד אֶת אָבִיו בְּבֵית פְּגֵי.

ה. בִּזְמַן שֶׁהַפֶּסַח נֶאֱכָל בְּטֻמְאָה: טְמֵא מֵת נִכְנָס לָעֲזָרָה וְאוֹכְלוֹ, זָבִים וְזֻבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִכָּנְסוּ, וְאִם נִכְנְסוּ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם נִכְנְסוּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ה, ב): ״וִישַׁלְּחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב״ וְגוֹ׳; בְּשָׁעָה שֶׁטְּמֵא נֶפֶשׁ חַיָּב - זָבִין

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וּמְצֹרָעִין חַיָּבִין, בִּשְׂעָה שֶׁאֵין טְמֵא נֶפֶשׁ חַיָּב - אֵין זָבִין וּמְצֹרָעִין חַיָּבִין. בִּזְמַן שֶׁהַפֶּסַח בָּא בְּטֻמְאָה - טְמֵא מֵת נִכְנָס לָעֲזָרָה, וְשׁוֹחֵט. זָבִים, וְזָבוֹת, נִדּוֹת, וְיוֹלְדוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִשְׁחֲטוּ. וְאִם שָׁחֲטוּ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם שָׁחֲטוּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, כ): "כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה'" וְגוֹ'; הַנִּשְׁחָט לַטְּהוֹרִין - חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם טֻמְאָה, הַנִּשְׁחָט לַטְּמֵאִים - אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם טֻמְאָה.

ו. פֶּסַח רִאשׁוֹן - שׁוֹחֲטִין עַל הָאִשָּׁה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וּבַשֵּׁנִי - עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפֵלָה לַאֲחֵרִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: פֶּסַח שֵׁנִי שׁוֹחֲטִין עַל הָאִשָּׁה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר פֶּסַח רִאשׁוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִשָּׁה - בְּרִאשׁוֹן עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפֵלָה לַאֲחֵרִים. בַּשֵּׁנִי - אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפֵלָה לַאֲחֵרִים, בַּשֵּׁנִי אֵין שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ כָּל עִקָּר. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף הַכֹּהֵן שֶׁהֶעֱלָה אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי וְהֶחְזִירוּהָ, שֶׁמָּא יִקָּבַע הַדָּבָר חוֹבָה. אָמַר לוֹ: לֹא 'שֶׁמָּא יִקָּבַע הַדָּבָר חוֹבָה', אֶלָּא שֶׁאֵין הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פֶּסַח שֵׁנִי.

ז. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין פֶּסַח מִצְרַיִם לְפֶסַח דּוֹרוֹת, פֶּסַח מִצְרַיִם - מֻקְחוֹ מִבֶּעָשׂוֹר, שְׁחִיטָתוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, אֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וּפֶסַח דּוֹרוֹת - חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. פֶּסַח מִצְרַיִם - לֹא נֶהֱגוּ בּוֹ דֶּקִּין, וְתַבְלוּלִין, אֻתְּנַן וּמְחִיר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ד): "וְלֹקֵחַ הוּא וּשְׁכֵנוֹ", מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, אַף בְּפֶסַח דּוֹרוֹת כֵּן, וְכָל כָּךְ לָמָּה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם שְׁכֵנוֹ הַקָּרוֹב אֶל בֵּיתוֹ, וְיֵלֵךְ וְיַעֲשֶׂה אֶת פִּסְחוֹ אֵצֶל חֲבֵרוֹ, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כז, י): "טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק". פֶּסַח מִצְרַיִם - לֹא הָיָה טָעוּן דָּמִים וַחֲלָבִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מִצְרַיִם - נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, כב):

הַשָּׁלֵם

"וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת", מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר", מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מִצְרַיִם - כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹחֵט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, פֶּסַח דּוֹרוֹת - כָּל יִשְׂרָאֵל שׁוֹחֲטִין בְּמָקוֹם אֶחָד. פֶּסַח מִצְרַיִם - מָקוֹם אֲכִילָה שָׁם הָיְתָה לִינָה, פֶּסַח דּוֹרוֹת - אוֹכְלִין בְּמָקוֹם אֶחָד וְלָנִין בְּמָקוֹם אַחֵר. אֶחָד פֶּסַח מִצְרַיִם וְאֶחָד פֶּסַח דּוֹרוֹת, מִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֲבָדִים שֶׁלֹּא מָלוּ, וּשְׁפָחוֹת שֶׁלֹּא טָבְלוּ - מְעַכְּבִין אוֹתוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּפֶּסַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, בְּפֶסַח מִצְרַיִם הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

ח. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁשָּׁוֶה בָּהֶן פֶּסַח מִצְרַיִם לְפֶסַח דּוֹרוֹת: פֶּסַח מִצְרַיִם בְּשֶׁלֹּשׁ כִּתּוֹת וּפֶסַח דּוֹרוֹת כַּיּוֹצֵא בּוֹ. פֶּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן שָׁנָה", פֶּסַח דּוֹרוֹת כַּיּוֹצֵא בּוֹ. פֶּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בּוֹ (שָׁם יב, י): "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר", פֶּסַח דּוֹרוֹת כַּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁלֹּא נֶאֱסַר חָמֵץ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא יוֹם אֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, ג): "לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ", וְנֶאֱמַר "הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים". פֶּסַח מִצְרַיִם טָעוּן שִׁיר, וּפֶסַח דּוֹרוֹת טָעוּן שִׁיר.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. פֶּסַח שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין - יַקְרִיב חֻלִּין לְשֵׁם פֶּסַח, וַהֲרֵי הֵן כִּשְׁנֵי זְבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ. שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן - זֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד וְזֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד, זֶה מִמְּנָה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְזֶה מִמְּנָה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק, זֶה בָּא אֵצֶל זֶה וְזֶה בָּא אֵצֶל זֶה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: 'אִם שֶׁלִּי הוּא הַפֶּסַח - יָדֶיךָ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלְּךָ וְנִמְנֵיתָ עַל שֶׁלִּי, וְאִם שֶׁלְּךָ הוּא הַפֶּסַח - יָדַי מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלִּי וְנִמְנֵיתָ עַל שֶׁלְּךָ':

ב. שְׁנַיִם שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, שְׁלֹשָׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל שִׁשָּׁה שִׁשָּׁה, שִׁשָּׁה שֶׁל

תּוֹסֶפְתָּא

שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שִׁבְעָה שֶׁל שִׁמּוֹנָה שִׁמּוֹנָה, שִׁמּוֹנָה שֶׁל תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה, תִּשְׁעָה שֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה - מְמַנִּין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה, וּמֵחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה שְׁנַיִם מַפְרִישִׁין פֶּסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִין: ״כָּל שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ פֶּסַח זֶה - יְדֵינוּ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שֶׁלּוֹ״. נִמְצָא שִׁלְשָׁה שֶׁל שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אַרְבָּעָה שֶׁל שְׁלוֹשָׁה שְׁלשָׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, שִׁשָּׁה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה שֶׁל שִׁשָּׁה שִׁשָּׁה, שְׁמוֹנָה שֶׁל שִׁבְעָה שִׁבְעָה, תִּשְׁעָה שֶׁל שְׁמוֹנָה שְׁמוֹנָה, עֲשָׂרָה שֶׁל תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה, נִמְשָׁכִין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה, וּמַפְרִישִׁין פֶּסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִים: ״כָּל מִי שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ פֶּסַח זֶה - יְדֵינוּ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שֶׁלּוֹ״, נִמְצְאוּ אוֹחֲזִין אֶת הַטְּפֵלָה וּמַנִּיחִין אֶת הָעִקָּר. אָמַר לָהֶם וְאָמְרוּ לוֹ - אוֹכֵל שָׁם הָרִאשׁוֹן, לֹא אָמַר לָהֶם וְלֹא אָמְרוּ לוֹ - אֵינָן אַחְרָאִין זֶה לָזֶה. מִכָּאן אָמְרוּ: יָפֶה שְׁתִיקָה לַחֲכָמִים, קַל וָחֹמֶר לַטִּפְּשִׁים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יז, כח): ״גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב״, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר חָכָם מַחֲרִישׁ. ״וְאוֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן״:

ג. נִתְעָרֵב בְּעוֹלָה - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרֵב עוֹלָתוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. נִתְעָרְבוּ בְּתוֹדָה - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. קָרְבָה פִּסְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח אַחֵר. קָרְבָה תּוֹדָתוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו תּוֹדָה אַחֶרֶת. נִתְעָרְבוּ בְּחַטָּאת - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּמֵבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יָבִיא בְּדָמֶיהָ חַטָּאת אַחֶרֶת, נִתְעָרֵב בְּאָשָׁם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן פִּסְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח אַחֵר, קָרֵב אֲשָׁמוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו אָשָׁם אַחֵר. נִתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים -

הַשָּׁלֵם

שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן פֶּסַח, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. קָרֵב פִּסְחוֹ - יָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח אַחֵר. קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח - הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה. נִתְעָרְבוּ בַּבְּכוֹר - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כִּבְכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כְּפֶסַח וְכִמְנוּיָיו שֶׁל פֶּסַח. נִתְעָרֵב בְּמַעֲשֵׂר - שְׁתֵּיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כְּפֶסַח וְכִמְנוּיָיו שֶׁל פֶּסַח. בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְכוּ'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם יִשָּׁחֲטוּ בַּצָּפוֹן, זֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְיֹאכְלוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁמַּתַּן דָּמִים שָׁוֶה. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּאָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בִּשְׁלָמִים: - שְׁנֵיהֶם יִשָּׁחֲטוּ בַּצָּפוֹן וְיֹאכְלוּ כֶּחָמוּר שֶׁבָּהֶן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּים אֲבָל נִתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - יֹאכְלוּ כֶּחָמוּר שֶׁבָּהֶן. נִתְעָרְבוּ בִּפְסוּלֵי מֻקְדָּשִׁין אוֹ בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה - תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

ד. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרִאשׁוֹן, וַהֲרֵי הֵן שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין - יָבִיא אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, כְּדִבְרֵי חֲכָמִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִצְוָה לְהָבִיא מִן הָרִאשׁוֹן, וְאִם הָיָה הַשֵּׁנִי מִן הַמֻּבְחָר - יְבִיאֶנּוּ, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים

תּוֹסֶפְתָּא

לְשִׁשָּׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ מְעוֹת לְפִסְחוֹ וְאָבְדוּ וְהִפְרִישׁ מְעוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח בָּהֶן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנִים - יָבִיא מֵאֵלּוּ וּמֵאֵלּוּ פֶּסַח, וַיַּקְרִיב, וְהַשְּׁאָר - יָבִיא בָּהּ שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ מְעוֹת לְפִסְחוֹ, וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ פֶּסַח תַּחְתֵּיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנִים, הַמָּעוֹת - יָבִיא בָּהֶן פֶּסַח וַיַּקְרִיב, וְהַפֶּסַח יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתָּיו, וְלֹא הִסְפִּיק לִקַּח בָּהֶן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצָא פֶּסַח - פֶּסַח יִקְרַב, וְהַמָּעוֹת - יָבִיא בָּהֶם שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר:

ה. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו וְלֹא הִקְרִיבוּ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא הָרִאשׁוֹן, הוּא עַצְמוֹ יִקְרַב שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר: הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ וְאָבַד, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת אֲחֵרוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְלָקַח בָּהֶן פֶּסַח אַחֵר וְהִקְרִיבוּ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - יָבִיא בָּהֶן שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר:

ו. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר - יִקְרַב שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: קֹדֶם חֲצוֹת - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים. לְאַחַר חֲצוֹת - הוּא עַצְמוֹ יִקְרַב שְׁלָמִים. הַפֶּסַח שֶׁלֹּא קָרַב בָּרִאשׁוֹן - יִקְרַב בַּשֵּׁנִי. לֹא קָרַב בַּשֵּׁנִי - יִקְרַב בַּשְּׁלִישִׁי. מָעוֹת שֶׁלֹּא קָרְבוּ בָּרִאשׁוֹן - יִקְרְבוּ בַּשֵּׁנִי, לֹא קָרְבוּ בַּשֵּׁנִי - יִקְרְבוּ בַּשְּׁלִישִׁי. חֲגִיגָה שֶׁלֹּא קָרְבָה בָּרִאשׁוֹן - תִּקְרַב בַּשֵּׁנִי. לֹא קָרְבָה בַּשֵּׁנִי - תִּקְרַב בַּשְּׁלִישִׁי:

ז. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְפִסְחוֹ וָמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ מְמֻנֶּה - יְבִיאֵם אֲחֵרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. וְאִם לֹא - יְבִיאֵם שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר. הַמַּפְרִישׁ אֶת פִּסְחוֹ וָמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ מְמֻנֶּה עִמּוֹ - יְבִיאֵנוּ אֲחֵרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. אֵין בְּנוֹ מְמֻנֶּה אַחֲרָיו - יְבִיאֵנוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים לְשִׁשָּׁה עָשָׂר:

הַשָּׁלֵם

ח. תְּמוּרַת פֶּסַח, וְלַד תְּמוּרַת פֶּסַח, וְלָדָן, וְלַד וַלְדֵי וְלָדָן, עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלָדוֹת עַצְמָן יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים, תְּמוּרַת שְׁלָמִים, וְלַד תְּמוּרַת שְׁלָמִים, וְלָדָן, וְלַד וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵיהֶן שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וְלָדוֹת עַצְמָן יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים. הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָתוֹ, וּלְפִסְחוֹ, וְלַאֲשָׁמוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָתוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, לְפִסְחוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אֶלָּא הָרוֹעֶה לְהִסְתָּאֵב. אָמַר רַבִּי: אֵין אֲנִי רוֹאֶה דְּבָרָיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּפֶּסַח, הוֹאִיל וּמוֹתַר הַפֶּסַח קָרֵב שְׁלָמִים:

ט. הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְפִסְחוֹ - תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִמָּכֵר וְיָבִיא בִּדְמֶיהָ פֶּסַח. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תִּמָּכֵר שֶׁלֹּא בְּמוּם, יָלְדָה זָכָר - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר, וְיָבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח. נִשְׁתַּיְּרָה אַחַר הַפֶּסַח - יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ שְׁלָמִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הוּא עַצְמוֹ יִקְרַב פֶּסַח.

מַסֶּכֶת פְּסָחִים פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. עַרְבֵי פְסָחִים סָמוּךְ לַמִּנְחָה לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, אֲפִילּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל - לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיָּסֵב, וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, אֶחָד חַי וְאֶחָד מָזוּג, אֶחָד חָדָשׁ וְאֶחָד יָשָׁן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בּוֹ טַעַם וּמַרְאֵה יַיִן.

ב. מָזְגוּ לוֹ כּוֹס רִאשׁוֹן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, מִפְּנֵי שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם לַיַּיִן שֶׁיָּבוֹא, וּכְבָר קִדֵּשׁ הַיּוֹם וַעֲדַיִן הַיַּיִן לֹא בָא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן גּוֹרֵם לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם שֶׁתַּאֲמֵר. דָּבָר אַחֵר: בִּרְכַּת הַיַּיִן תְּדִירָה, בִּרְכַּת הַיּוֹם אֵינָהּ תְּדִירָה, וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. מְצָוָה עַל הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ בָּרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ״ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְגוֹ׳[2]. בַּמֶּה מְשַׂמְּחָן? בַּיַּיִן! כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים קד, טו): ״וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ״ וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲנָשִׁים בָּרְאוּי לָהֶם, וְנָשִׁים וּקְטַנִּים בָּרְאוּי לָהֶם.

ד. הַשַּׁמָּשׁ מַטְבִּיל בְּנֵי מַעַיִם וְנוֹתֵן לִפְנֵי הָאוֹרְחִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר - זֵכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ד, ג): ״נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים״; הַמַּקְרֵא אֶת הַהַלֵּל - הֵם הוֹלְכִין אֶצְלוֹ וְקוֹרְאִין, וְהוּא אֵין הוֹלֵךְ אֶצְלָם. הַמַּקְרֵא אֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו קְטַנִּים - צָרִיךְ לְהָיוֹת עוֹנֶה עִמָּהֶן בְּמָקוֹם שֶׁעוֹנִים. בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא עוֹנֶה? הִגִּיעַ לְ׳בָרוּךְ הַבָּא׳ וְעוֹנֶה עִמָּהֶן ׳בְּשֵׁם ה״׳, הִגִּיעַ לְ׳בֵּרַכְנוּכֶם׳ וְעוֹנֶה עִמָּהֶן מִ׳בֵּית ה״׳.

ה. בְּנֵי הָעִיר שֶׁאֵין לָהֶם מִי שֶׁיִּקְרָא אֶת הַהַלֵּל - הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרְאִין פָּרָק רִאשׁוֹן, וּבָאִין, וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, וְחוֹזְרִין, וְגוֹמְרִין אֶת כֻּלּוֹ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם כֵּן - גּוֹמְרִין אֶת כָּל הַהַלֵּל. אֵין פּוֹחֲתִין מִמֶּנּוּ וְאֵין מוֹסִיפִין עָלָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן פַּרְטָא מוֹסִיף בָּהּ דְּבָרִים. רַבִּי הָיָה כּוֹפֵל בָּהּ דְּבָרִים.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוֹטְפִין מַצָּה לַתִּינוֹקוֹת בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא יִישָׁנוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: אֲפִלּוּ לֹא אָכַל אֶלָּא פַּרְפֶּרֶת אַחַת, אֲפִילּוּ לֹא טִבֵּל אֶלָּא חֲזֶרֶת אַחַת - חוֹטְפִין מַצָּה לַתִּינוֹקוֹת בְּשַׁבִּיל שֶׁלֹּא יִישָׁנוּ. עַד הֵיכָן הוּא אוֹמֵר? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עַד ״אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה״. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: עַד ״חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם״. וְחוֹתֵם בְּגַאֲלָה. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: הֲלֹא כְּבָר יָצְאוּ שֶׁיִּזְכִּירוּ יְצִיאַת מִצְרַיִם?! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: אֲפִלּוּ הוּא מַמְתִּין עַד קְרִיַּת הַגָּבֶר - הַרֵי אֵלּוּ לֹא יֵצְאוּ עַד שֶׁשָּׁעוֹת בַּיּוֹם, הֵיאַךְ אוֹמֵר אֶת הַגְּאוּלָה, וְעַדַיִן לֹא נִגְאֲלוּ?

הַשָּׁלֵם

ז. הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וְחֲזֶרֶת וַחֲרֹסֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲרֹסֶת מִצְוָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מִצְוָה. בַּמִּקְדָּשׁ מְבִיאִין לְפָנָיו גּוּפוֹ שֶׁל פֶּסַח. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק: הָיוּ אוֹמְרִים תַּגְרֵי חָרָךְ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם - ׳בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם תַּבְלִין לְמִצְוָה׳.

ח אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן, כְּגוֹן אֲגוֹזִים תְּמָרִים קְלִיּוֹת וֶאֱגוֹזִים. חַיָּב אָדָם לִסְפֹּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל הַלַּיְלָה, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין בְּנוֹ, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵין תַּלְמִידוֹ. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים, שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְיִת בַּיְתוֹס בֶּן זוֹנִין בְּלוּד, וְהָיוּ מְסַפְּרִין בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל הַלַּיְלָה עַד קְרוֹת הַגָּבֶר. כַּיָּוֹן שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, הִגְבִּיהוּ מִלְּפָנֵיהֶם, וְנוֹעֲדוּ וְהָלְכוּ לָהֶן לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אֵיזוֹ הִיא בִּרְכַּת הַפֶּסַח? ״בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֶאֱכוֹל אֶת הַפֶּסַח״, אֵיזוֹ בִּרְכַּת הַזֶּבַח? ״בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֶאֱכוֹל אֶת הַזֶּבַח״.

---

[2] בְּהַגָּהוֹת הַגְּרָ״א אִיתָא: אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ. וּבְפָנִים הִשְׁאַרְנוּ כְּמוֹ בַּפְּסוּק.

יחזקאל פרק יב

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם בְּתוֹךְ
בֵּית־הַמֶּרִי אַתָּה יֹשֵׁב אֲשֶׁר עֵינַיִם לָהֶם לִרְאוֹת
וְלֹא רָאוּ אָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמֹעַ וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי בֵּית
מְרִי הֵם: **ג** וְאַתָּה בֶן־אָדָם עֲשֵׂה לְךָ כְּלֵי גוֹלָה
וּגְלֵה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וְגָלִיתָ מִמְּקוֹמְךָ אֶל־מָקוֹם
אַחֵר לְעֵינֵיהֶם אוּלַי יִרְאוּ כִּי בֵּית מְרִי
הֵמָּה: **ד** וְהוֹצֵאתָ כֵלֶיךָ כִּכְלֵי גוֹלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם
וְאַתָּה תֵּצֵא בָּעֶרֶב לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצָאֵי
גוֹלָה: **ה** לְעֵינֵיהֶם חֲתָר־לְךָ בַּקִּיר וְהוֹצֵאתָ
בּוֹ: **ו** לְעֵינֵיהֶם עַל־כָּתֵף תִּשָּׂא בָּעֲלָטָה תּוֹצִיא
פָּנֶיךָ תְכַסֶּה וְלֹא תִרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ כִּי־מוֹפֵת
נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל: **ז** וָאֶעֱשֶׂ כֵּן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי
כֵּלַי הוֹצֵאתִי כִּכְלֵי גוֹלָה יוֹמָם וּבָעֶרֶב חָתַרְתִּי־לִי
בַּקִּיר בְּיָד בָּעֲלָטָה הוֹצֵאתִי עַל־כָּתֵף נָשָׂאתִי
לְעֵינֵיהֶם: {פ}
ח וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּבֹּקֶר לֵאמֹר: **ט** בֶּן־אָדָם
הֲלֹא אָמְרוּ אֵלֶיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית הַמֶּרִי מָה
אַתָּה עֹשֶׂה: **י** אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הַנָּשִׂיא הַמַּשָּׂא הַזֶּה בִּירוּשָׁלַם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־הֵמָּה בְתוֹכָם: **יא** אֱמֹר אֲנִי מוֹפֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
עָשִׂיתִי כֵּן יֵעָשֶׂה לָהֶם בַּגּוֹלָה בַּשִּׁבְיָ
יֵלֵכוּ: **יב** וְהַנָּשִׂיא אֲשֶׁר־בְּתוֹכָם אֶל־כָּתֵף יִשָּׂא
בָּעֲלָטָה וְיֵצֵא בַּקִּיר יַחְתְּרוּ לְהוֹצִיא בּוֹ פָּנָיו יְכַסֶּה
יַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִרְאֶה לָעַיִן הוּא אֶת־
הָאָרֶץ: **יג** וּפָרַשְׂתִּי אֶת־רִשְׁתִּי עָלָיו וְנִתְפַּשׂ
בְּמִצוּדָתִי וְהֵבֵאתִי אֹתוֹ בָּבֶלָה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים
וְאוֹתָהּ לֹא־יִרְאֶה וְשָׁם יָמוּת: **יד** וְכָל־ אֲשֶׁר
סְבִיבֹתָיו עֶזְרָה וְכָל־אֲגַפָּיו אֲזָרֶה לְכָל־רוּחַ וְחֶרֶב
אָרִיק אַחֲרֵיהֶם: **טו** וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲפִיצִי
אוֹתָם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִי אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת: **טז** וְהוֹתַרְתִּי
מֵהֶם אַנְשֵׁי מִסְפָּר מֵחֶרֶב מֵרָעָב וּמִדֶּבֶר לְמַעַן
יְסַפְּרוּ אֶת־כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}
יז וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **יח** בֶּן־אָדָם לַחְמְךָ
בְּרַעַשׁ תֹּאכֵל וּמֵימֶיךָ בְּרִגְזָה וּבְדָאגָה
תִּשְׁתֶּה: **יט** וְאָמַרְתָּ אֶל־עַם הָאָרֶץ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לַחְמָם
בְּדָאגָה יֹאכֵלוּ וּמֵימֵיהֶם בְּשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ לְמַעַן
תֵּשַׁם אַרְצָהּ מִמְּלֹאָהּ מֵחֲמַס כָּל־הַיֹּשְׁבִים
בָּהּ: **כ** וְהֶעָרִים הַנּוֹשָׁבוֹת תֵּחָרַבְנָה וְהָאָרֶץ
שְׁמָמָה תִּהְיֶה וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}
כא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **כב** בֶּן־אָדָם מָה־
הַמָּשָׁל הַזֶּה לָכֶם עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַאֲרְכוּ
הַיָּמִים וְאָבַד כָּל־חָזוֹן: **כג** לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה־
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִשְׁבַּתִּי אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה וְלֹא־
יִמְשְׁלוּ אֹתוֹ עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם־דַּבֵּר אֲלֵיהֶם
קָרְבוּ הַיָּמִים וּדְבַר כָּל־חָזוֹן: **כד** כִּי לֹא יִהְיֶה עוֹד
כָּל־חֲזוֹן שָׁוְא וּמְקֹסָם חָלָק בְּתוֹךְ בֵּית
יִשְׂרָאֵל: **כה** כִּי | אֲנִי יְהוָה אֲדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר
דָּבָר וְיֵעָשֶׂה לֹא תִמָּשֵׁךְ עוֹד כִּי בְיֹמֵיכֶם בֵּית הַמֶּרִי
אֲדַבֵּר דָּבָר וַעֲשִׂיתִיו נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
כו וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **כז** בֶּן־אָדָם הִנֵּה
בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים הֶחָזוֹן אֲשֶׁר־הוּא חֹזֶה לְיָמִים
רַבִּים וּלְעִתִּים רְחוֹקוֹת הוּא נִבָּא: **כח** לָכֵן אֱמֹר
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא־תִמָּשֵׁךְ עוֹד כָּל־
דְּבָרַי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דָּבָר וְיֵעָשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
{פ}

יחזקאל פרק יג

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא
אֶל־נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבָּאִים וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם
שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה: **ג** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי עַל־

הַנִּבְיאִים הַנִּבָּלִים אֲשֶׁר הֹלְכִים אַחַר רוּחָם
וּלְבִלְתִּי רָאוּ: **ד** כְּשֻׁעָלִים בֶּחָרְבוֹת נְבִיאֶיךָ
יִשְׂרָאֵל הָיוּ: **ה** לֹא עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר
עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם
יְהוָה: **ו** חָזוּ שָׁוְא וְקֶסֶם כָּזָב הָאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה
וַיהוָה לֹא שְׁלָחָם וַיְחַלּוּ לְקַיֵּם דָּבָר: **ז** הֲלוֹא
מַחֲזֵה־שָׁוְא חֲזִיתֶם וּמְקֶסֶם כָּזָב אֲמַרְתֶּם וְאֹמְרִים
נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי: {ס} **ח** לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן דַּבֶּרְכֶם שָׁוְא וַחֲזִיתֶם כָּזָב לָכֵן הִנְנִי
אֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **ט** וְהָיְתָה יָדִי אֶל־
הַנְּבִיאִים הַחֹזִים שָׁוְא וְהַקֹּסְמִים כָּזָב בְּסוֹד עַמִּי
לֹא־יִהְיוּ וּבִכְתָב בֵּית־יִשְׂרָאֵל לֹא יִכָּתֵבוּ וְאֶל־
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי
יְהוִה: **י** יַעַן וּבְיַעַן הִטְעוּ אֶת־עַמִּי לֵאמֹר שָׁלוֹם
וְאֵין שָׁלוֹם וְהוּא בָּנָה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ
תָּפֵל: **יא** אֱמֹר אֶל־טָחֵי תָפֵל וְיִפֹּל הָיָה | גֶּשֶׁם
שׁוֹטֵף וְאַתֶּנָה אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ תִּפֹּלְנָה וְרוּחַ סְעָרוֹת
תְּבַקָּעַ: **יב** וְהִנֵּה נָפַל הַקִּיר הֲלוֹא יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם
אַיֵּה הַטִּיחַ אֲשֶׁר טַחְתֶּם: {ס} **יג** לָכֵן כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה וּבקַעְתִּי רוּחַ־סְעָרוֹת בַּחֲמָתִי וְגֶשֶׁם
שׁוֹטֵף בְּאַפִּי יִהְיֶה וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ בְּחֵמָה
לְכָלָה: **יד** וְהָרַסְתִּי אֶת־הַקִּיר אֲשֶׁר־טַחְתֶּם תָּפֵל
וְהִגַּעְתִּיהוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִגְלָה יְסֹדוֹ וְנָפָלָה וּכְלִיתֶם
בְּתוֹכָהּ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: **טו** וְכִלֵּיתִי אֶת־
חֲמָתִי בַּקִּיר וּבַטָּחִים אֹתוֹ תָּפֵל וְאֹמַר לָכֶם אֵין
הַקִּיר וְאֵין הַטָּחִים אֹתוֹ: **טז** נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל
הַנִּבְּאִים אֶל־יְרוּשָׁלַם וְהַחֹזִים לָהּ חֲזוֹן שָׁלֹם וְאֵין
שָׁלוֹם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
יז וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־בְּנוֹת עַמְּךָ
הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלִּבֶּהָן וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶן: **יח** וְאָמַרְתָּ
כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי לְמִתְפְּרוֹת כְּסָתוֹת עַל |
כָּל־אַצִּילֵי יָדָי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־רֹאשׁ כָּל־
קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת תְּצוֹדֵדְנָה לְעַמִּי
וּנְפָשׁוֹת לָכֶנָּה תְּחַיֶּינָה: **יט** וַתְּחַלְּלֻנָה אֹתִי אֶל־
עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׂעֹרִים וּבְפִתֻּתֵי לֶחֶם לְהָמֵית
נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא־תְמוּתֶנָה וּלְחַיּוֹת נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר
לֹא־תְחַיֶּינָה בְּכַזַּבְכֶם לְעַמִּי שֹׁמְעֵי כָזָב: {ס} **כ** לָכֵן
כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־כִּסְּתוֹתֵיכֶנָה אֲשֶׁר
אַתֶּנָה מְצֹדְדוֹת שָׁם אֶת־הַנְּפָשׁוֹת לְפָרְחוֹת
וְקָרַעְתִּי אֹתָם מֵעַל זְרוֹעֹתֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי אֶת־
הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר אַתֶּם מְצֹדְדוֹת אֶת־נְפָשִׁים
לְפָרְחוֹת: **כא** וְקָרַעְתִּי אֶת־מִסְפְּחֹתֵיכֶם וְהִצַּלְתִּי
אֶת־עַמִּי מִיֶּדְכֶן וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בְּיֶדְכֶן לְמִצוֹדָה
וְיָדַעְתֶּן כִּי־אֲנִי יְהוָה: **כב** יַעַן הַכְאוֹת לֵב־צַדִּיק
שֶׁקֶר וַאֲנִי לֹא הִכְאַבְתִּיו וּלְחַזֵּק יְדֵי רָשָׁע לְבִלְתִּי־
שׁוּב מִדַּרְכּוֹ הָרָע לְהַחֲיֹתוֹ: **כג** לָכֵן שָׁוְא לֹא
תֶחֱזֶינָה וְקֶסֶם לֹא־תִקְסֳמְנָה עוֹד וְהִצַּלְתִּי אֶת־
עַמִּי מִיֶּדְכֶן וִידַעְתֶּן כִּי־אֲנִי יְהוָה:

יחזקאל פרק יד

א וַיָּבֹא אֵלַי אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ לְפָנָי:
{פ}
ב וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ג** בֶּן־אָדָם הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל־לִבָּם וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנָם
נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם הַאִדָּרֵשׁ אִדָּרֵשׁ לָהֶם: {ס} **ד** לָכֵן
דַּבֵּר־אֲלֵהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה
אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֶת־גִּלּוּלָיו
אֶל־לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֹכַח פָּנָיו וּבָא אֶל־
הַנָּבִיא אֲנִי יְהוָה נַעֲנֵיתִי לוֹ בה בָּא בְּרֹב
גִּלּוּלָיו: **ה** לְמַעַן תְּפֹשׂ אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּם
אֲשֶׁר נָזְרוּ מֵעָלַי בְּגִלּוּלֵיהֶם כֻּלָּם: {ס} **ו** לָכֵן
אֱמֹר | אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ
וְהָשִׁיבוּ מֵעַל גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל־תּוֹעֲבֹתֵיכֶם
הָשִׁיבוּ פְּנֵיכֶם: **ז** כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל

וּמֵהַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר בְּיִשְׂרָאֵל וְיִנָּזֵר מֵאַחֲרַי וְיַעַל גִּלּוּלָיו אֶל־לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֹכַח פָּנָיו וּבָא אֶל־הַנָּבִיא לִדְרָשׁ־לוֹ בִּי אֲנִי יְהוָה נֶעֱנֶה־לּוֹ בִּי׃ **ח** וְנָתַתִּי פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וַהֲשִׁמֹתִיהוּ לְאוֹת וְלִמְשָׁלִים וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ {ס} **ט** וְהַנָּבִיא כִּי־יִפָּתֶה וְדִבֶּר דָּבָר אֲנִי יְהוָה פִּתֵּיתִי אֶת הַנָּבִיא הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלָיו וְהִשְׁמַדְתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ **י** וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם כַּעֲוֹן הַדֹּרֵשׁ כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה׃ **יא** לְמַעַן לְא־יִתְעֶה עוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי וְלֹא־יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּכָל־פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ {פ}

יב וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **יג** בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי לִמְעָל־מַעַל וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לֶחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי־בָהּ רָעָב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ **יד** וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דנאל דָּנִיֵּאל וְאִיּוֹב הֵמָּה בְּצִדְקָתָם יַנְצִלוּ נַפְשָׁם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ **טו** לוּ־חַיָּה רָעָה אַעֲבִיר בָּאָרֶץ וְשִׁכְּלָתָּה וְהָיְתָה שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה׃ **טז** שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בָּנִים וְאִם־בָּנוֹת יַצִּילוּ הֵמָּה לְבַדָּם יִנָּצֵלוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃ **יז** אוֹ חֶרֶב אָבִיא עַל־הָאָרֶץ הַהִיא וְאָמַרְתִּי חֶרֶב תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ **יח** וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה לֹא יַצִּילוּ בָנִים וּבָנוֹת כִּי הֵם לְבַדָּם יִנָּצֵלוּ׃ **יט** אוֹ דֶּבֶר אֲשַׁלַּח אֶל־הָאָרֶץ הַהִיא וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עָלֶיהָ בְּדָם לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ **כ** וְנֹחַ דנאל דָּנִיֵּאל וְאִיּוֹב בְּתוֹכָהּ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בֵּן אִם־בַּת יַצִּילוּ הֵמָּה בְּצִדְקָתָם יַצִּילוּ נַפְשָׁם׃ {פ}

כא כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַף כִּי־אַרְבַּעַת שְׁפָטַי | הָרָעִים חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה וָדֶבֶר שִׁלַּחְתִּי אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ **כב** וְהִנֵּה נוֹתְרָה־בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוֹצָאִים בָּנִים וּבָנוֹת הִנָּם יוֹצְאִים אֲלֵיכֶם וּרְאִיתֶם אֶת־דַּרְכָּם וְאֶת־עֲלִילוֹתָם וְנֶחַמְתֶּם עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ׃ **כג** וְנֶחָמוּ אֶתְכֶם כִּי־תִרְאוּ אֶת־דַּרְכָּם וְאֶת־עֲלִילוֹתָם וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם עָשִׂיתִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בָּהּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ {פ}

יחזקאל פרק טו

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **ב** בֶּן־אָדָם מַה־יֶּהְיֶה עֵץ־הַגֶּפֶן מִכָּל־עֵץ הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃ **ג** הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לְמְלָאכָה אִם־יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד לְתְלוֹת עָלָיו כָּל־כֶּלִי׃ **ד** הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֶת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אֻכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לְמְלָאכָה׃ **ה** הִנֵּה בִּהְיוֹתוֹ תָמִים לֹא יֵעָשֶׂה לְמְלָאכָה אַף כִּי־אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ וְנֶחָר וְנֶעְשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃ {ס} **ו** לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כָּאֲשֶׁר עֵץ־הַגֶּפֶן בְּעֵץ הַיַּעַר אֲשֶׁר־נָתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה כֵּן נָתַתִּי אֶת־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ **ז** וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּשׂוּמִי אֶת־פָּנַי בָּהֶם׃ **ח** וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ מַעַל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ {פ}

יחזקאל פרק טז

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **ב** בֶּן־אָדָם הוֹדַע אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶת־תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃ **ג** וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלַ͏ִם מְכֹרֹתַיִךְ וּמֹלְדֹתַיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית׃ **ד** וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הִוָּלֶדֶת אוֹתָךְ לֹא־כָרַת שָׁרֵךְ וּבַמַּיִם לֹא־רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחְתְּ וְהָחְתֵּל לֹא

חֻקָּתִֽךְ׃ **ה** לֹא־חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ אַחַת
מֵאֵלֶּה לְחֶמְלָה עָלָיִךְ וַתֶּשְׁלְכִי אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּגֹעַל נַפְשֵׁךְ בְּיוֹם הֻלֶּדֶת אֹתָךְ׃ **ו** וָאֶעֱבָר עָלַיִךְ
וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֶיךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי
וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי׃ **ז** רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה
נְתַתִּיךְ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבְאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים שָׂדַיִם
נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמַּח וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה׃ **ח** וָאֶעֱבָר
עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי
עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ וָאֶשָּׁבַע לָךְ וָאָבוֹא בִבְרִית
אֹתָךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וַתִּהְיִי־לִי׃ **ט** וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם
וָאֶשְׁטֹף דָּמַיִךְ מֵעָלָיִךְ וָאֲסֻכֵּךְ בַּשָּׁמֶן׃ **י** וָאַלְבִּישֵׁךְ
רִקְמָה וָאֶנְעֲלֵךְ תָּחַשׁ וָאֶחְבְּשֵׁךְ בַּשֵּׁשׁ וָאַכַסֵּךְ
מֶשִׁי׃ **יא** וָאֶעְדֵּךְ עֶדִי וָאֶתְּנָה צְמִידִים עַל־יָדָיִךְ
וְרָבִיד עַל־גְּרוֹנֵךְ׃ **יב** וָאֶתֵּן נֶזֶם עַל־אַפֵּךְ וַעֲגִילִים
עַל־אָזְנָיִךְ וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ׃ **יג** וַתַּעְדִּי
זָהָב וָכֶסֶף וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשׁ וָמֶשִׁי וְרִקְמָה סֹלֶת
וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אכלתי אָכָלְתְּ וַתִּיפִי בִּמְאֹד מְאֹד
וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה׃ **יד** וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ
כִּי | כָלִיל הוּא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃ **טו** וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ וַתִּזְנִי עַל־שְׁמֵךְ
וַתִּשְׁפְּכִי אֶת־תַּזְנוּתַיִךְ עַל־כָּל־עוֹבֵר לוֹ־
יֶהִי׃ **טז** וַתִּקְחִי מִבִּגְדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת טְלֵאוֹת
וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה׃ **יז** וַתִּקְחִי כְּלֵי
תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי וּמִכַּסְפִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וַתַּעֲשִׂי־
לָךְ צַלְמֵי זָכָר וַתִּזְנִי־בָם׃ **יח** וַתִּקְחִי אֶת־בִּגְדֵי
רִקְמָתֵךְ וַתְּכַסִּים וְשַׁמְנִי וּקְטָרְתִּי
נתתי נָתַתְּ לִפְנֵיהֶם׃ **יט** וְלַחְמִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָךְ
סֹלֶת וָשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הֶאֱכַלְתִּיךְ וּנְתַתֶּיהוּ לִפְנֵיהֶם
לְרֵיחַ נִיחֹחַ וַיְהִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ **כ** וַתִּקְחִי אֶת־
בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי וַתִּזְבְּחִים לָהֶם
לֶאֱכֹל הַמְעַט מִתַּזְנוּתָיִךְ׃ **כא** וַתִּשְׁחֲטִי
אֶת־בָּנָי וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם׃ **כב** וְאֵת
כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנוּתַיִךְ לֹא זכרתי זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי
נְעוּרָיִךְ בִּהְיוֹתֵךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֵךְ
הָיֵית׃ **כג** וַיְהִי אַחֲרֵי כָּל־רָעָתֵךְ אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃ **כד** וַתִּבְנִי־לָךְ גֵּב וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה
בְּכָל־רְחוֹב׃ **כה** אֶל־כָּל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית רָמָתֵךְ
וַתְּתַעֲבִי אֶת־יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׁקִי אֶת־רַגְלַיִךְ לְכָל־עוֹבֵר
וַתַּרְבִּי אֶת־תזנותך תַּזְנוּתָיִךְ׃ **כו** וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי־
מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גְּדֹלֵי בָשָׂר וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנֻתַיִךְ
לְהַכְעִיסֵנִי׃ **כז** וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע חֻקֵּךְ
וָאֶתְּנֵךְ בְּנֶפֶשׁ שֹׂנְאוֹתַיִךְ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת
מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה׃ **כח** וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי
שָׂבְעְתֵּךְ וַתִּזְנִים וְגַם לֹא שָׂבָעַתְּ׃ **כט** וַתַּרְבִּי אֶת־
תַּזְנוּתֵךְ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה וְגַם־בְּזֹאת לֹא
שָׂבָעַתְּ׃ **ל** מָה אֲמֻלָּה לִבָּתֵךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
בַּעֲשׂוֹתֵךְ אֶת־כָּל־אֵלֶּה מַעֲשֵׂה אִשָּׁה־זוֹנָה
שַׁלֶּטֶת׃ **לא** בִּבְנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ בְּרֹאשׁ כָּל־דֶּרֶךְ וְרָמָתֵךְ
עשיתי עָשִׂית בְּכָל־רְחוֹב וְלֹא־הייתי הָיִית כַּזּוֹנָה
לְקַלֵּס אֶתְנָן׃ **לב** הָאִשָּׁה הַמְנָאָפֶת תַּחַת אִישָׁהּ
תִּקַּח אֶת־זָרִים׃ **לג** לְכָל־זֹנוֹת יִתְּנוּ־נֶדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ
אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ וַתְּשֹׁחֲדִי אוֹתָם לָבוֹא
אֵלַיִךְ מִסָּבִיב בְּתַזְנוּתָיִךְ׃ **לד** וַיְהִי־בָךְ הֶפֶךְ מִן־
הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוֹנָה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן
וְאֶתְנָן לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ׃ **לה** לָכֵן זוֹנָה
שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָה׃ {פ}
לו כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ וַתִּגָּלֶה
עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל־מְאַהֲבָיִךְ וְעַל כָּל־גִּלּוּלֵי
תוֹעֲבוֹתַיִךְ וְכִדְמֵי בָנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ לָהֶם׃ **לז** לָכֵן
הִנְנִי מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר שָׂנֵאת וְקִבַּצְתִּי
אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ אֲלֵהֶם וְרָאוּ
אֶת־כָּל־עֶרְוָתֵךְ׃ **לח** וּשְׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת
וְשֹׁפְכֹת דָּם וּנְתַתִּיךְ דַּם חֵמָה וְקִנְאָה׃ **לט** וְנָתַתִּי

אֹתָךְ בְּיָדָם וְהֵרְסוּ גַּבֵּךְ וְנִתְצוּ רֻמֹּתַיִךְ וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה: **מ** וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ אוֹתָךְ בָּאֶבֶן וּבְתָקוּךְ בְּחַרְבוֹתָם: **מא** וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה וְגַם־אֶתְנַן לֹא תִתְּנִי־עוֹד: **מב** וַהֲנָחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד: **מג** יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זכרתי זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי־לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם־אֲנִי הֵא דַרְכֵּךְ | בְּרֹאשׁ נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְלֹא עשיתי עָשִׂית אֶת־הַזִּמָּה עַל כָּל־ תּוֹעֵבֹתָיִךְ: **מד** הִנֵּה כָּל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִתָּהּ: **מה** בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אַנְשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן חִתִּית וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי: **מו** וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־ שְׂמֹאוֹלֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ: **מז** וְלֹא בְדַרְכֵיהֶן הָלַכְתְּ וּכְתוֹעֲבֹתֵיהֶן עשית עָשִׂית כִּמְעַט קָט וַתַּשְׁחֵתִי מֵהֶן בְּכָל־דְּרָכָיִךְ: **מח** חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־עָשְׂתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ: **מט** הִנֵּה־זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גְּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה: **נ** וַתִּגְבְּהֶינָה וַתַּעֲשֶׂינָה תּוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִיר אֶתְהֶן כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי: {ס} **נא** וְשֹׁמְרוֹן כַּחֲצִי חַטֹּאתַיִךְ לֹא חָטְאָה וַתַּרְבִּי אֶת־תּוֹעֵבוֹתַיִךְ מֵהֶנָּה וַתְּצַדְּקִי אֶת־אחותך אֲחוֹתַיִךְ בְּכָל־ תּוֹעֵבֹתַיִךְ אֲשֶׁר עשיתי עָשִׂית: **נב** גַּם־אַתְּ | שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ אֲשֶׁר־ הִתְעַבְתְּ מֵהֶן תִּצְדַּקְנָה מִמֵּךְ וְגַם־אַתְּ בּוֹשִׁי וּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ בְּצַדֶּקְתֵּךְ אַחְיוֹתֵךְ: **נג** וְשַׁבְתִּי אֶת־ שְׁבִיתָתָן אֶת־שבית שְׁבוּת סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־ שבית שְׁבוּת שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וְשבית וּשְׁבוּת שְׁבִיתַיִךְ בְּתוֹכָהּנָה: **נד** לְמַעַן תִּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ וְנִכְלַּמְתְּ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ אֹתָן: **נה** וַאֲחוֹתַיִךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשַׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ תְּשֻׁבֶינָה לְקַדְמַתְכֶן: **נו** וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנֵךְ: **נז** בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב: **נח** אֶת־ זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתֶים נְאֻם יְהוָה: {ס} **נט** כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה ועשית וְעָשִׂיתִי אוֹתָךְ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אֲשֶׁר־בָּזִית אָלָה לְהָפֵר בְּרִית: **ס** וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: **סא** וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ אֶת־אֲחוֹתַיִךְ הַגְּדֹלוֹת מִמֵּךְ אֶל־הַקְּטַנּוֹת מִמֵּךְ וְנָתַתִּי אֹתָהֶן לָךְ לִבָנוֹת וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ: **סב** וַהֲקִימֹתִי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: **סג** לְמַעַן תִּזְכְּרִי וָבֹשְׁתְּ וְלֹא יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְּלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־לָךְ לְכָל־אֲשֶׁר עָשִׂית נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק יז

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם חוד חִידָה וּמְשֹׁל מָשָׁל אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: **ג** וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם אֶרֶךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה אֲשֶׁר־לוֹ הָרִקְמָה בָּא אֶל־הַלְּבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת הָאֶרֶז: **ד** אֶת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן בְּעִיר רֹכְלִים שָׂמוֹ: **ה** וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ וַיִּתְּנֵהוּ בִּשְׂדֵה־זֶרַע קָח עַל־מַיִם רַבִּים צַפְצָפָה שָׂמוֹ: **ו** וַיִּצְמַח וַיְהִי

לְגֶ֫פֶן סֹרֵ֥חַת שִׁפְלַ֣ת קוֹמָ֑ה לִפְנ֥וֹת דֶּ֝לִיּוֹתָ֗יו אֵלָ֥יו וְשָׁרָשָׁ֑יו תַּחְתָּ֥יו יִֽהְיוּ֙ וַתִּֽהִי לְגֶ֫פֶן וַתַּ֣עַשׂ בַּדִּ֔ים וַתִּשַׁלַּ֖ח פֹּרָאֽוֹת׃ **ז** וַתְּהִי֙ נֶ֣שֶׁר־אֶ֔חָד גָּד֖וֹל גְּדֽוֹל כְּנָפִ֑ים וְרַב־נוֹצָ֗ה וְהִנֵּה֙ הַגֶּ֫פֶן הַזֹּ֣את כֶּ֭פְנָה שָׁרָשֶׁ֑יהָ עָלָ֥יו וְדֶ֝לִיּוֹתָ֗יו שִׁלְחָה־לּ֥וֹ לְהַשְׁקוֹת֙ אוֹתָ֔הּ מֵעֲרֻגֹ֖ות מַטָּעָֽהּ׃ **ח** אֶל־שָׂדֶ֣ה טֽוֹב֮ אֶל־מַ֣יִם רַבִּ֣ים הַיִּ֣א שְׁתוּלָ֔ה לַעֲשׂ֥וֹת עָנָ֖ף וְלָשֵׂ֣את פֶּ֑רִי לִֽהְיוֹת֙ לְגֶ֫פֶן אַדֶּ֥רֶת׃ **ט** אֱמֹ֗ר כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה תִּצְלָ֖ח הֲלוֹא֙ אֶת־שָׁרְשֶׁ֣יהָ יְנַתֵּ֔ק וְאֶת־פִּרְיָ֖הּ | יְקוֹסֵ֑ס וְיָבֵ֣שׁ כָּל־ טַרְפֵּ֣י צְמִחָ֔הּ תִּיבָ֖שׁ וְלֹא־בִזְרֹ֣עַ גְּדוֹלָ֔ה וּבְעַם־רָ֖ב לְמַשְׂאֵ֥ת אוֹתָ֖הּ מִשָּׁרְשֶׁ֥יהָ׃ **י** וְהִנֵּ֣ה שְׁתוּלָ֔ה הֲתִצְלָ֖ח הֲלֹא֙ כְּגַ֣עַת בָּ֔הּ רוּחַ֙ הַקָּדִ֔ים תִּיבַ֖שׁ יָבֹ֑שׁ עַל־עֲרֻגֹ֥ת צְמִחָ֖הּ תִּיבָֽשׁ׃ {פ}

יא וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ **יב** אֱמָר־נָ֣א לְבֵ֣ית הַמֶּ֗רִי הֲלֹ֥א יְדַעְתֶּ֛ם מָה־אֵ֖לֶּה אֱמֹ֣ר הִנֵּה־בָ֣א מֶֽלֶךְ־ בָּבֶ֣ל יְרוּשָׁלַ֔͏ִם וַיִּקַּ֕ח אֶת־מַלְכָּ֖הּ וְאֶת־שָׂרֶ֑יהָ וַיָּבֵ֥א אוֹתָ֖ם אֵלָ֥יו בָּבֶֽלָה׃ **יג** וַיִּקַּ֗ח מִזֶּ֙רַע֙ הַמְּלוּכָ֔ה וַיִּכְרֹ֥ת אִתּ֖וֹ בְּרִ֑ית וַיָּבֵ֣א אֹת֗וֹ בְּאָלָ֔ה וְאֶת־אֵילֵ֥י הָאָ֖רֶץ לָקָ֑ח׃ **יד** לִֽהְיוֹת֙ מַמְלָכָ֣ה שְׁפָלָ֔ה לְבִלְתִּ֥י הִתְנַשֵּׂ֖א לִשְׁמֹ֣ר אֶת־בְּרִיתֹ֑וֹ לְעָמְדָֽהּ׃ **טו** וַיִּמְרָד־בּ֣וֹ לִשְׁלַ֗ח מַלְאָכָיו֙ מִצְרַ֣יִם לָתֶת־לֹ֥ו סוּסִ֖ים וְעַם־רָ֑ב הֲיִצְלָ֣ח הֲיִמָּלֵ֔ט עֹשֵׂ֥ה אֵ֖לֶּה וְהֵפֵ֥ר בְּרִ֖ית וְנִמְלָֽט׃ **טז** חַי־ אָ֠נִי נְאֻ֨ם אֲדֹנָ֤י יְהוִה֙ אִם־לֹ֗א בִּמְקוֹם֙ הַמֶּ֣לֶךְ הַמַּמְלִ֔יךְ אֹת֖וֹ אֲשֶׁ֣ר בָּזָ֑ה אֶת־אָלָתֹ֗ו וַאֲשֶׁ֤ר הֵפֵר֙ אֶת־בְּרִיתֹ֔ו אִתּ֖וֹ בְּתוֹךְ־בָּבֶ֥ל יָמֽוּת׃ **יז** וְלֹא֩ בְחַ֨יִל גָּד֜וֹל וּבְקָהָ֣ל רָ֗ב יַעֲשֶׂ֤ה אוֹתֹו֙ פַּרְעֹ֔ה בַּמִּלְחָמָ֑ה בִּשְׁפֹּ֤ךְ סֹלְלָה֙ וּבְבִנֹ֣ות דָּיֵ֔ק לְהַכְרִ֖ית נְפָשֹׁ֥ות רַבֹּֽות׃ **יח** וּבָזָ֕ה אָלָ֖ה לְהָפֵ֣ר בְּרִ֑ית וְהִנֵּ֤ה נָתַן֙ יָדֹ֔ו וְכָל־אֵ֖לֶּה עָשָׂ֥ה לֹא־יִמָּלֵֽט׃ {ס} **יט** לָכֵ֗ן כֹּה־אָמַ֤ר אֲדֹנָי֙ יְהוִ֔ה חַי־אָ֔נִי אִם־לֹ֖א אָלָתִ֣י אֲשֶׁ֣ר בָּזָ֑ה וּבְרִיתִ֥י אֲשֶׁר־הֵפִ֖יר וּנְתַתִּ֥יו בְּרֹאשֹֽׁו׃ **כ** וּפָרַשְׂתִּ֤י עָלָיו֙ רִשְׁתִּ֔י וְנִתְפַּ֖שׂ בְּמִצֹודָתִ֑י וַהֲבִיאֹותִ֣יהוּ בָבֶ֔לָה וְנִשְׁפַּטְתִּ֥י אִתֹּ֖ו שָׁ֑ם מַעַלֹ֖ו אֲשֶׁ֥ר מָעַל־בִּֽי׃ **כא** וְאֵת֩ כָּל־מִבְרָחָ֨ו בְּכָל־אַגַפָּ֜יו בַּחֶ֣רֶב יִפֹּ֗לוּ וְהַנִּשְׁאָרִים֙ לְכָל־רֹ֣וחַ יִפָּרֵ֔שׁוּ וְיָדַעְתֶּ֖ם כִּ֣י אֲנִ֣י יְהוָ֔ה דִּבַּ֖רְתִּי׃ {פ}

כב כֹּ֣ה אָמַ֗ר אֲדֹנָי֙ יְהוִ֔ה וְלָקַחְתִּ֗י אֲנִי֙ מִצַּמֶּ֣רֶת הָאֶ֔רֶז הָרָמָ֖ה וְנָתָ֑תִּי מֵרֹ֤אשׁ יֹנְקֹותָיו֙ רַךְ֙ אֶקְטֹ֔ף וְשָׁתַלְתִּי֙ אֲנִ֣י עַל֙ הַר־גָּבֹ֣הַּ וְתָלוּל׃ **כג** בְּהַ֥ר מְרֹ֖ום יִשְׂרָאֵ֣ל אֶשְׁתֳּלֶ֑נּוּ וְנָשָׂ֤א עָנָף֙ וְעָשָׂ֣ה פֶּ֔רִי וְהָיָ֖ה לְאֶ֣רֶז אַדִּ֑יר וְשָׁכְנ֣וּ תַחְתָּ֗יו כָּל־צִפֹּ֥ור כָּל־כָּנָ֛ף בְּצֵ֥ל דָּלִיֹּותָ֖יו תִּשְׁכֹּֽנָה׃ **כד** וְיָדְע֗וּ כָּל־עֲצֵ֤י הַשָּׂדֶה֙ כִּ֣י אֲנִ֔י יְהוָ֖ה הִשְׁפַּלְתִּ֣י | עֵ֣ץ גָּבֹ֑הַּ הִגְבַּהְתִּ֖י עֵ֣ץ שָׁפָ֔ל הֹובַשְׁתִּ֣י עֵץ־לָ֔ח וְהִפְרַחְתִּ֖י עֵ֣ץ יָבֵ֑שׁ אֲנִ֣י יְהוָ֔ה דִּבַּ֖רְתִּי וְעָשִׂ֥יתִי׃ {פ}

יחזקאל פרק יח

א וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ **ב** מַה־לָּכֶ֕ם אַתֶּ֥ם מֹשְׁלִ֛ים אֶת־הַמָּשָׁ֥ל הַזֶּ֖ה עַל־אַדְמַ֣ת יִשְׂרָאֵ֑ל לֵאמֹ֗ר אָבוֹת֙ יֹאכְל֣וּ בֹ֔סֶר וְשִׁנֵּ֥י הַבָּנִ֖ים תִּקְהֶ֥ינָה׃ **ג** חַי־אָ֨נִי נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה אִם־יִֽהְיֶ֥ה לָכֶ֖ם עֹ֣וד מְשֹׁ֑ל הַמָּשָׁ֥ל הַזֶּ֖ה בְּיִשְׂרָאֵֽל׃ **ד** הֵ֣ן כָּל־ הַנְּפָשׁ֥וֹת לִ֖י הֵ֑נָּה כְּנֶ֤פֶשׁ הָאָב֙ וּכְנֶ֣פֶשׁ הַבֵּ֔ן לִ֥י הֵ֖נָּה הַנֶּ֥פֶשׁ הַחֹטֵ֖את הִ֣יא תָמֽוּת׃ **ה** וְאִ֣ישׁ כִּֽי־יִהְיֶ֔ה צַדִּ֖יק וְעָשָׂ֣ה מִשְׁפָּ֔ט וּצְדָקָ֖ה׃ **ו** אֶל־הֶהָרִ֣ים לֹ֔א אָכַ֖ל וְעֵינָ֑יו לֹ֣א נָשָׂ֗א אֶל־גִּלּוּלֵ֛י בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵ֖ל וְאֶת־ אֵ֣שֶׁת רֵעֵ֔הוּ לֹ֥א טִמֵּ֖א וְאֶל־אִשָּׁ֥ה נִדָּ֖ה לֹ֣א יִקְרָֽב׃ **ז** וְאִ֣ישׁ לֹ֣א יֹונֶ֔ה חֲבֹלָתֹ֥ו חֹובֹ֖ יָשִׁ֑יב גְּזֵלָ֣ה לֹ֣א יִגְזֹ֔ל לַחְמֹ֖ו לְרָעֵ֥ב יִתֵּ֑ן וְעֵירֹ֖ם יְכַסֶּה־בָּֽגֶד׃ **ח** בַּנֶּ֣שֶׁךְ לֹא־יִתֵּ֔ן וְתַרְבִּית֙ לֹ֣א יִקָּ֔ח מֵעָוֶ֖ל יָשִׁ֑יב דִּ֚ין אֱמֶ֣ת יַעֲשֶׂ֔ה בֵּ֥ין אִ֖ישׁ לְאִֽישׁ׃ **ט** בְּחֻקֹּתַ֥י יֵהָלֵ֖ךְ וּמִשְׁפָּטַ֣י שָׁמַ֑ר לַעֲשׂ֥וֹת אֱמֶ֖ת צַדִּ֥יק הוּא֙ חָיֹ֣ה יִחְיֶ֔ה נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֽה׃ **י** וְהֹולִ֣יד בֵּן־פָּרִ֗יץ שֹׁפֵךְ֙ דָּ֔ם וְעָשָׂ֥ה אָ֖ח מֵאַחַ֥ד מֵאֵֽלֶּה׃ **יא** וְהֽוּא֙ אֶת־כָּל־אֵ֣לֶּה

לֹא עָשָׂה כִּי גַּם אֶל־הֶהָרִים אָכַל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּא: **יב** עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גְּזֵלוֹת גָּזָל חֲבָל לֹא יָשִׁיב וְאֶל־הַגִּלּוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה: **יג** בַּנֶּשֶׁךְ נָתָן וְתַרְבִּית לָקָח וָחָי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו בּוֹ יִהְיֶה: **יד** וְהִנֵּה הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּרְאָה וְלֹא יַעֲשֶׂה כָּהֵן: **טו** עַל־הֶהָרִים לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא: **טז** וְאִישׁ לֹא הוֹנָה חֲבֹל לֹא חָבָל וּגְזֵלָה לֹא גָזָל לַחְמוֹ לְרָעֵב נָתָן וְעֵרֹם כִּסָּה־בָגֶד: **יז** מֵעָנִי הֵשִׁיב יָדוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לֹא לָקָח מִשְׁפָּטַי עָשָׂה בְּחֻקּוֹתַי הָלָךְ הוּא לֹא יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו חָיֹה יִחְיֶה: **יח** אָבִיו כִּי־עָשַׁק עֹשֶׁק גָּזַל גֵּזֶל אָח וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב עָשָׂה בְּתוֹךְ עַמָּיו וְהִנֵּה־מֵת בַּעֲוֹנוֹ: **יט** וַאֲמַרְתֶּם מַדּוּעַ לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהַבֵּן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה אֶת כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעֲשֵׂה אֹתָם חָיֹה יִחְיֶה: **כ** הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת בֵּן לֹא־יִשָּׂא | בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צִדְקַת הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת רשע הָרָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה: {ס} **כא** וְהָרָשָׁע כִּי יָשׁוּב מִכָּל־חַטֹּאתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת־כָּל־חֻקּוֹתַי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת: **כב** כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה יִחְיֶה: **כג** הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה: {ס} **כד** וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה הָרָשָׁע יַעֲשֶׂה וָחָי כָּל־צִדְקֹתָו אֲשֶׁר־עָשָׂה לֹא תִזָּכַרְנָה בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא בָּם יָמוּת: **כה** וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי שִׁמְעוּ־נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל הַדַּרְכִּי לֹא יִתָּכֵן הֲלֹא דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ: **כו** בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת עֲלֵיהֶם בְּעַוְלוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה יָמוּת: {ס} **כז** וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה: **כח** וַיִּרְאֶה וישוב וַיָּשָׁב מִכָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת: **כט** וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי הַדְּרָכַי לֹא יִתָּכְנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דַרְכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵן: **ל** לָכֵן אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל־פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל עָוֹן: **לא** הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיכֶם אֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: **לב** כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ: {פ}

הספר הקדוש

הזה הודפס

לישועת והצלחת

מנחם מענדל

בן ציפורה

וכל משפחתו

וכל עם ישראל

נתרם ע"י קופת צדקה

מנחם מעהל

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ויחי

יום **ראשון**	**יב** 24	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נב **ירושלמי:** שבת יא **תוספתא:** פסחים ד **נ"ך:** יחזקאל יב	עלות השחר (72 דק') ... 5:25 | חצות היום ..... 11:37 נץ החמה ..... 6:37 | שקיעה ..... 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 4:49 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:49
יום **שני**	**יג** 25	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נג **ירושלמי:** שבת יב **תוספתא:** פסחים ה **נ"ך:** יחזקאל יג	עלות השחר (72 דק') ... 5:26 | חצות היום ..... 11:38 נץ החמה ..... 6:38 | שקיעה ..... 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 4:50 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:08 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:49
יום **שלישי**	**יד** 26	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נד **ירושלמי:** שבת יג **תוספתא:** פסחים ו **נ"ך:** יחזקאל יד	עלות השחר (72 דק') ... 5:26 | חצות היום ..... 11:38 נץ החמה ..... 6:38 | שקיעה ..... 4:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 4:50 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:08 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:50
יום **רביעי**	**טו** 27	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נה **ירושלמי:** שבת יד **תוספתא:** פסחים ז **נ"ך:** יחזקאל טו	עלות השחר (72 דק') ... 5:27 | חצות היום ..... 11:39 נץ החמה ..... 6:39 | שקיעה ..... 4:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 4:51 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:09 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:50
יום **חמישי**	**טז** 28	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נו **ירושלמי:** שבת טו **תוספתא:** פסחים ח **נ"ך:** יחזקאל טז	עלות השחר (72 דק') ... 5:27 | חצות היום ..... 11:39 נץ החמה ..... 6:39 | שקיעה ..... 4:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 4:51 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:09 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:51
יום **ששי**	**יז** 29	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נז **ירושלמי:** שבת טז **תוספתא:** פסחים ט **נ"ך:** יחזקאל יז	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:27 | חצות היום ..... 11:40 נץ החמה ..... 6:39 | שקיעה ..... 4:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 4:52 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:52 **הדלקת נרות** (40 דק'): 4:00 (20 דק'): 4:20
שב"ק	**יח** 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא נח **ירושלמי:** שבת יז **תוספתא:** פסחים י **נ"ך:** יחזקאל יח	**שבת פרשת ויחי, חזק** עלות השחר (72 דק') ... 5:28 | חצות היום ..... 11:40 נץ החמה ..... 6:40 | שקיעה ..... 4:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 | צאת הכוכבים ..... 4:53 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:10 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:52 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 5:52

כָּל הַבְּעָיוֹת וְכָל הַצָּרוֹת וְכָל הַחֹשֶׁךְ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם - הֵן בְּעַצְמוֹ, הֵן בְּבֵיתוֹ, וְהֵן בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה - הַכֹּל מֵחֲמַת הַדִּבּוּר! כְּשֵׁם שֶׁהַדִּבּוּר הוּא הַכְּלִי הָעִקָּרִי לְקַבָּלַת שֶׁפַע קְדֻשָּׁה - כֵּן הוּא לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)